

Ille 3

Prefatio in librū qui dicitur
dyalogus creaturarū
moralizatus: omni materie
moralis iocūdo ⁊ edificatiuo
modo applicabilis. Incipit
feliciter.

uoniā sicut

uoniā sicut testatur Isidorus
i libro de summo bono
libro primo capi quarto dicens
q̄ ex pulcritudine
circūscripte nature ostendit nobis
de pulcritudinis sue ptem ali
quā: qui circūscribi nequit ⁊ intel
ligi vt ip̄s q̄sdē restiḡs homo
reuertatur ad deum quibus auer
sus est a deo. Et qui p̄ amorem pul
critudinis creature: a creatoris for
ma se abstulit: rursus p̄ creature
decorē: ad creatoris sui pulcritu
dinē reuertatur. Ruc quidem crea
ture: et si nobis sicut liber iste fin
git dialectice vocē formata non lo
quantur. Inclinatione tamē ⁊ na
turalis institutionis proprietate:
nos docere nostrosq̄ mores corri
gere: si bene p̄sāmus: nō desinūt
Quod illud gloriosum lūmē docto
rum Sanctus augustinus optime
intelligebat cū dicebat. O domine
deus oēs creature tue quas fecisti
ad me clamant: et clamare nō de
sinūt: vt te solū deum creatorē me
um sup̄ omnia diligam. Et ideo au
tor libri istius hec rite considerans
quosdam dialogos creaturarū ab
sanam et moralem doctrinā appli
cauit conscripsit et composuit: vt p̄

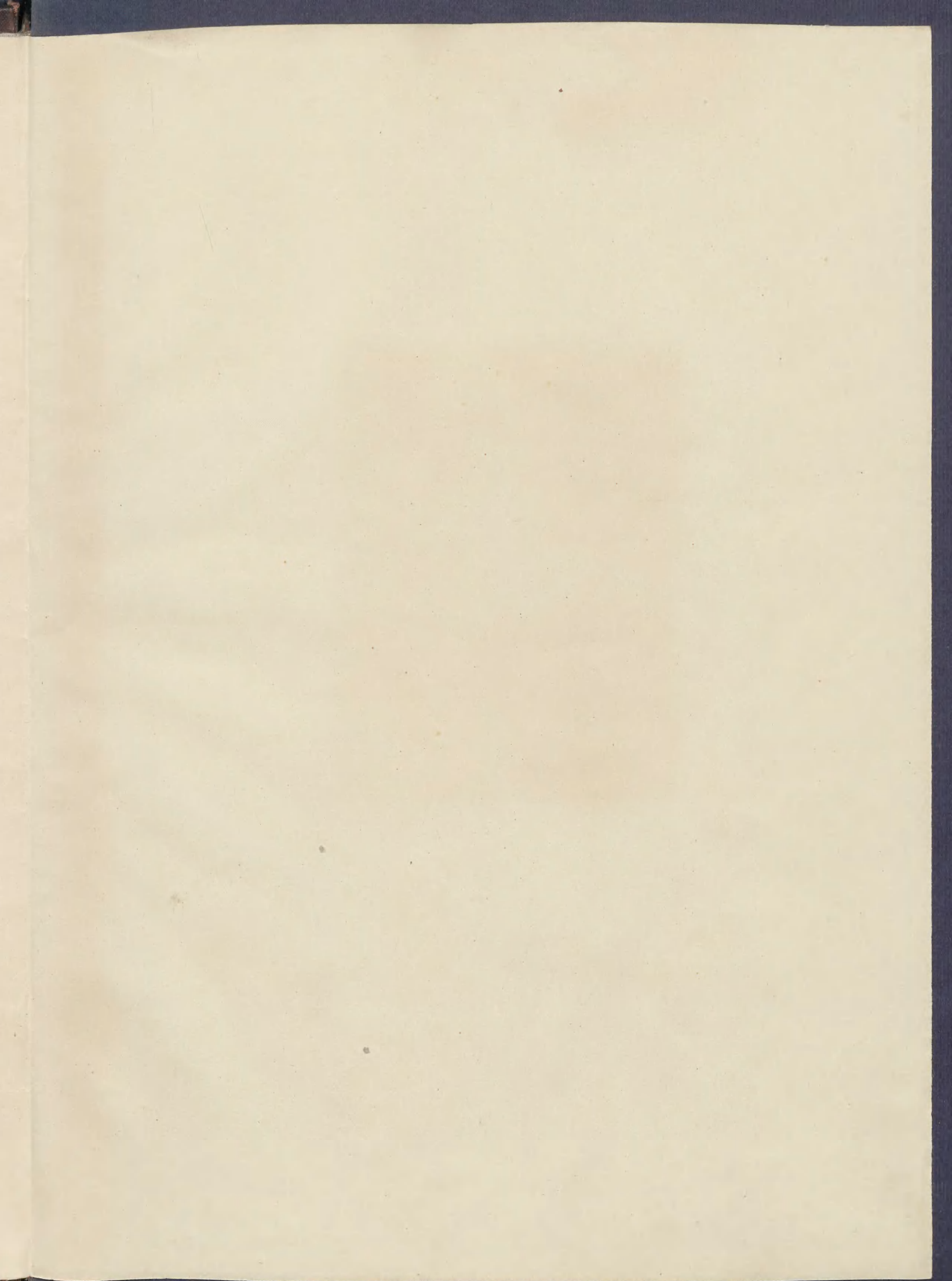
creaturarum quasi tōbis loquen
tium proprietates: simul in mori
bus erudiamur: ⁊ tedūm audien
tium euitemus et ipsorum audien
tium memoriā adiuuemus. quod
maxime per rerum similitudines
procuratur. Saluator enim nos et
omnium predicatorum p̄fecta for
ma: fabulis. palestini or̄ in more:
v̄sus est. vt rerum similitudine ad
viam veritatis homines perducē
ret. Autor ergo libri presentis io
cūdo modo morales doctrinas in
exterminium viciōrum et virtutū
promotionem introducit. quod
vniq̄ licet ⁊ expediens est vt dicit
doctor sanctus secunda secūde. q̄
clxxij. in solutione vltimi argu
menti. Et hoc si fictio exterior inte
riori deuotioni et dispositioni bone
conueniat. Vtilis est ergo presēs
liber predicatoribus et aliis qui
buscūq̄ intelligentib⁹ contra fati
gationem animalem: vt per delec
tationem iocūde materie aliquati
ter intermissa intentione ad in
stendum rationis studio simplici
um animi ad altiora trahantur.
Sicut in collationibus patrum le
gitur q̄ beatus euangelista iohā
nes dum quidam scandalizaretur
q̄ eum cum suis discipulis hiden
tem inuenit: dicitur illi mandasse
qui arcū gerebat vt sagittam tra
heret. quod cū pluries fecisset que
fuit vtrum hec continue facere pos
set. Qui respondit. q̄ si hec cōtinue
faceret. aut arcus frangeretur aut
remissius telum proijceret. Ex qui
bus beatus iohannes intulit. q̄
similiter animus hominis frange

BIBLIOT. UNIW. W POZNANIU
OV 3600
INKUNABULY

Dar

1396940 (17)

Iste 3

Prefatio in librum qui dicitur
dialogus creaturarum
moralizatus: omni materie
morali iocundo & edificatiuo
modo applicabilis. Incipit
feliciter.

uoniã sicut

testatur Isidorus
i libro de summo bo
no libro primo ca
pi quarto dicens.
q̄ ex pulcritudine
circumscripte nature ostendit no
bis de pulcritudinis sue ptem ali
quã: qui circumscribi nequit & itel
ligi ut ipsis eiusde vestigijs homo
reuertatur ad deum quibus auer
sus est a deo. Et qui p amorem pul
critudinis creature: a creatoris for
ma se abstulit. rursus p creature
decorem ad creatoris sui pulcritu
dinẽ reuertatur. Que quidem crea
ture. et si nobis sicut liber iste fin
git dialectice voce formata non lo
quantur. Inclinatione tamẽ a na
turalis institutionis proprietate:
nos docere nostrosq̄ mores corri
gere: si bene p̄sãmus: nõ desinũt
Quod illud gloriosum hunc docto
rum Sanctus augustinus optime
intelligebat cũ dicebat. O domine
deus oēs creature tue quas fecisti
ad me clamant. et clamare nõ de
sinũt. ut te solũ deum creatorẽ me
um sup omnia diligam. Et ideo au
tor libri istius hec rite considerans
quosdam dialogos creaturarũ ad
sanam et moralem doctrinã appli
cauit confinxit et composuit: ut p

creaturarum quasi nobis loquen
tium proprietates: simul in mori
bus studiamur: a tedũm audien
tium euitemus et ipsorum audien
tium memoriã adiuuemus. quod
maxime per rerum similitudines
procuratur. Saluator enim nosse
omnium predicatorum pfecta for
ma: fabulis. palestiniõ in more:
vñs est. ut rerum similitudine ad
viam veritatis homines perducẽ
ret. Autor ergo libri presentis io
cundo modo morales doctrinas in
exterminium viciõrum et virtutũ
promotionem introducit. quod
vñq̄ licet a expediens est ut dicit
doctor sanctus secunda secũde. q̄
clxxviii. in solutione vltimi argu
menti. Et hoc si fictio exterior inte
riori deuotioni et dispositioni bone
conueniat. Vtilis est ergo preses
liber predicatoribus et alijs qui
buscũq̄ intelligentib⁹ contra fati
gationem animalem. ut per delec
tationem iocunde materie aliquati
ter intermissa intentione ad infi
stendum rationis studio simplici
um animi ad altiora trahantur.
Sicut in collationibus patrum le
gitur q̄ beatus euangelista iohã
nes dum quidam scandalizaretur
q̄ eum cum suis discipulis luden
tem inuenit. dicitur illi mandasse
qui arcũ gerebat ut sagittam tra
heret. quod cũ pluries fecisset que
fuit vtrum hec continue facere pos
set. Qui respondit. q̄ si hec cõtinue
faceret. aut arcus frangeretur aut
remissius telum proijceret. Ex qui
bus beatus iohannes intulit. q̄
similiter animus hominis frange

retur si nunq̄ a sua inten cōne rela
 raretur. Et hoc idem dicit philoso
 phus in quarto ethicorum q̄ in
 huius vite conseruatione quedā
 anime requies cum ludo seu iocun
 ditate habetur. que vtiq̄ virtuosa
 est. si vt dicit ambrosius in p̄mo
 de officijs hoc in talibus de iocun
 dis actiōibus seu verbis cauea
 mus. ne dum relaxare animum vo
 lumus. omnem armoniam bono
 rum operum per contemptum quē
 dam soluiamus. Iste ergo liber di
 alogus creaturarum appellatus
 sic materias iocūdas fingit vt mo
 rum grauitas et aptitudo doctrīne
 per sanctorum auctoritates docto
 rum exornetur habens duas tabu
 las prenotatas. Quarum prima
 exprimit de quibus creaturis tra
 ctant singuli dialogorum vt lector
 quo citius habeat circa que versa
 tur eius intentio. Secunda tabula
 alphabetico ordine generaliter sin
 gulas materias virtutum et vici
 orum ad mores componendos a cor
 rigendos predicatorem et inquire
 tem docet. Que scilicet cuiuslibet nar
 rationi sibi in processu sermonum
 conuenire possunt.

Prima tabula insinuans natu
 ras et efficacias singularium crea
 turarum secundū modum persua
 suū Incipit feliciter.

De sole et luna Dialogo. p̄.
 De saturno a nube Dialo. ij.
 De stella trāsmōtana Dialo. iij.
 De hespero et lucifero Dialo. iij.

De arcu celi et canero Dialo. v.
 De celo et terra Dialogus. vi.
 De aere et vento Dialogus. vii.
 De litore a mari Dialo. viij.
 De igne et aqua Dialogus. ix.
 De aqua et igne Dialogus. x.
 De fluuio a mari Dialogus. xi.
 De mōte a valle Dialogus. xij.
 De gemmis a lapidib⁹ preciosis
 Dialogus decimus tertius.
 De smaragdo a anulo Dialo. xiiii.
 De saphiro a aurifice Dialo. xv.
 De topasio precioso Dialo. xvi.
 De carbūculo a speculo Dialo. xvij.
 De achate et cōraste Dialo. xvij.
 De auro a plumbo Dialogo. xix.
 De auro et argento Dialogo. xx.
 De argento a ferro Dialogo. xxi.
 De stagno et ere Dialogo. xxij.
 De fera et claue Dialogus. xxij.
 De cacabo a cathena Dialo. xxiiii.
 De herbis a arborib⁹ Dialo. xxv.
 De ruta et animalibus venenosis
 Dialogus vicēsimus sextus.
 De isopo a mercurio Dialo. xxvii.
 De abrotano a lepore Dialo. xxviii.
 De plātagine a finia Dialo. xxix.
 De verberna et lupo Dialogo. xxx.
 De mandragora et venere di
 alogus tricesimus primus.
 De rosario et p̄dice Dialo. xxxi.
 De ramno a damula Dialo. xxxij.
 De mirto et muliere Dialo. xxxij.
 De cedro libani Dialogo. xxxv.
 De duab⁹ arborib⁹ Dialo. xxxvi.
 De delphino et anguilla Dialo
 gus tricesimus septimus.
 De syrene a lubrico Dialo. xxxvii.
 De vento marino guloso valde
 Dialogus tricesimus nonus.
 De quinque dentalibus et piscatore

Dialogus quadragesimus.
De lucio et basilisco dial. xli
De sturione qui ad mare perrexit
Dialogus quadragesimus secundus
De murenula et cocodrillo dia
logus quadragesimus tertius.
De lucio a trinchia dial. xliii.
De regina a idro dialogus. xlv
De carpione et trimallo dialo
gus quadragesimus sextus.
De rana a cancro dial. xlvii.
De piscatore et pisciculo dialo
gus quadragesimus octauus.
De aquila et aibus a leone a ali
is bestijs dialogus. xlix.
De aquila que citauit omnes volu
cres dialogus quinquagesimus.
De herodio et milio dialogus li.
De grue que volebat volare ad so
lem dial. qinquagesimus secundus
De sterla que cepit leporem dia
logus qinquagesimus tertius.
De strutione et cirurgico dialo
gus quinquagesimus quartus.
De falcone et gallo dialogus. lv.
De asture que misit ad caridrium
dialogus quinquagesimus sextus
De osmerillo et accipitre dialo
gus qinquagesimus septimus.
De carflacho qui voluit se regulari
dialogus quinquagesimus octauus
De vpupa et papago dial. lix.
De gallina a coluba dialo. lx.
De gallo et capone dialogus. lxi.
De fassiano et pauone dial. lxii.
De coruo et ficodula dialo. lxiii.
De nicty corace et alaуда dialo
gus sexagesimus quartus.
De caudetremula et fassiano dia
logus sexagesimus quintus
De philomena et coruo inter cete

ras aues dialogus. lxxvi.
De ciconia a iudine dialo. lxxvii
De pigardo a aheto dia. lxxviii.
De onocrotalo a azimo dial. lxxix
De cigno et coruo dialogus. lxxx.
De ornice a gallina dialo. lxxxi.
De qualia et alaуда dial. lxxxii.
De isone et rapace dialo. lxxxiii.
De mergulo negligente dialo
gus septuagesimus quartus.
De carduello in cauea dialogus
septuagesimus quintus.
De ibice immuda a apothecario
dialogus septuagesimus sextus.
De pellicano solitario dialogus
septuagesimus septimus.
De turture casta dial. lxxviii.
De perdice fure dialogus. lxxix.
De pica a agazijs dialogus. lxxx.
De milio qui decepit pullos cuius
dam ornice dialo. lxxxii.
De bubone qui voluit habere do
miniu alicum dialo. lxxxiii.
De aibus terrenis et aquosis
dialogus octogesimo tertius
De rustico et apibus dialogus
octogesimo quartus.
De leone qui pugnavit cum aqila
dialogus octogesimo quintus
De leone qui vxorauit duos catu
los suos dialogus. lxxxvi.
De grise tyranno dialo. lxxxvii.
De leopardo et vnicorni qui pug
nabant cum dracone dialo
gus octogesimo octauus.
De elephate qui genua no flectit
dialogus octogesimo nonus.
De satiro qui sibi vxorem accepit
dialogus nonagesimus.
De dromedario et eius cursu
dialogus nonagesimus primus.

De leone qui edificauit cenobium
 Dialogus nonagesimussextus
 De onocentauro qui fecit palacium
 Dialogus nonagesimustertius
 De tinocerone qui despicebat senem
 Dialogus nonagesimusquartus
 De orice forige qui nunquam infirmatur
 Dialogus nonagesimusquintus
 De saginario publico dial. xvi
 De simia que scribebat libros
 Dialogus nonagesimuseptimus
 De cameleopardulo dial. xviii
 De lauro nauta Dialogus. xix
 De leone venatore Dialogus. c.
 De tragelapho architectore di
 alogus centesimusprimus.
 De bubalo catigario dial. cii
 De iuuenico roco Dialogus. cii
 De capriolo ioculatore dial. ciii
 De lepore iurista Dialogus. cv
 De cane et lupis Dialogus. cvi
 De lupo et azmo Dialogus. cvii
 De vriso et lupo Dialogus. cviii
 De damula et lupo dial. cx
 De vario et squillato dial. cx
 De equo et apto Dialogus. cxii
 De azmo a boue Dialogus. cxii
 De hirco et veruece dial. cxiii
 De panthera et porco dial. cxiiii
 De onagro a apto Dialogus. cxv
 De salamandra a idro dial. cxvi
 De mna et taro Dialogus. cxvii
 De mure a murilego dial. cxviii
 De quinque agnis a lupo dialo
 gus centesimusdecimusnonus.
 De reptilibus multis dial. cxx
 De boie et muliere Dialogus. cxxi
 De vita et morte Dialogus. cxxii

Tabula prima explicit feliciter.

Alnda tabula huius libri de
 monstras in ordine alphabetico
 singulas materias circa quas qui
 libet dialogorum versatur Incipit
 feliciter.

Exempla adiuncta

Abstinentia longam et sanam
 vitam donat Quere dialo
 go centesimotertio
 Accusare non debet alium eodem
 crimine deprehensus dial. lxxix.
 Actores malorum et confitentibus
 in eis pari pena puniuntur dia
 logo decimo octauo.
 Adulatores non sunt audiendi
 dialogo quadragesimonono.
 Adulatores multos decipiunt
 dialogo centesimosexto.
 Adulatores discordias et iurgia se
 minant dialogo. cxviii.
 Affectus potentium debet esse sem
 per ad pauperes inclinatus di
 alogo sexagesimoseptimo.
 Agere nemo debet quod naturali
 ter non potest dialogo. lv.
 Alter alterius onera portare debe
 mus in caritate dialogo. lxxii.
 Amarum consilium cum quiete et
 securitate melius est quam delectabi
 le cum periculo dialogo. cxii.
 Amicus est quis tempore prospe
 ritatis tantum dialogo. lvi
 Amicus probandus est dialo
 go centesimo octauo.
 Avaritia nunquam satiabitur
 dialogo centesimonono
 Avarus nulli aliquid dare sentit
 dialogo tricesimonono.
 Avarus sua non vult communicare
 dialogo octogesimo septimo
 Avarus qui est et pauper ad digni

lates et regimina non debent pre
fici dialogo octogesimo septimo
Avarus nunq̄ saturabitur dia
logo octogesimo septimo.

Audi vide tacē dialogo .xxi.
Aurum et possessiones dum roma
ni adquisierunt amplius bellare
non valuerūt dialogo .xx.

Benefacit nemo inuitus di
alogo nonagesimosexto.

Beneficij accepti memor esto di
alogo centesimo vndecimo.

Beneficia prestanda sūt inimicis
dialogo nonagesimooctauo.

Beneficiorū esse non debemus ime
mores dialogo vice simo tertio

Bonū pro malo reddere debemus
dialogo nono.

Boni a malis pati frequenter ha
bent dialogo octauo.

Boni malis supportant et sepe pro
malo bonū reddūt dialogo .ix.

Boni debent malis fortiter resiste
re ne possint nocere dialo .xxvi.

Bonos multi diaboli tentant
dialogo decimosextimo.

Bonis suis vti quilibet debet in si
lentiō dialogo .liij.

Damibus similes debent esse re
tores dialogo octauo.

Cantare debemus a psallere domi
no voce et corde dialogo .xxvij.

Caritatiue seruire debemus inuicē
dialogo nonagesimosexto.

Castus fugere debet loca luxurio
soru dialo .septuagesimo octauo.

Castus debet fugere consortia mu
lierum dialogo tricesimo primo.

Certa pro incertis dimittere fatū

um est dialogo centesimo
Certare non debes cum aliquo de
ea re que ad te non pertinet dia
logo octogesimo octauo.

Cauendū est ab hypocritis dia
logo quadagesimo primo.

Cauendum est a falsis et dolosis
dialogo sexagesimo primo.

Coacta seruitia deo non placent
dialogo nonagesimosexto

Cōmorantes in simul traxari nō de
bent dialogo vice simo tertio

Cōmunicare non debet puus cum
magno dialogo vice simo.

Concordia parue res magne sūt
dialogo quinto.

Cōcordia inter fratres seruāda ē
dialogo nonagesimosecundo.

Confessionem que impediunt
dialogo centesimo decimosexto.

Cōfessor debet esse discretus a cau
tus dialogo vice simo nono.

Consiliarij falsi sunt deuitandi.
dialogo quadagesimo nono.

Consilium malum sepe dantes ip
sum iuoluit dial. centesimo primo.

Consilium amarum sanius est cum
quiete q̄ quod est delectabile cum
periculo dial. centesimo duodecimo

Consilium senū frequenter est sa
nū dial. centesimo decimonono

Consilium parentum spernendū
non est in bonū dialogo .lxxvi

Cōsuetudo nō bona nocet in fine
dialogo septuagesimo tertio.

Consuetudo altera natura dia
logo centesimo decimo quarto.

Contenti esse debemus cum his q̄
nobis largitur de9 dialo .lxxvij

Cōtinentia magna fuit in semib9
Imperatoribus ac alijs principi

bus necnō a in philosophis dialo-
logo centesimo vice primo.
Contrario suo nullus debet se con-
iungere dialo- logo decimo.
Conuersionem peccatoris tres di-
aboli impediunt dialo- logo cxi.
Conuerti multi non audent timorē
austeritatis regule dialo- lviij.
Cōuitia patienter sunt toleranda
dialo- logo centesimo decimo quinto.
Conuitia et opprobria illata susti-
nere debemus exemplo paganorū
dialo- logo octogesimo primo.
Corpus suum debet homo libenter
in mortem exponere pro christo si-
cut ipse pro nobis suum dedit
dialo- logo quadragesimo quinto.
Corruptores amare debemus
dialo- logo septimo
Credere debent iuuenēs seniorib⁹
dialo- logo quadragesimo.
Credere debem⁹ semp sano cōsilio
dialo- logo centesimo decimo nono.
Credere debemus non omni verbo
dialo- logo octogesimo.
Christi imitatione in iudicium pro-
ximo libenter remittere debemus
dialo- logo nono.
Cui des id est accommodes videto
dialo- logo centesimo decimo septimo
ans alteri aliqd vide cui des
dialo- logo centesimo sexto.
Dare debemus deo et pauperibus
de optimis dialo- logo lxxv
Decipitur homo sepe q̄ mulieri cre-
dit dialo- logo tricesimo octauo
Detractor frequenter male perit
dialo- logo centesimo decimo octauo.
Diabolū nō debet christianus au-
dire dialo- logo decimo septimo.

Diabolus resistētib⁹ sibi fugit
et debilis efficitur dialo- logo xlv
Dicere noli ea que pro certo nō sci-
ueris dialo- logo tricesimo.
Discretio omnia opera facit bona
et mala que sine ea fiunt dialo-
go nonagesimo primo.
Discordia magne res dilabuntur
et parue fiūt dialo- logo quinto.
Discordantes pacificare debemus
dialo- logo octogesimo octauo.
Ditari non festinet nimis negocia-
tores dialo- logo nonagesimo nono.
Diuitie mundi fallaces sunt et idē
contēnende dialo- logo xxxij.
Dominari volentes iniuste frequē-
ter male perit dialo- logo lxxxij.
Dormientes sepe a diabolo ludifi-
cantur a maculantur dialo- logo lxx.
Dura sustinere debet qui dulcia cu-
pit habere dialo- logo lxxxij.

lemosinam dare non volunt
auari dialo- logo tricesimo nono
Exaltans seipsum humiliabitur
dialo- logo quinquagesimo secundo.

Elx quem faciūt aliena picul-
la cautum dialo- logo xliij.
Festucam videns in oculo alteri⁹
tratem nō videt in suo dialo- logo xxi.
Festucam frequēter in oculo suo
supbus nō considerat dialo- logo lxxv.
Fides mēta ab ingratis sepe red-
ditur dialo- logo centesimo decimo septimo
Fidem dare non debem⁹ verbis so-
phisticis a ingeniosis dialo- logo lxxx
et centesimo septimo.
Fili et filie a parentibus in virtutibus
sunt exercitandi et ad opera
mechanica disponēdi exēplo anti-

quorū dialo. sexagesimo secūdo
Finis in omnibus rebus preponē
dus esta prefigend⁹ dial. xciij
Foueam qui fodet incidet in illam
dialogo centesimo decimo octauo.
Fraus summe vitāda est in nego
ciationibus dialogo. xcix.

Audere non possumus hic cū
seculo et gaudere postea cū
christo dial. octogesimo quarto.
Gaudere cū gaudentib⁹ dial. lx.
Gaudiū mundi breue dialo. lx.
Grati esse debemus p beneficijs te
nefactoribus dialogo. cxi.
Gula multos occidit dialo. ciiij.
Gule appetitu multi corruerunt
dialogo quadragesimo quarto.
Gule continentia et sobrietas fuit
in antiquis gentilibus a philoso
phis dialogo octogesimo tercio

omo debet iratum propinquit
pacificare dialogo sexto.
Honestus non debet cum turpib⁹
conuersari dialo. tricessimopmo

Nāpiunt plures tene qui male fi
mūt dialogo tricessimotertio.
Infirmis debemus seruire libēter
dialogo nonagesimo quinto.
Infirmitas dat homin ad salutē
dialogo nonagesimo quinto.
Ingratitudo qd comereat dial. p
Ingratus quomodo punitur di
alogo quadragesimo octauo
Ingrati mala pro bonis reddūt
dialogo quadragesimo octauo
Inferior nō debet se equare superi
ori dialogo vicefimo.
Inimico humili credendū non est

4.
dialogo tricessimoseptimo.
Iniuriam faciens recipiet dia
logo sexagesimo septimo.
Inuidia bonos diff amat dial. xciiij
Inuidus sepe male perit cadens in
foueam quā alteri fecit dial. cxx
Ira sedari d⁹ q̄ totius dial. vi.
Irat⁹ putat se plus posse q̄ possit
dialogo quadragesimotertio.
Ipocrite sub bona specie homines
deciūt dial. q̄dragesimopmo
Immundi mundari uolunt dia
logo centesimo decimo quarto.
Inobedientes puniūtur dial. l.
Inimicum humiliatū spernere nō
debemus dialogo. cxiij
Iudex debet ca usam discutere an
te q̄ iudicet dial. tricessimosexto
Iudex non debet alium iudicare
dum ipse eodem crimine culpaf
dialogo septuagesimonono.
Iudicium cum ira fieri non debet
dialogo septimo.
Iudicium iustum fiet dialogo
octogesimo nono.
Iusticia nemini parat dialogo
octogesimo nono
Iusticia etiam in proprios filios
malos seruanda dialogo. xxvi.
Iuuua te ipsum et iuuabit te de⁹
dialogo quinquagesimo octauo.
Iuuenū consilia non semper sana
dialogo quadragesimo.

Ab orare debemus a oaiū fu
gere dialo. decimotertio.
Laborare debemus in iuuentute
vt in senectute inueniamus dia
logo septuagesimotertio a septu
agesimo quarto.

Laborare refugies i egestate erit
Dialogo septuagesimo quarto.
Laus sordet ppria Dialogo. xlv.
Leticia imoderata nocet Dial. lx.
Leuare nō se debet quis supra sta
tum suum Dialogo. lv.
Libertas omnibus preualet di
alogo quinquagesimonono
Litigare noli cum muliere mala
Dialogo tricesimo.
Litigātes cū potentiorib⁹ p dūtū
Dialogo quinquagesimo primo.
Locutus quosdam penitet tacuisse
nūq̄ Dialogo vice simo primo.
Loqui nemo debet vbi non est au
ditus Dialogo sexagesimo sexto
Luxuria assuetus respiscit raro
Dialogo septuagesimo sexto.

Agno se non debet paruus
coequare Dialogo. lxxij.
Maiores nō debent contēnere mi
nores Dial. vice simo quarto.
Maledicta sustinere debemus pa
tiēter Dial. cētesimo decimo q̄nto
Mali sanati ab infirmitatibus se
per sunt peiores Dialogo. xxvij.
Malo debemus cōtraire et nō con
sentire Dialogo decimo octa uo
Malū minus eligēdū Dial. lvi.
et sexagesimo septimo.
Manere domi religiosus melius ē
q̄ vagari Dial. cētesimo xij.
Medicum animarū citius querere
debemus Dialogo vice simo nono.
Medium tenuere beati Dial. xci.
Miserreri debemus sup afflictis
Dialogo sexagesimonono.
Mori elegerūt antiqui potius q̄ si
dem frangere Dialogo. lxxij.

Mortis timor fide quosdā humili
at Dialogo vice simo septimo
Morti nos debemus exponere p re
publicam vel quando vitare non pos
sum⁹ Dial. quadragesimo septimo
Morte omnes pereūt Dial. vij.
Mortem euadere nullus potest
Et multa alia de morte Dialogo
centesimo vice simo secundo.
Mulier bona perpetuale refugiu⁹
Mala vero p hennale tormentum
Dialogo nonagesimo.
Mulieres cōseruare decet castita
tem sui status Dialogo. lxxvij.
Mulieris vanus quomodo sit or
natus Dial. q̄nagesimo quarto.
Mulieris colloquiū vitare debem⁹
Dialogo tricesimo primo.
Mulieris speciem nō concupiscas
Dial. xxxvij. et cētesimo vice simo
Mulieris mala lingua grauior est
super omnia Dial. nonagesimo.
Murmurare contra potentes peri
culosū ē Dial. q̄nagesimo primo
Mutuū reddere iustū ē Dial. cxi.

Bedire debent serui dominis
suis Dialogo duodecimo.
Obiurgari non debes calamitosū
Dialogo septuagesimo tertio.
Ocium fugere debemus Dialo
go decimo tertio.
Oculorum amissio defleti non de
bet Dialogo vndecimo.
Orabimus spiritu et mente Dia
logo nonagesimo septimo.
Oratione moyses vicit amalech
Dialogo tricesimo quarto.
Oratus hominū nō debet queri vi
diose Dialogo q̄nagesimo q̄nto

Artialitatem mātēs pibūt
Dialogo octogesimo quinto.
Parentes debent minores proles
ad laborem incitare Dialo. xliij.
Parentes senes et pauperes ac in
necessitate positos sustentare debēt
ples Dialogo nonagesimo quarto
Parentum consilium bonum ser
uandum est Dialogo. lxxxvi.
Pauperes et humiles sunt a m. uo
ribus protegēdi Dialogo. lxxviii
Pauperibus auari nihil dant
Dialogo tricimonono
Paruū quid possidere melius est
q̄ nil habere Dialogo. cv.
Passio christi designatur in rege
coltro Dial. quadragesimo septio
Pastores vigilare debent sup gre
gem Dialogo octauo.
Penitentiae timore multi nō audēt
se ad conuersionem dare Dialo
go quinquagesimo octauo.
Penitentiam agere i senectute dif
ficile est ei qui in iuuentute non di
dicit Dialogo septuagesimo terco
Perseuerantia in bono sine queri
tur Dialogo tricimonotertio.
Petentes inordinate et iniuste re
pelluntur Dialogo quarto.
Potentes exhibere debent affectū
circa inferiores Dialogo. lxxviii.
Potens non debet inferiorem cal
care tempore prosperitatis Dia
logo septuagesimo.
Primum nemo cupere debet
Dialogo sexagesimo secundo
Princeps illitteratus uti debet cō
silijs doctorum uitorum Dialo
go centesimo quinto.
Princeps debet esse doctus in diui
nis et humanis legibus Dialo

5
go centesimo quinto.
Principes qui antiquitus fuerunt
habuerunt magistros et doctores
Dialogo centesimo quinto.
Probandi sunt amici et socij an fi
deles sint Dial. centesimo octauo
Promittere nemo debet quod nō
vult aut possit facere Dial. lxxiii.
Prudens sit et sensatus atq̄ bene
doctus qui cupit fieri apud princi
pes sublimatus Dialogo. cv.
Pulcri nihil haberi potest sine la
bore Dialogo tricimosecundo
Pulcritudinem mulieris ne inspi
cias Dialogo tricimos octauo.
Pugnare non debent inter se par
tes discordes Dialogo. lxxxvii.
Pugnare debemus cum hostibus
infernalis per contraria que no
bis ingerunt Dialogo. cxviii.
Pugnare non debet debilis cōtra
fortem Dial. centesimo vicefimo

uestiones sine causa mouen
tes sepe confunduntur Dial. v.
Cum tibi quid datur cur detur res
pice Dialogo centesimo sexto

ector populi eligatur qui bo
nis moribus est ornatus
Dialogo vicefimo quinto.
Rectore bono non contenti merito
malo vexantur Dialogo tertio.
Rectores nō debent timere peruer
sos et malos Dialogo octauo.
Rectores cambus similes esse de
bent Dialogo octauo.
Rectoz bonitate multi bene valēt
Dialogo vicefimo quinto.
Religiosus debet in claustro et in
cella assidue p̄sistere Dial. cvi

Religiosus cauere debz ad vomitū
id est ad seculum redire dialo
go decimosexto
Religioni male quidam detrahūt
dialogo quinquagesimooctauo.
Relinquūtur in morte omnia ter
rena nisi sola vestis linea qua se
putura hominis fit dial' lxxxvi
Rem perditam a irreuerabilem
anxie deplorare et querere non de
bemus dialogo centesimo
Resistite diabolo et fugiet dialo
go quadragesimoquinto

Agittam et laqueos superb9
incurrit dial' cētesimoqnto
Sanctus cum sādō eris dial' x.
Senes honorare debemus et nō de
spicere dialo nonagesimoqnto.
Sententiaz ex veritate non de alia
corruptela iudex iustus debet pro
ferre dialogo octogesimo nono
Seruitium quod alijs impenditur
esse debet gratum et vtile dialo
go viceesimoquarto.
Scientibus et expertis credi debet
dialogo nonagesimoprīmo.
Sociatus cum alijs melius est esse
q̄ sequestratus dialogo c xij.
Solitarius se debet seruus dei di
alogo septuagesimosēptimo.
Statu suo quo quisq̄ vocatus est p
maneat dialogo cētesimosēdo.
Studere debet diligenter clericus
vt sublimari possit dialogo cv.
Subiecti humiliter suis superiori
bus debent subici dialogo xij.
Succurrere debent maiores mino
ribus dialo seragesimooctauo
Superbia quomodo humiliatur

dialogo primo.
Superbia quō punitur dial' ij.
Superbi soli videri volunt dia
logo tricesimoquinto.
Supbi puos a humiles despiciūt
dialogo quadragesimosēcūdo
Supbi quomodo a quare pereūt.
dialogo quadragesimosēcūdo.
Sufurro pacem turbat dialogo
centesimodecimooctauo.

acere melius est q̄ male rel
pondere dialogo c iij.
Tacere debet iuuenis quoad usq̄
interrogetur dialogo c iij.
Temperate omnia agi debent
dialogo centesimoquarto.
Temporalia ista contemni debent
dialogo octogesimoēcūdo.
Temporum mutatio dial' lxxi.
Temulentus iudex aut iratus non
debet sententiam proferre dia
logo tricesimosēxto
Testis falsus est qui ex inuidia te
statur dialogo viceimosēcūdo
Testes examinabit iudex anteq̄
sententiam proferat dial' lxxix
Timore austeritatis regule multi
ad meliorem vitam et monasticā
non conuertūtur dialogo quin
quagesimooctauo.
Tribulationes presentis tempo
ris patienter sustinende sunt pro
pter premium eterne vite dia
logo vndecimo.

agati per seculum monacho
non competit dialogo xv
Vana loquentes pereunt et veri
tas permanet dialogo xi.

Vane gloriantes bona sua p̄dūt
dialogo quinquagesimoter t̄io
Ne soli dialogo·cxiij
Veniam p̄tenti tribuere debemus
dialogo octogesimo primo
Verbis mellitis a blandis multi
sepe decipiuntur dialogo·cxcv
Verum semp dicere debemus
dialogo centesimodecimo octauo.
Vicia p̄pria considerare debemus
dialogo sexagesimo quinto.
Vicijs deseruiens eor̄ seruus est
dialogo decimo quarto.
Vidua prudēs nō debet facile ma
ritari exemplo triū bonarū vidua
rum dialogo nonagesimo.
Vigilantes a demone nō tentant̄
dialogo septuagesimo.
Vincere debem⁹ nosmetipsos
dia'ogo nono.
Vindicta nō debet fieri sine delibe
ratione dialogo·xcviij.
Vitia et abiecta quidam dāt pau
perib⁹ dial·septuagesimo quinto
Vindictam remittere debemus ex
emplo xpi iesu. dialogo nono.
Vindictā libenter debemus dimit
tere dialogo nonagesimo octauo.
Virtutes qui habet ab omnibus
honoratur dialogo·cxiij.
Virtutes habens non debet se leui
ter in publicū oñdere dial·xcv.
Vita breuis omnis violenti
dialogo octogesimo secundo.
Viuentes deo debent tēporalibus
subsidijs fulciri dialogo·cxciiij.
Vfus altera natura ē dial·cxiij
Vocatione sua oēs debent p̄manē
dialogo centesimo secūdo.
Vxor obedire debet suo viro
dialogo nonagesimo.

6
Vxor cuiusdam a viro suo tria faci
enda proposita sunt dialogo·xc

Explicit secūda tabula que val
de moralis est et bona.

Dialogus creaturarū op-
time moralizatus. omni ma-
terie morali iocūdo mō ap-
plicabilis: ad laudē dei et
edificationem hominū In-
cipit feliciter.

De sole et luna Dialogus primus.

S.

rdm
Sol est scdm

philosophum ocul-
lus mūdi. iocundi-
tas diei. pulcritudo
celi. mēfura tempo-

rum. virtus et origo omniū nascē-
tium. domin⁹ planetarum. ductor
et perfector omniū stellarū. Luna
vero vt dicit Ambrosius i exa-
ron est decora noctis. mater totius
humoris et ministra. mēfura tē-
poru m. dominatrix maris. iminu-
tatrix aeris et emulatrix solis. Et
propter quod emulatrix est sol.
soli incepit detrahere. ac euz diffi-
mare. Sol autem hoc sentiens lo-
cutus est lune dicens Quare mihi
detraxis a blasphemias. Ego sem-
per te illuminaui et precessi. tu au-
tem semp me odis et impugnas.
Cui luna. Recede a me quia te non
diligo. Cum propter tuuz magnū
splendorez ego nihil apprecior in
mundo. Si non esses seculo super-
lata essem ego Cui sol Ingrata sūf

ficiat tibi magnificētia tua. si ego
in die tū vero in nocte perlustras
Obediamus ergo creatori nostro
et noli supbire super me. sed me p-
mitte lucere in die ac bona domini
munire. Luna vero magis anima-
ta recessit cum furore. et stellas ad
se clamauit. Aggregauitq; mag-
num exercitum. et cum sole preha-
ri cepit. Sagittas enim mittebat
aduersus solem. cum iaculis per-
cutere nitebatur. Sol autem cum
esset superius descendit et lunam
cum mucrone partitus est et stel-
las deiecit dicens. Sic semper cum
eris rotunda faciam tibi. Hac eniz
de causa vt fabule dicunt luna nū-
q; rotunda permanet. et stelle ca-
sum habent. Luna ergo confusa
in verecundia mansit dicens.

Turgidam melius partiri eāt
q; totam perire. Sic enim multi su-
perbi et elati volunt soli dominari
nec superiorem vel similem cupiūt
habere. Vnde Glosa. Superbia est
elatio incensa que inferiores despi-
ciens. superioribus et paribus sa-
tagit dominari. Nam velle quidez
esse super omnes vituperabiliter
malum est. sustinere alterum sibi
similem gloriosum est vt ait criso-
stimus. De talibus enim dicit poe-
ta. Tolluntur in altū vt lapsū gra-
uiori cadant. Et nota q; quanto
est maior ascēsus tanto est maior
et periculosior casus. Qui enim de
plano et infimo loco cadit cito re-
surgit. qui aut de alto: cito surgere
nequit. Ramū enī arboris vt dicit
crisostim⁹. q; stat in summitate cito

a magno vento franguntur. Qui autem sunt ad radicem conseruantur. Unde etiam ait quintus curius quendam dixisse alexandro quod licet autem hoc magna crescat in altum tamen vento citius extirpatur. Et licet leo tam sit superbus. tamen paruum auium efficitur cibis. Quidam philosophus veniens ad sepulchrum alexandri ait heri non sufficiebat isti totus mundus. hodie quibus sepultura pedum est contentus

De saturno et nube dialogus secundus

Septem sunt planetae secundum dicta philosophorum. scilicet Saturnus Jupiter Mars Sol Venus Mercurius et luna. Sed distantia magis est inter planetas et planetam. Quia refert magister moyses maximus philosophus ut habetur in aurea legenda quod quilibet circuitus cuiuslibet planete habet in spissitudine viam quingentorum annorum. Id est tantum spatium quantum posset aliquis ire in quingentis annis de via plana. Ita tamen quod iter cuiuslibet diei sit quadraginta miliaria. et quodlibet miliarium sit duorum miliarium passuum. Quadam autem vice quedam nubes magna et spissa se eleuare cepit dicens. magna est excellentia mea quod propter meam magnitudinem planete in mundo apparere non valent dum in aere me pono. Sed cum sim sub ip-

sis et eas sic obnubilo. Quantomagis si ascendero superius offuscare et suppeditare potero. Multo magis certe. Et hoc dicens sursum tendere cepit. Cumque usque ad saturnum ascenderet et superascendere vellet. ait saturnus. Quis es tu qui ascendere cupis ubi nunquam vltus ascendit. Cui nubes Ego superascendam et te precipitabo. Hoc audiens saturnus perturbatus ad arma currit et viam ei claudit. Insuper et nubem deiecit et ad nihilum redegit dicens. Conuenit eum rediuare qui vult super omnes stare. Hoc enim accidit nabuchodonosor qui super omnes reges et principes terre scandere satagebat ut esset rex regum et dominus dominorum terrenorum nesciens presuperbia quod dominetur excelsus super regnum hominum de quo dicitur Danielis quarto. Quando elatum est cor nabuchodonosor et spiritus eius confirmatus est ad superbiam. depositus est de solio suo. Unde dictum est ei. Eridet te deus ab hominibus et cum bestiis atque feris erit habitatio tua. fenum ut bos comedes. septemque tempora mutabuntur in te. Sicut dicitur in historiis scolasticis. Non est factus secundum mutationem corporis: sed secundum mentis alienationem et ablatum est ei sensus et usus lingue et videbatur sibi quod esset bos: siue taurus in anterioribus. in posterioribus autem leo. Daniel quoque toto tempore alienationis eius pro eo orabat. Ita quod septem tempora id est septem anni ad preces suas

in septem menses mutati sunt. In quibus septem mensibus insana patiebatur per quadraginta dies. per alios vero quadraginta ad ror reuersus flebat et orabat deum. Ita quod ex magnis fletibus oculi eius ut caro facti sunt. Multi autem ad eum exiebant et eum videbant. Completis ergo septem mensibus reuocatus est. Non tamen statim regnauit sed statuti sunt pro eo septem iudices et usque ad finem septem annorum penitentiam egit panem et carnes non comedens et vinum non bibens.

De stella transmontana Dialogus. iij.

Stella que transmontana nuncupatur in umbilico celi est. Non enim ad occasum tendit nec celum circuit ut cetera. Sed in medietate sedens omnia fideliter regit et voluit. Est enim limus vel semita maris ad quam semper prospiciunt nautae. Ad hanc stellarum omnes alie vnam miter conuenerunt dicentes. En debes tu semper sedere et quiescere: nos quotidie celum circummus tibi que incessanter seruiamus. Da locum maiori et recede alicuique tuique. Quibus ait. Nescitis quid petatis. Ego autem plurimum me fatigo vos regendo. et si vos non retinerem in custodiis vestris et motibus plurimum deuiassetis. Unde consilio pacem habeatis. Stelle autem propter hec verba non sunt placate. imo reciprocate vnam miter dicentes.

Te obsecramus ut permittas nobis alium rectorem eligere. Transmontana vero perturbata recessit a domino nunciavit. Stelle autem gloriabantur et quod plurimum exaltabantur et de rectore electionem fecerunt. Sed quia in unitate non sunt inuente altercare simul ac preliari ceperunt. Quia de causa sicut oves non habentes pastorem errabant in finibus suis non permanentes. Nouissime autem errorem suum agnoscetes penituerunt et ad rectorem priorem reuerse sunt et ipsum honorabiliter confirmauerunt dicentes. Qui bonum rectorem habet nunquam eligat peiorem. Ita nos agere conuenit. Cum enim habemus rectorem qui nos recte regit ipsum honorare atque diligere debemus non ipsum mutare sed pro viribus fouere propter laborem quem sustinet nos regendo. Gradus regiminis dicitur grandis honor sed graue pondus est. Unde Bernardus. Quid est honor nisi onus. Quid est potentatus nisi calamitas. Quid est sublimitas nisi naufragiosa tempestas. Quis potest esse in honore sine dolore. Quis est in prelatione sine tribulatione. Quis in dignitate sine vanitate: prout refert valerius in libro septimo de illo rege subitatis ingenij et consilij cui cum esset traditum diadema priusque capiti imponeret retinuit dum ipsum et considerans ait. O nobile sertum quod felix quantis sollicitudinibus et periculis plenum es tu. Propter quod dicit augustinus. nihil laboriosius nihil

difficilius et nihil periculosius quod
preesse. Ideoque narrat valerius li-
bro septimo de Cornelio sapione.
Cui cum hispania sorte venisset
Respondit se nolle illuc ire: adiecta
causa cum quid recte faceret nesci-
ret. Non enim reputavit se virum
huculentum et sufficientem tanti ho-
noris et periculi.

De hespero et luci- fero dialogus. iiii.

Hesperus est stella
nocturna et lucifer est ma-
tutina que apparet de mane he due
stelle accumulauerunt omnes alias
ad se et cum his omnibus proces-
serunt creatori stellarum dicentes.
Domine qui creator bonus es. op-
time nos irradiasti ac deceter col-
locasti. Sed in hoc supplantate sumus
quonia splendor et pulchritudo nostra
non semper coruscant. Idcirco te pie
oramus ut solem obscurare debe-
as ac lumine priuare ut possimus
etiam in die plustrare. Quibus crea-
tor. hoc non licet quonia sol est diel
ornator. horarumque distributor et
origo omnium nascentium et sine ipso
nihil pullulare potest. Ideoque pre-
ces vestras in hoc non audiam. De
munda stelle a creatore petierunt dican-
tes. O conditor omnium creaturarum
ad minus in hoc exaudi nos. Eri-
ca ergo et dele nebulas de aere que
impediunt lumen nostrum. Non enim
propter nebulas contemplari et vi-
deri valeamus multotiens. Ad hoc

autem ait creator. Obmutescite et
iniusta non petatis. Scriptum est
enim in cathone. Quod iustum est
petito vel quod videatur honestum
nebulae enim inundatione sua mun-
dum irrigant. Si non plueret ter-
ra minime germinare et pullula-
re valeret. Et hoc dicens stellas pro-
pulsauit et dixit. Qui non petit
ordinata neque grata propulsentur.

In hoc patet quia qui vult exau-
diri debet petere ea que sunt iusta
et honesta ad faciendum et que sint
secundum rationem et dei voluntatem.
Propter quod dicit augustinus.
Cum ea que deus laudat et promit-
tit petitis ab illo secure petite. Illa
enim petitio a deo conceditur. Ve-
rum ergo est quod dicit isidorus.
Multi orantes non exaudiuntur peten-
do quod illis meliora quam petit deus con-
fert. Refert enim seneca libro secun-
do de beneficiis quod alexander cuiusdam pe-
tenti denarium dedit vrbem. Et cum
ille diceret tantum donum sibi non conue-
nire. Respondit non quero quod te deceat
accipere sed quod me dare. Sic enim
agit. quod sepe petita non cedit ut me-
liora et ampliora donet. Et ut dicit
isidorus. Sepe enim deus multos non ex-
audit ad voluntatem ut exaudiat ad
salutem.

De arcu celi et caca dialogus quintus.

Arcus dei post di-
uinum prius apparuit in nu-
bibus duos habens colores a quo
sunt et ignem propter venturum iudicium.

qui appareret p quadraginta an
nos ante edificationē arche iaz in
cepte vt dicitur in hystorijs scola
sticis. **Cācer** vero est quoddam fi
gnū celi de quo extant versus. **Est**
cancer animal signū viciūqz mali
gnū. **Canceris** ē morbus canceri stel
la quoqz piscis **Cancer** autē ad ar
cum celi processit animo irato et
ait. **Magna** ē audacia tua qz totū
celū capis a viā meā et cursū ce
leratū stellarum impedire satagis
Cito remouearis aut a nobis fusti
gatus eris vehementer. **Cui** arcus
nō ter locutus es frater non enī
viā tuam impedire procuro. prop
ter quod in die me oñdo. **Tu** vero
sen in nocte precurris. **Si** meū
prehāri cupis male meditatus es
ob hec qz magna societas stellarū
teū moratur mecum aut nubes a
tonitrua sunt contra te pugnaturā
Sed confūlo vt eamus ad iudicē
iustū vt terminare p sententiā va
leat questionē tuā. **Cūqz** simul an
te iudicem adirent et hec oia refer
rent ait iudex. **Cancer** inique ostra
ius ē quod petis. **Si** tu tantū in no
cte p gis. a arcus in die quō est cre
dendū qz viam tuā impedire possit
Idcirco contra te sententiā profe
ro qz nunq̄ in die appareas a qz in
expensis sis condemnatus **Cancer**
hec audiēs erubuit et dixit. **Qui**
requirit questionē sibi dat confu
sionem. **Sic** enī multi cōtra ius ali
quando cupiūt altercari et sine oc
casionē litigare et cū alijs questio
nari quapropter pueri a mali di
iudicati subijciūtur. **Vnde** p ouer
biorum. **xxi.** **Homo** puerus susci

sat lites et verbosus sup arat ptin
cipes. **Semp** iurgia querit malus
Malus angelus et ca. delis mitū
tur contra eū. propter questiones
enī et contentiones multi ad mibi
lum sunt redacti. **Vnde** isidorus **Si**
cut concordia construere solet ita
contentio et discordia destruit. **Be**
da discordia res maxime dilabun
tur **Quid** ā paterfamilias habuit
tres filios. q̄ moriens vocauit eos
ad se dicens pdite mihi virgulas
multas simul colligatas dum aut
apportate fuissent dixit eis. **pliate**
eas et frangite qui nō valuerunt
eo qz simul cōnere erant. **Quibz** pa
ter. extrahite vnā et alias confrin
gatis **Qui** pliate potuerūt sed mi
nime interrompere. **Iten** pater in
quit vnā tantū modo so lam probe
tis que statim disrupta est et o fra
da. **Idcirco** dixit filijs. **Sic** erit de
vobis si simul in cōcordia manse
ritis nullus terrete neqz frangere
vos poterit. **Si** at p discordiā sepa
rati fueritis quilibet vos dilaniari
ac supeditare valebit.

De celo 7 terra Dialogus. vi.

Terra ē scdm phm
medicullū mūdi a fru dūū
custos operculū inferni. nutrit vi
uentū. mē nascentiū. voratrie oim
et vite conseruatiū. **Quadā** autē
vico celum misit super terrā hanc
plurimas tēpestates fulgura a to

mētia ita q̄ plurimū eā aggrāua
 uit. Ipsa vero irata aerem ad se
 cauit dicens. **N**oli frater te itromit
 tere inter me a celū q̄ omnino ip
 sum precipitabo. **T**alem enim iū
 riam intulit mihi quā modis om
 nibus v̄ndicare populo. **C**ui aer.
Hoc nō facias sotoz sed da locum
 ire. **E**t enī si celū te mō amarauit
 alias cū eo iocūdaberis. **T**errā enī
 victa ab iracūdia minime cessare
 voluit sed ad arma cucurrit. et cū
 celo preliari inchoauit. **I**ntuēs at
 aer caliginē a turpitudinē eduxit
 ita q̄ celū terra nō discerneret. **C**a
 ligo vero in tantū inter celū et ter
 ram morata est donec terra irā dis
 posuit a furorez. postea quoq̄ aer
 ventos emisit a caliginem effriga
 uit dicens. **O**mnes debent extin
 guere ignē et nō inflāmaē. **H**oc q̄
 libet agere debet cū prospicit ami
 cos suos iratos. **Q**uia iuxta **C**atho
 tomis sententiam. **I**ra impedit aīm
 ne possit cernere verū. **H**omo enī
 est extra corpus suū q̄ irascitur a
 ideo tūc ab amicis temperādus ē.
 ac retinēdus. donec a furore remo
 ueatur a possit finē ire dare. **D**icit
 enī **Seneca** **I**nitū est sapientie nā
 iracūdiā qui vicerit maximuz sū
 perat hostē put refert **Valerius** q̄
 cū archita tarentinus cōtra seruū
 iratus esset ait o infelix iam de te
 supplicū sumerem si iratus non es
 sem. p̄ter quod patet q̄ abūcier.
 da ē ira ab animo. **Q**uia sicut dic
 tur prouerbiorū. **xxvii.** **I**ra nō ha
 bet misericordiā. **P**unq̄ enī iudex
 aliquā sententiā in ira proferre de
 bet **V**nde legit in **hystoris roma**

norū q̄ cū **theodosius** impator ad
 iussa seuera nimis esset prompt⁹
 quidā sapiēs eū admonuit vt cū
 se irasci sentiret prius q̄ aliquā sen
 tentiam proferat. **xxiiij.** **lras** alpha
 beti itra se moraliter diceret vt sic
 refrigeratus quid statūendū ess⁹
 aut iudicandū maturius videre a
 scire posset.

**De aere et vento
 dialogus septimus**

Aer scdm phm est
 spiraculū oīm v̄uentū sine
 quo statū suffocantur a moriūtur
 cūcta que sub ipso cōsistūt. **V**en
 tus vero ē siccitas terre mobilitas
 aquarū a aeris p̄turbatio. **E**t q̄ p̄
 turbatio aeris ē. aer ipsum anī iū
 dicē et creatorē rerū citauit dicens.
O creator cūctorū respice in me et
 misereere mei. **S**atis me āplificē col
 loca sti p̄ter quod grās tibi ago
 q̄ vitā oīm v̄uentū mihi cōstitui
 sti. **S**ed i hoc deceptus sū q̄ vent⁹
 hic me semp infrigidat a intem
 peratū me reddit. **I**d circo illi dico
 q̄ si in me sufflare vltorius profū
 mat ipm suffocabo. **C**ui creator
 male dicit aer ventus itaq̄ si te in
 frigidat a verberat tū te purgatū
 et temperatū reddit. **S**i ergo vent⁹
 in te nō flaret. ifirmus a tediosus
 a corruptus existeres. a omnibus
 odiosus. **Q**uapropter eū diligere
 debes q̄ in p̄fessione a rectitudine
 te cōseruat. **A**er at a vento sedatus
 ait. **C**orruptores amare de

lemus a portare. Ita quilibet correptores audiata diligat propter quod via equitatis illi demonstrant. In firmus enim qui odit a medico amarum potionez recipere non potest curari a sic non liberabit. Et qui odit correctorem non dirigitur. Tunc vero odit medicum homo qui correctorem suum odit a non sustinet verum quod ait. **Crisostomus** incurrit odium qui arguit iniquos. Et **Seneca** Qui arguit iniquum ipse sibi maculam querit. Tales enim non sunt sapientes imo stulti facti sunt put dicit **ecclesiasticus**. Qui amat corripit sapiens est. Stultus autem si corripit irascitur. Ergo corripe sapientem a diliget te **proverbiorum**. **Regitur** in vita **ambrosii** quod cum theodosius imperator quosdam aures sine iudicio a deliberatione permisisset. **Ambrosius** archiepiscopus mediolanensis ab ecclesia expulit eum licet esset catholicus imperator. Cumque imperator hoc audiret ait nam et david adulterium commisit a homicidium. Et ad hoc ambrosius. Si secutus es errantem sequere a penitentem. Imperator autem hoc audies compunctus penitentiam egit et ait Inveni hominem virum veritatis ambrosium episcopum. Et statuit ut nullus homo iudicaretur ad mortem ante quadraginta dies ut sedata ira melius mente serenata equitas videretur in iudicando.

De litore a mari dialogus octauus.

Mare secundum philosophum est

mundi amplexus fons imbrum a hospicium fluuiorum. Quia sicut dicitur ecclesiastici primo omnia flumina intrant mare a mare non refundat a ad locum unde exeunt flumina reuertuntur ut iterum fluant hoc mare magnum et spaciosum est ut dicitur psalmi cum. unde per suam magnificentiam ad litus perrexit dicens. **M**itior quam plurimum de tua duritia. Tu semper mihi contradicis et contrarius exististi propter te terram inuadere non possum peto ut remouearis de loco tuo ut terram suppeditare valeam. **A**lioquin preliari tecum non desinam. **C**ui litus. male dicis frater **C**onditor omnium rerum sic me collocauit et ego propter obedientiam suam magnam sustineo laborem te inuenando. **T**u multotiens audacter super me ascendis et me quam plurimum aggrauas. **E**go te vero patienter propter deum porto. **I**dicco non contra me verbosari poteris quia locum non mutabo. **M**are autem audiens furibundius respondit. **S**i tu sustinere poteris sustine quia te nunquam in pace dimittam sed pro viribus te verberabo. **L**itus vero patienter collum subiugo posuit dicens. **B**onos conuenit pugnare et iniquum castigare. **S**ic enim prelati et quilibet rector pugnare debet a viriliter agere ut mali preualere non possint. **T**amen dicit **Gregorius** Sicut mare semper rebellat litori quo tenetur a coarctatur sic in religione quidam se a rebellant prelati qui eos coarctare non possunt. **S**ed boni pastores it

10.
merē non detent minas prauorum
immo velut vigil pastor qui contra
bestias oves custodire solet. Ita a
boni rectores sup gregem suū sol
liciti esse debent. Ideo dicit isidorus.
Pravi pastores nō habent curam
de ouibus. Sed sicut legitur in euā
gelio de mercenarijs vident lupū
veniente a fugiūt. Tūc enim fugi
unt qn potentib⁹ tacent a malis re
sistere metuūt. Ergo nos cōfortat
Hieronimus dicens. Deo enī place
re curemus minas hoīm penitus nō
timeamus. Refert petrus mandu
cator qd dū philippus rex macedo
nū insisteret a obfederet athenas
dixit eis. Date mihi decē oratores
quos ex vobis eligam a cōfedera
tus recedam. Rndit demostenes pe
ritissimus orator. lupi dixerūt pa
storibus. tota causa discordie inter
nos a vos sūt canes. Sed date no
bis canes a erim⁹ amici. quod cū
fecissent lupi in gregē ad libitum
deseruerūt. Ex quo patz qd magnū
periculū est qn canes. id est predi
catores a rectores gregem deserūt
vel latrare negligūt. Sic enī man
suetudo in homine est laudabilis
et ira vituperabilis. sic e contrario
in cane. mansuetus autē canis bon⁹
non ē quia feritas canis laudatur
in cane. sic etiā feritas discreta lau
datur in rectore.

De igne et aqua dialogus nonus.

Ignis est leuis. pu

rus. subtilis. mobilis. lucidus. a ca
lidus. et qd est tam preciosus in se
sublimari cepit dicens. Ego in ter
rā omnibus preualeo a cūcta con
fūmo sed si in aquis preualerē su
perlatus oībus existerem pro tan
to ad se clamavit aquā dicens So
ror carissima elementū dei es tu ve
lut ego. Quapropter si tibi cōmo
riatus fuero a tecū cōnexus non so
lum magnus sed magnificentior
et excellentior apparebo. Vnde ob
secro te pmitte me tecū morari et
in te gloriari. Aqua vero simulāe
se ingemose cepit dicens. desiderio
desideravi hoc pasca tecū māduca
re. Accede ad me secure a te pro vi
rib⁹ meliorabo. Ignis quoqz hoc
audiēs iocūdari cepit a amabili
ter ad aquā intrauit. Aqua vero
dum ignem in se haberet assisten
tibus sibi dixit. Iste inimicus a cō
trarius est generis mei. hic me se
pe consumpsit a ad nihilū redegit
modo me vindicare possum a ipm
extinguere si volo. Sed iuxta verbū
aplī nolo reddere malū pro malo
ne seculū priuetur tanto bono. Tū
volo ipm aliquantulū humiliare
Et hec dicens parū collegit se et in
ignē mingere cepit. Et ob hoc de
poscere aquā ignis cepit ne ipsum
extingueret. Aqua vero miserta est
ei. nec eū ex toto extinxit sed ad ter
rā ipsum deduxit dicens. Deo da
mus dulcem sonū reddendo p ma
lo bonū. Sed multi hodie per con
trariū reddunt pro bono malum
cum volunt vindictam a anere
nolētes offensas dimittere. Prop
ter quod dicit hieronimus. Quō

deus donauit in christo peccata nostra
 sic et nos dimittamus his qui in no-
 bis peccant. et dei imitatio iniuriam
 nobis factam frangit et reuocat. Si-
 cut legitur in hystorijs alexan dri
 quod cum quidam eum grauiter offen-
 disse nolens ei dimittere. Aristo-
 teles aut hoc cognoscens prexit ad
 eum et ait uolo donec quod hodie sis vi-
 ctoriosus ultra quod fuisti. Quo respo-
 dete ait. bene uolo. Cui ille. Tu rex
 superasti omnia regna mundi. Sed ho-
 die tu superatus es. Quia si te pmit-
 tis superari victus es. Si tu quoque
 uicis te metipsum uictoriosus eris.
 quod qui semetipsum uincit contra omnia
 fortis est ut dicit phis. Ad hec uer-
 ba uindictam remisit alexander et
 placatus est. Propter quod dicit
 prouerbio. xvi. Melius est paties
 uito forti et qui dominatur animo suo
 expugnatore uerbum.

De aqua et igne dialogus decimus.

Ignis qua ad se uama
 uit igne dicens quare frater
 contrarij semp sumus et inimici
 Bonum est preceptum domini custodie
 quo dicit diliges proximum tuum sicut
 teipsum Math. xxij. Quia plenitudo
 legis est dilectio ut dicit aplos
 ad romanos. xij. Cui ignis. placet
 quod dicitur quod dilectio proximi ma-
 lum non operatur ut idem dicit eodem
 capitulo. Propter hoc eam et man-
 sionem simul faciamus. Cumque simul
 manerent nunquam pace in simul ha-
 bebant. propter quod ignis aquam

sepe calefaciebat et ad nihilum re-
 digebat. aqua uero sepe ignem extin-
 guebat unde lites et contentiones
 inter eos non desinebant. Quia de
 causa ab inuicem sunt diuisi dicen-
 tes. Nullus debet se binare cum
 contratio neque stare. Ita nec bonus
 sociare se debet nec habitare cum
 malo et peruerso qui est suus con-
 trarius quia leuiter perdit iustici-
 am et famam suam et omnem ope-
 rationem bonam propter societa-
 tem peruersam. Unde quidam phi-
 losophus. Eligas ergo bonos et
 humiles cum quibus uiuas et bo-
 nus eris. Dicit ps. psal. xvij. Cum
 sancto sanctus eris et cum peruer-
 so peruerteris. Apostolus hoc esse
 periculum considerans vitam cum
 malis ducere. scribebat prima ad
 thessal. iij. denunciamus autem uo-
 bis fratres in nomine domini nostri
 iesu christi ut subtrahatis uos ab
 omni fratre ambulante inordina-
 te. Quia dicit isidorus. Periculum
 est vitam cum malis ducere perni-
 ciosum est his qui prauae uolunta-
 tis sunt sociari. Unde celum cum a-
 qua sua quam in terra emittit ablu-
 ens reddit portatori carbonum cum hos-
 pitatus fuisse et cum eo frater non pos-
 sumus conuenire simul. quicquid est
 quod ab huius potero per idem una ho-
 ra poteris demigrando maculare. Sic
 etiam totum quod sapiens uel bonus
 adquirat multo tempore stultus uel
 malus una hora destruit.

De fluuio et mari dialogus undecimus.

lucius est scdm

philosophū cursus indefi-
ciens. refectio solis. a irrigatio ter-
re. Qui processit ad mare dicens. Re-
cte vocaberis mare. i. amarus quia
in amaritudine semp viuis. Nonne
est magna amaritudo a ingrati-
tudo tua cum continue de dulcedine
mea bibis et tu semp amaritudi-
nem in me largiris. Mare respōdit
Argentum et aurū non est meū.
Quod autem habeo hoc do tibi de
interioribus corporis mei amplifi-
ce tribuo tibi tanq̄ ad amicum si
delem. Idcirco pacifice sustinere de-
bes amaritudinem meam quia si
bene p̄spereris inde deriuatur dul-
cedo maxima et ineffabilis boni-
tas tua. Hoc audiens fluius tū-
pacificatus est dicens. Amara
debet portare qui dulce vult gusta-
re. Ita quēlibet oportet amaritudi-
nem tribulationū portare. si dulce-
dinem sup̄norum cupit gustare.
Quia dicit gregorius. Tribulatio
est porta regni celorum. Vnde in
psal. cxxvii. Hec porta dñi iusti in-
trabunt p̄ eam. Sicut dicit aduū.
xiiij. Per multas tribulacōes oportet
nos intrare in regnū dei. Sed q̄-
dam sunt similes simie q̄ ascēdens
in arbore a inueniens nucis ama-
ritudinem in cortice fructus proie-
cit. Et ideo nō gustauit de dulcedi-
ne nucis. Sic multi insipientes tri-
bulationes projiciūt cū eius ama-
ritudinem sentiūt. a idō nō gusta-
būt de dulcedo dabitur his q̄ tri-
bulationes paciēter sustinēt. Pro

44,
ut quidam abbas excecatus dice-
bat. Gratias ago deo meo qui vin-
dicauit me de inimicis meis. q̄ tot
mala mihi facere solebant p̄ istos
duos proditores et raptōres scilicet
cet quos oculos destruxit. Alius q̄
dam religiosus cum amisisset ocu-
lum cepit gaudere. Cūq̄ alij vole-
rent quesuit ab eis pro quo oculo
tristabimini. Et responderūt pro
amisso. Quib⁹ ille. Qui haberet du-
illo q̄ remanet dolere deberet. Vñ
os inimicos nō pro qui perit sed p̄
hieronimus ad quendā. Nō dole-
as si non habes quod muscæ a ser-
pentes habent. Quos dā philoso-
phos vidimus vt melius interi⁹
cogitacōes clauderent sibi oculos
eruissē.

De monte ⁊ ualle dialogus. xij.

Vallis quidam in
imo iacebat habens supra
se montē excelsum que a iugo sub-
iectionis deuicta impatienter extra
montem verbosari cepit dicens Im-
pie a nephande quare me tam diu
grauare nō desinis. Cessa nephā-
de a tanto grauamine. muta locū
tuū quia satis me sup̄editasti. Ali-
oquin me de te vidicabo. Cui mōs
Id quod dicit fieri nō potest qm̄
creator ab initio me erexit te vero
in imo collocauit. Ergo porta pati-
enter vsq̄ ad diem nouissimū in q̄
mōtes a colles humiliabūt vt
dicitur esaie. xl. Vallis autē p̄pter

he verba magis animata cū arboribus et herbis cōtra montē preliari cepit qui cū sagittis a iaculis ipsum vulnerabant Mons autem hoc intuens furibundus effectus est dicens de ope tuo te iudico serue nequā quia contra dñm tuum certamen assumere non es verita. Et hec dicens de se magnū saxū proiecit a ora vallis obserauit eamq; totam collisit. Vallis autē humiliata a verberibus dixit. Serui debent dominis obedire a nō contraire. Sic enim multi impatientes agunt contra superiores. vnde sūt sub iugo retinendi. Quia dicitur ecclesiast. xxxij. Cibaria a virga et onus azmo panis a disciplina seruo. Operatur i disciplina a querit requiescere. Laza illi manus a querit libertatem. Seruo maluolo toritura a cōpedes. Mitte illū in operationem ne vacet. In opa constitue illum sic enim condeoret illi. Quidā dñs habebat seruū proteruū et cōtumacem. qui dum vacabat cōtra dñm verbo resistebat. dñs autem ipsū fortiter verberauit subtrahēs delicata a eum laborib⁹ submisit. Qui fessus a laboribus se correxit et lingue frenū posuit. Vnde puerbio. xxxix. Qui delicate a pueritia nutrit seruū suū postea illū sentiet cōtumacem.

De gemis ⁊ lapidib⁹ p̄ciosis dialogus. xij

W enim omnes pre

ciōse simul cōuenerūt dicentes Sumus cariores sup oīa hominibus Sed si ad libitum hominū cōparemur erimus abiecte. Ob hoc in remotioribus locis latitemus vt nō inueniamur absq; magno labore et expensis. Hoc est enī q; a possessoribus suis care retinetur a nō si ne magno precio cōparatur ppter quod non omnibus ostēdemur dicentes Qui volunt preciosa captare non immerito se debent fatigare. Sic et seruus christi si cupit p̄ciosas virtutes apprehendere debet laboribus a virtutibus insudare vt pro viribus ociosus non maneat. Quia ociositas inimica est anime. Vnde in vitispatrū monachū operantem vnus demon tentat ociosū mille. Idcirco dicit hieronim⁹ Semper aliquid boni facito vt diabolu⁹ semp te inueniat occupatū. Homo occupatus est velut castelle clausum cū inimicus nocere nō potest. Vnde Augustinus. Nō facile capitur a tētatore qui bono vacat exercitio. Debent enī parentes filios icita re minores ad laborem ne p pigrūiam in paupertate deficiant. Vnde quidam sapiens rusticus plantauit vineam. qui cū moretetur dixit filiis suis se abscondisse thesaurū in vinea: locum at ubi esset nō assignauit. Mortuo patre ceperūt fodere vineā vt inuenirent thesaurū. Vnde factū est vt vinea fertilis efficeretur a redderet largissimū fructū. Nec vidētes filij pceperūt et viderūt q; pater ppter hoc dixerat thesaurū esse absconditum in vinea vt studiosius excole

rent vineam et laborarent rem o
 to tempore. Quidam philosophus
 docuit filium dicens. Vide fili ne for
 mica sit te sapientior quam congregat
 in estate tanto et tam sollicito labo
 re unde vivat in hieme ne sit gal
 lus te vigilantior aut fortior qui
 matutinas horas observat ita dili
 genter et se verberando alios ad ca
 tus nocturnos excitat. Et quis ita
 fortis est quam viros plurimas castas
 habeat et subditas sibi faciat et tu
 dicis quod non potes tantum unam sub
 dere tibi.

**De Smaragdo et anu
 lo dialogus cxxxij.**

Smaragdus est gem
 ma dicitur Brito cui nihil viri
 dius comparatur. Nam herbas vi
 tentes frondesque solo eius intuitu
 apparere facit implet oculos et non
 fatiatur ut dicit Papias. Quidam au
 tem anulus aureus quendam pre
 ciosum smaragdum gestabat pro
 ter quod omnes aude eum intue
 bantur. Quadam autem vice igra
 te locutus est anulus dicens. Jaz
 diu in statione mea moratus es:
 nec unquam mihi precium dedisti. unde
 solve precium mansionis mee et re
 cede aut te spoliatum expellam. Cui
 smaragdus. Si tecum moratus sum
 propter me semper honoratus exististi
 ac in digito regis hauratus. Et si
 expellere me vis me modo vende et
 de precio valoris mei solve statio
 nem tuam quia non deficiet mihi
 manus. Anulus autem cum de do

mo sua expelleret eum ac sine ipso
 maneret abiectus et nihil reputa
 tus fuit ab omnibus et ad extremum
 liquefactus dixit. Qui cum preci
 oso sedit fit abiectus si preciosus
 recedit. Sic enim servus christi est
 venerandus donec in se retinet preci
 osas virtutes si autem abiicit fit
 abiectus. Sed sicut dicit sene
 ca. Bonus vir si bonus est suis ac
 tibus probatur et sic probatus re
 pertus est. Quodam tempore cum alex
 ander magnus diceret se esse domi
 natorem orbis. respondit ei dyoge
 nes philosophus. Nequaquam es dominus. si ser
 uorum meorum servus superbia est
 enim domina tua et ancilla mea. Te enim
 ducit. ego autem eam suppeditaui.
 Carnalis concupiscentia gula et ira
 sunt domine tue et ancille mee que te du
 cunt et tibi dominantur. ego aute
 m eas suppeditaui et vici. Et idem tu es
 servorum meorum servus. Et cum
 servi alexandri vellent in ipsum ir
 ruere ait alexander. Videte ne eum
 tangatis quia vere bonus est et ve
 ritatem dicit. Unde Gregorius. Ho
 mo magne dignitatis est si reperit
 se modo quo debet sine vicinis signis
 magne virilitatis est.

**De saphiro et aurif
 ce dialogus cxxxij.**

Saphirus dicitur is
 torus ethimolo. pro similis
 est sereno celo que per cillus radiis so
 lis ardente emittit fulgore. Quidam
 autem aurifex hunc saphirum preciosum
 in diademate imperatoris collo care
 re disponebat. Quod intuens sa

phirus ait Magister bone noli me
includere q̄ liter sum a iuuenis a
secularis. Idcirco nolo a seculo fū
pari sed cupio gaudere a p totum
mundum spaciari. Cui aurifex. In
clusio tua erit sanctitas tua quom̄
am te collocabo in tuto loco vbi si
ne pauore de cetero viuas. Consi
dero enī preciositatem a valorem
tuū et timeo q̄ si p mundū vaga
tus fueris perditus eris. Quia dici
tur prima Johā. v. Totus mūdus
in maligno positus ē. Tot sunt pi
cula huius mūdi q̄ nec cor illa co
gitare potest. nec lingua exprime
re. Vnde Gregorius. Semp timere
debemus q̄ in piculo semp sum⁹
ppter huiusmodi fili carissime te
dimittere nolo nec p munduz va
gari relinquere sed in sacra custo
dia custodire. Et hoc dicens saphi
rum i seruo a diademate magister
includit vbi perpetue gloriabatur
dicēs. Est in tuto loco stare meli
us q̄ euagare. Sic enī tutū est viro
religioso i claustro a cella sua ma
nere. Quia dicitur in vitispatrum.
Vade in cella: foris autem nō nisi
bella. Et vt dicit hieronimus. Qui
christuz desiderat nihil aliud q̄rat
in secularibus sed sit ei cella p pa
radiso variarum scripturarum. di
scurrere pena: his vtatur delicijs.
harum fruaturā plexibus. Abbas
euagrius dixit ad quendam in vi
tispatrum sibi dicentem. Non pos
sum ieiunare nec laborare nec infir
mis seruire. vade māduca bibe et
dormi tantum de cella tua non exe
as. Quia perseuerantia celle ducit
monachum ad ordinem a sic pau

latim reuersus est ad opus suum
perfectionis.

de topasio precioso dialogus. xvi.

Topasius dicit pa
pias est gēma que oīm la
pidū in se habet colores isidorus
ethi. libro. xvi. dicit q̄ est gemma
quedam ex virenti genere omniq̄
colore splendens inuenta primuz
in arabie insula que dicitur topa
si vnde topasius dicitur est ab illa
insula. Quidam autem topasius de
arabia ductus est romā a in eccle
sia beati petri sup crucem colloca
tus est et consecratus in quo loco
ab omnibus auidē videbatū. Dic
a p̄suasione in ima duct⁹ ait. Quid
est semper in ecclesia manere a nū
q̄ recedere nec aliquid de mundo
sentire. volo enim ad seculum redi
re vt aliquantulum cum seculari
bus recreari possim cum seculo a
regnare cum christo. Cūq̄ ad se
culum reuersus fuisset ac de sacro
sancta ecclesia recederet ab illi: atis
et concupiscentijs mundi captus
exposuit se omnibus flagicijs. ad
extremū autem a barbaris rapt⁹
a ab ip̄s incognitus collisus est
et dispersus ita q̄ numquam com
paruit. Tandem confractus ait.

Qui de loco sacro pergit iustum
est si se dispersit. Ergo caueant re
ligiosi ad seculum redire ne simi
liter pereant. Concupiscentie

enī sunt naufragia relig' osōtūm
Et ideo dicit augustinus. Sicut di-
lectio dei est omnium virtutum fons
ita dilectio mundi est fons omnium
vicioꝝ. vnde qui vult deū possidere
mūdo renunciet vt sit illi deus btā
possessio dicit bernardus. pfectus
seruus xpī nihil habet nisi xpī a
si aliquid preter xpī habet perfe-
ctus non est. vnde idem. Qui spūa
libus bonis sunt dotati terrenis
negocijs nō debent implicari. Legi-
tur in vitas patrum q̄ quidam fra-
ter interrogauit senē dicens Quid
faciam quia cogitatio mea non di-
mittit me nec vna hora sedere i cel-
la mea. Et dicit ei senex fili reuere te
re et sede in cella tua et labora ma-
nibus tuis a ora deum incessanter
et iacta cogitātū tuū in domino. et
ne te quis seducat exire Et dicebat
Quidam secularis erat adolescens
habens patrem et desiderabat fie-
ri monachus. Et dum multū sup-
plicaret patri suo vt dimitteret eū
cōuerti non adquiescebat postmo-
dum autē rogatus a fidelibus ami-
cis vix adquieuit. Et egressus fra-
ter ille adolescens introiuit mona-
steriū et factus monachus cepit
omne opus monasterij pfecte per-
ficere et ieiunare quotidie. Cepit
etiam et biduanas abstinere simi-
liter autem semel in ebdomada re-
ficere. Videbat eum abbas suus a
mirabatur et benedicebat dñm in
abstinentia a labore ipsius. Con-
tigit autē post aliquod temp⁹ ce-
pit frater supplicare abbati suo di-
cens Rogo te abba vt dimittas
me et vadā in heremū. Dicit ei ab-

13.
bas. Noli hoc cogitare. Nō enī
potes sufferre tale laborem pro-
pter tentationes diaboli et versu-
tias eius. Et si contigerit tibi tenta-
tio non inuenies ibi qui te console-
tur a turbacōne inimici que tibi il-
lata fuerit Ille autem cepit ampli-
us rogare vt eum permitteret abi-
re. Videns autem abbas eius q̄a
eum retinere non poteāt facta ora-
tione dimisit eum. Postmodum
dicit abbati suo. Rogo te abba vt
concedas mihi qui ostendat iter
quo modo ego pergere debeam. Et
ordinauit eū eo duos monachos
monasterij et abierunt cum eo.
Ambulantibusq̄ eis per heremū
vnam diem a alteram defecerunt
pre estu a proijcientes se in terrā
iacebant. Et soporati modice som-
no ecce aquila venit percutiensq̄
eos alis suis processit procul a se-
dit in terra. Et euigilantes aquilā
viderunt. Et dixerunt ei. Ecce ange-
lus tuus a sequere eum. Et surgēs
valedicensq̄ fratribus sequebat̄
eam a venit vsq̄ vbi stabat aquila
ipsa. Que mox surgēs volauit
vsq̄ ad vnū stadium a iterum se-
dit. Similiter sequebatur eum fra-
ter ille. Et iterū volauit a sedit nō
longe. Factum est vero hoc per ho-
ras tres. Postmodum autem dū
sequitur eam diuertit ipsa aquila
in dexteram partem sequentis sea-
non comparuit. Frater vero ille ni-
hilominus sequebatur eam. Et
respiciens vidit tres arbores pal-
marum a fontem aque a speluncā
a dixit. Ecce locus quem mihi pa-
rat dñs. Et ingressus sedit i ea su-

mens cibum dactylorum ⁊ de fon-
te aque bitens Et fecit ibidem an-
nos sex neminem videns. Et ecce
vna die venit ad eum diabolus in
similitudine cuiusdā abbatis seni-
oris habens vultū terribilem. Vi-
dens autem eū frater ille timuit et
procidens in orationem surrexit.
Et dicit ei diabolus Oremus iterū
frater. Et surgentes diabolus dixit.
Quātū temporis habes hic. Et
rēdit habeo sex annos. Dicit ei de-
mon Ecce te vicinū habui et nō po-
tū cognoscere nisi ante dies quat-
tuor quia hic habitares ⁊ ego nō
longe habeo a te monasteriū. ⁊ et
⁊ anni sunt x. q̄ de monasterio nō
exiui nisi hodie quia cognoui q̄ hic
in vicino habitas Et cogitavi me-
cum dicens. vadam ad hominem
dei istū et cū eo conferam quod po-
test prodesse salutī anime mee. Et
hoc dico frater q̄ nihil proficiam⁹
sedentes in cellis istis. q̄ corpus
⁊ sanguinem christi non p̄cipim⁹
et timeo ne efficiamur exteri ab eo
si nos ab hoc misterio elongaueri-
mus. Sed dico tibi frater. Ecce hic
tribus milibus est monasterium
habēs presbiterū. Eamus ergo do-
minica die aut post duas ebdoma-
das et accipiamus corpus et san-
guinē xp̄i et reuertamur ad cellas
nras. placuit fratri illi suasio dia-
bolica Et veniente die dominica ec-
ce diabolus venit et dicit ei venia-
mus quia hora est. Et exeuntes p̄-
reperūt ad predictū monasterium
vbi presbiter ille erat. Et ingressi
in ecclesiā miserunt se in orationē
Et exurgens ab oratione frater il-

le respiciens nō inuenit qui abdu-
xerat eū ibi et dixit vbi putas per-
rexit. nam ad cōmune necessarium
ambulauit. Et cum dñi sustineret
non venit postmodum autem exi-
ens foras requirebat eum. Et cum
non reperisset et dixit ad fratres lo-
ci illius interrogans eos. vbi est
abbas ille senex qui mecum ingres-
sus ē in ecclesiam. Et dicunt ei nos
neminem vidimus alium nisi te
tantum. Tunc cognouit frater ille
quia demon fuisse ⁊ dixit vīde au-
qua argutia diabolus eiecit me de
cella mea. sed tamen non me per-
tet quia ad opus bonū veni per-
cipio corpus ⁊ sanguinem christi
et sic reuertar in cellam meam.
Et post missas volentem reuerti te-
nuit eum abbas monasterij ipsi⁹
dicens. nisi refeceris nō dimittem⁹
te. Et cū percēpisset cibum ⁊ regre-
di vellet in cellam suā ecce iterum
diabolus venit in similitudine cu-
iusdam iuuenis secularis ⁊ cepit
eum respicere ⁊ fūmo capitis vsq̄
ad pedes ⁊ dicere ipse est iste. nō
est hic. Et cepit euz considerare. Et
dixit ei frater. Quē sic respicis. At
ille ait puto me cognoscis. Tamen
post tantū tempus quomodo me
habes cognoscere. Ego vicin⁹ p̄ris
tui fili⁹ illius. Quomodo nō est dī-
ctus pater tuus sic ⁊ mater tua ta-
le nomen non habuit. tu et sic nō
vocaris ⁊ mancipia illa et illa sic
nō sunt dicta. Mater vero et soror
tua ante tres ānos mortue sūt. P̄
autem tu⁹ modo defundus est et te
fecit heredem dicens. Cui habeo di-
mittere substantiam meam. nisi

filio meo viro sancto qui reliquit
 seculum et abiit post deum. Ipsi di-
 mitto omnia bona mea. Modo autem
 qui timet dominum et scit ubi est dicta
 ut veniens distrahat et erogat ea
 pauperibus pro anima mea et sua. Et
 preperunt multi requirentes te a mi-
 nime inuenerunt. Ego autem veniens
 ex occasione propter quoddam opus
 hic cognoui te esse. Unde non faci-
 as moras sed veni et vende omnia
 et fac secundum voluntatem patris tui.
 Respondens frater ille dixit non ne-
 cesse habeo reuertere ad seculum. Dicit
 ei diabolus. Si non veneris et deperi-
 erit substantia illa in conspectu dei tu-
 erinde reddes rationem. Quid enim
 mali tibi dico ut venias et eroges
 pauperibus et egemis quod bonus
 dispensator. ut non a meretricibus
 male viventibus extricetur quod
 pauperibus dimissum est. Aut quod
 onerosum est ut venias et facias
 elemosinas secundum voluntatem pa-
 tris tui pro anima eius et reuerta-
 dis in cellam tuam. Quid multa. Sua-
 dens fratrem deposuit in seculum
 et veniens cum eo usque ad civitatem
 reliquit eum. Voluit autem frater
 ille ingredi in domum patris tanquam
 iam defuncto eo et ecce ipse pater eius
 vivus egrediebatur. Et videns non
 cognovit eum. Et ad eum ait. Quis
 es tu. Ipse vero turbatus nihil po-
 terat respondere. Et cepit eum itera-
 tis verbis pater eius interrogare
 unde esset. Tunc confusus dixit ei.
 Ego sum filius tuus. Et ait illi. Ut
 quid reuersus es. Qui erubescens
 dicere quod verum erat. dixit. Ca-
 ritas tua me fecit revertere quod deside-

rabam te. Et mansit ibi. Et post aliquan-
 tum tempus incurrit fornicationem
 et multis suppliciis afflictus a pre-
 suo infelix ille non egit penitentiam
 sed remansit in seculo. Ideoque dico
 fratres quia monachus nunquam de-
 bet quous suavis ab aliquo egredi
 de cella sua.

De carbunculo et spe- culo dialogus. xvij

Carbunculus dicit

bruto quidam lapis est precio-
 sus sic dicitur eo quod sit ignitus ut car-
 bo cuius fulgor nec nocte vinctur
 lucet enim in tenebris adeo ut flama
 ad oculos vibret. Ad hunc
 accessit quoddam speculum vitre-
 um dicens frater inter splendoras
 et preciosas gemmas splendidus
 et lucidus es: egoque etiam clare
 resplendo. Ita quod clare in me cuncta
 prospiciuntur. Si ergo inuicem bi-
 nati fuerimus magis excellentiores
 et apreciati erimus in septuplo.
 Cui carbunculus. Et quod dicitis con-
 sentire nolo propter quod confide-
 ro quod ex debilitate materie creatus
 es scilicet de vitro: egoque de natu-
 ra preciosarum gemmarum. Idcirco
 non est conueniens. Quoniam
 dicit isidorus. Similis enim esse fi-
 lius matri solet ergo quia non es
 tu similis mei recede et adiecit.

Nunquam nobilis cum viliori
 descenda nec cum eo contendat. Sicut

enī christianus q̄ est de nobiliori
genere. s. de xp̄o. q̄ a xp̄o dicit xp̄ia
nus nō debet attendere nec audire
diabolū quia ē vilior oībus. Vñ
in libro clemētis. q̄ diaboli volun
tatis eius se sponte subdidit pacē
erga deū a hōiem non habebit. Et
Augustinus. Nō potest diabol⁹
decipere nisi quis voluerit ei prebere
sue voluntatis assensū ppter quod
dicit hieronim⁹. Potestas quideꝫ
diaboli nō timetur nec timeri de
bet q̄ timor illius atq; iactātia se
p̄ in tua voluntate est. Nō enī potest
caro facere nisi quod voluerit ani
mus. Legitur in vitis patrum q̄ q̄
dam heremita ductus ē ab āgelo
ad quendā locū vbi erat congrega
tio sanctorū monachorū. Et vidit
confinia plena ac loca circūstātia
maxima multitudine demonū vo
lantū ad modū muscarū. Venien
tes at ad quandā ciuitatē vbi fie
bat magnū forū. vt vidit ibi vnū
solū demonē satis ociosū stantē
sup̄ portas. Ita vt q̄reret vnde hoc
esset. R̄ndit angelus dñi q̄ in ciui
tate oēs quod volebat faciebant
ad voluntatē diaboli et pro tanto
ibi vn⁹ demō sufficiebat. In abba
tia oēs erant sibi rebelles et idē p
multos eos impugnabat.

De achate ⁊ ceraste dialogus. xviij.

Achates dicit pa
pias gēma est que habet
circulos nigros ⁊ albos ⁊ varios

Brito at et isidorus ethi. xvi. dicit
q̄ ē gemma primū rep̄ta in sicilia
iuxta flūmen eiusdem noīs postea
pluribus in terris vt hugucio dicit
q̄ reddit homiē graciosū. Cera
stes serpens ē sic dicitur dicit isido
rus ethi. xij. eo q̄ octo cornua ī ca
pite habeat ad modū arietis hu
ius cornu mensis diuitū appositū
prodit venenū. Ex his cornib⁹ ma
nubria cultellorū fiunt. q̄ cultelli ī
peratorib⁹ an̄ oēm cibū ponebant
vt illa sudore manifestarent si q̄s
cibus fuisset appositus veneno in
fedus. Hic cū esset oībus odiosus
⁊ a cūctis deuotatus processit ad a
chatem dicens. o gēma p̄ciosa des
cēde ad me ⁊ colloca te iter cornua
mea quomā egregie te baui labo
ppter qd̄ habes virtutē portitorū
tū reddē graciosū. Insup̄ tibi pro
mitto q̄ si me graciosū reddide
ris magnates inferiores ⁊ innocē
tes spoliabo. ⁊ de preda medietatē
tibi cōcedā. Cui achates Id̄ quod
dicit mihi nō placet q̄ dicit apl̄s
non solū faciētes sed etiā cōsentie
tes digni sunt perpetua morte. Et
vulgariter dicitur. Tantū valet
qui tenet p̄ eadē quantū q̄ exoriat
Id̄ circo recede a me qmā societas
tua me nō decet. Et hec dicens pro
cessit et ait. Nos debemus cōtra
ire malo ⁊ non cōsentire. Hoc enī
faciebat dauid psal. c. cū dicebat
facientes preuaticationes odiui si
ue esset pater meus siue mater si
ue soror siue frater. Id̄ est si erat
amicus siue episcopus siue presbi
ter siue constitutus in aliqua digni
tate q̄ p̄uertebat vias suas. Sic cū

fugiebam ut penitus non facerem
eius memoria. Vñ in polierato li
bro. ix. fert beatus hieronimus tres
a mensa clericos exclusisse quod ipsos
incompositos vidit. dicens honesto et
gravi viro in eius consortio aliquem
incompositum inueniri turpe est et non
debet.

De auro et plumbo dialogus. xix.

Ad aurum plumbum

animatum processit dicens.
Quare superbis contra me. nonne ego
de materia metallorum sum sicut et tu.
Qua de causa me spernis et non vis
ut sim in mundo appreciatum ut tu.
Accede ad me et proba te mecum in
igne et videbis virtutem quam in me ma
net. Cui aurum. Scio frater quod metal
lum sis sicut sum ego. Creator ita
te creauit sicut et me et sic maneo.
Non enim tibi iniuriam facio. Tolle quod
tuum est et vade et noli mecum contendere
quod in omnibus probari nos oportet.
Iuxta verbum apostoli prima ad thessalo
nicenses. omnia autem probate. quod bonum
est tenete. Accede ad ignem et pugna
mecum et tunc apparebit virtus tua et
victoria. Cuius in igne simul conue
nient plumbum liquefactum est et
evanuit. Aurum vero purificatum
erit dicens. Sunt sine virtute ver
ba vana et superba. Sic enim nonnulli
superbi vana et elati putant in se ha
bere virtutes quas non habent. Et
ideo si tentantur ad nihilum rediguntur
sicut veluti plumbum in igne. Ergo si
vis preciosus esse ante oculos domini

15
stude in oculis tuis vilior apparere.
Quapropter dicit isidorus. Esto
puulus in oculis tuis ut sis ma
gnus in oculis domini. Tanto eris ante
deum preciosior quanto fueris ante
oculos tuos despectior. Quia qui si
biphi vilis est. apud deum magnus
est. Et ut dicit gregorius. Quanto
coram oculis tuis eris gloriosior. ta
nto coram deo et angelis eius eris vilio
r. Quaedam domina fuit tunc tante hu
militatis et reuerentie quod ad altare
indignam se reputabat videre. Vñ
accidit quod cum semel communio fieret
in populo ipsa per nimiam humilita
tem et reuerentiam ad recipiendum
non accedebat. Unde diuino mira
culo factum est ut per columbam acci
piente hostiam de altari videtur popu
lo communicata fuit.

De auro et argento dialogus viceimus.

Aurum ad argen
tum processit et ait. Gaude se
quoniam inter metalla principatum
tenemus. Idcirco si conerxa simul fue
rimus magis sublimiora erimus.
Ad hoc argentum responsum dedit di
cens. Id quod dicis frater caritati
ue dicis. In ostendo quod rubeum habes
colorem egoque album. nec non cogi
to quod magni precij et valoris es tu.
Quapropter ego puto quod sicut di
uisa et contraria sumus in colore et
precio. sic erimus in voluntate. Un
de melius est non incipere quam ab in
cepto nos retrahere. Et adiunxit

— Nunquā nos equiparemus cū
magnatibus nec stemus Quia di-
citur eccle. xij. pondus sup se tollit
qui honestiori se cōiūgit. Vnde eti-
am dicitur ibidem. Dicipi te ne fu-
eris socius. Propter quod dicit
philosophus vbi p aup cōtra di-
uitem inimicari cepit perit. Prout
refert esopus q capra ouis et azi-
na fedus et societatem simul cū le-
one fecerūt vt irent venatum pari
forma. Et simul omnes ceperūt cer-
uū. In diuisione vero dixit leo. Ego
ero heres p me partis nam p mus
honor est mihi. Et primariorū defen-
dit mihi partem secundā. Et maior
labor dat mihi tertiam. Et quae-
ta pars nisi mea sit intūm fedus
rūpam. Et hoc dicens cepit terrā
p cutere cauda et fremere dentib⁹
Timentes autem omnes dimise-
rūt ceruū totum leoni Vnde patet
q debz sibi homo precauere ne sta-
tuat societatem cum potentiorib⁹
se quia semp habebit peiores par-
tem vt cōmum prouerbio dicitur
Cruca cum dñis non consulo mā-
dere seruis Tollūt matura s̄ dimit-
tunt tibi dura. Et ideo dicit esopus
Presens pagina vult ne fragilis
societur forti. Nam fragili potens
nesciet esse fidus.

De argento et ferro dialogus. xxi.

Argentū quadam
vice improuide ac indiscre-
te ad ferrum locutum est dicens.

○ nephande: maledicta genitura
tua quoniam per te mala infinita
p mūdum fabricantur. Nam de te
fiunt mucrones tela iacula thora-
ces galee et gladij ad insticiandū
homines et puniendum p te p̄lia
et ceditiones cadunt in seculo. Si
non esses creatum mundus in pa-
ce quiesceret. Ferrum autem bene
audiens rationabiliter se excusa-
uit dicens. Deu frater quid ē quod
locutus es. non tibi iniuriā facio.
Sed si sum vt dicis malefactor cō-
sidera veritatem et prospicies q si-
ne me nil opis fieri potest per me
quoq; artes fabricantur et terra
germinat. Dum per me homines
opantur: homines me distendūt
et quicq; de me volūt faciūt. Ego
autem nō contradico sed obedio il-
lis vt creator ordinauit Si autem
de me male faciunt non est culpa
mea. facio enim quod debeo Tu at
vides festucam in oculis meis. sed
tralem que est in oculis tuis non
consideras. cū p te omnia mala eue-
niant: nam adulteria. furta. homi-
cidia et similia p te homines ope-
rantur. p te enim iusticia et veritas
pereunt. vsure et rapine fabricant
animas hominū seducis et in rēdi-
tiones mittis Ergo bonū erat tibi
tacere et nō tam inordinate loqui
Nescit ergo loqui stultus. quia ta-
cere nō potest. Vnde quidam phi-
losophus interrogatus cur alijs
loquentibus taceret. respondit. ne-
mo stultus tacere potest. Ad hoc
argētum confusum erubuit dicens
Semp anteq loquamur verbū
nos ituramur. Quia dicit augustin⁹

16.

Sermo ante veniat ad limā q̄ ad
linguam **Philosophus** quidā cū
inter multos taceret interrogatus
cur hoc faceret. respondit. locutum
esse aliquē penituit me tacuisse nun
q̄. **Vnde catho.** Nam nulli tacuisse
nocet. sed nocet esse locutum. **Rui**
dam paterfamilias habebat tres
gallos in sua curte et domo. In q̄
habitavit inter alios seruos q̄dā
inhonestam vitam dūcens. Quod
cōsiderantes galli vnus ex eis can
tauit dicens. **Tale** opus operatur
in hoc quod non placebit dño no
stro hoc autē audiens inhonestus
dixit. hic gallus non debet viuere
et fecit eū occidi. **Altera** autem die
alius leuauit vocem suam et canta
uit dicens. pro dicendo veritatem.
Frater noster est iugulatus pro
tinus maleficia et ipsum interemit.
Tertius autem sapiens fuit. Ideo
q̄ cantare cepit et dicere. **Audi** vi
de tace si tu vis viuere pace p̄pter
quod in vita seruabatur.

Stannum
De stanno et ere
dialogus. xxij.

Stagnum et es simul
emulata sunt aurum. vnde
viseolum cupri pulcrum et precla
rum fabricati sunt et foro venali ip
sum vendiderunt dicentes eum esse
aurum. **Emptor** quidam ipsum sol
uit ad domū suā reportauit gau
dens. **Dum** autem vellet p̄fectionē
auri probare inuenit cuprum. pro
quo indignatus aurum ante iudi

cem citauit dicens se esse ab ipso de
ceptum. **Aurum** quoq̄ veraciter se
excusabat inueniens q̄ viseolum
non vendiderat neq̄ ipsum fabri
catus fuerat nec etiā de genere suo
vnq̄ processerat. **Iudex** autem ve
ditores ante se citauit eosq̄ in eui
leo leuauit et ipsos torquendo ve
ritatem confessi sunt et q̄ hoc pro
pter inuidiam fecerunt vt aurum
diffamarent ne tantum appreciaē
tur in mundo. **Iudex** vero ipsos pu
niuit et aurum collaudauit dicens.

Est qui bonus atq̄ purus sem
per dormiat securus. **Sic** enī multi
p̄pter inuidiam diffamare melio
res cupiunt false testificādo. talis
vero loquens falsa non erit impu
nitus iuxta illud prouerbio. *ix. te*
stis falsus non erit impunitus et
qui mendacia loquitur non effugi
et scilicet dei iudiciū. **Et** ibidē. *testis*
falsus peribit. **Vt** legitur in colla
tionibus patrū. **Abbas** pascunij
cum adhuc inuenis gratiosus se
deret in cella quidam frater motus
ad inuidiam librum suū abscondi
tūm redegit in lecto pascunij. **Et** ac
cedens ad locum vbi fratres con
uenerūt missa celebrata asseruit li
brum suū sibi furto fuisse sublatū.
Missi autem tres ad scrutandum
per cellas inuenerūt librum in lec
to pascunij. **Qui** accusatus apud
fratres cum in nullo esset conscius
suscipere ac perficere cepit peniten
tiam de furto. **Cum**q̄ hoc faceret il
le a demonio vexatus clamās ma
nifestauit dolum quem fecerat li
brum occultando. **Et** q̄ propter in
famationem sancti viri eum ocul

tauerat petijt q̄ se adduci ad eum
vt eius orationibus liberaretur a
demone. Cūq̄ adductus fuisset e
ius precibus est liberatus a demo
nio. De falso testimonio ait **Gre
gorius**. Qui falsum testimoniuꝝ p
fert tribus psonis obnoxius est.
Primo dño deo cuius presentiam
contēmit. **Secundo** iudici quē men
tendo fallit. **Tertio** innocenti quē
falso testimonio ledit. Et ideo in iu
re tenetur testis ad restitutionem
omniū que p suū falsum testimo
niū proximus eius amisit.

De sera et clauē dialogus. xxij

Clavis quedā op
tima seram placide aperie
bat et claudēbat. Ita quod patro
nus in hoc multum letabatur. Qua
dam autem vice sera igrata mur
murare cepit versus clauem dicens
Onephanē quare me semp pseq̄
ris quotidie intrās in viscera mea
et interiora mea voluis a reuoluis
Cessa ab hoc grauamine. alioqui
te proijciā et curuabo. **C**ui clavis
Male dicis soror quoniam p me
custodita es a protecta. **S**i vis me
proijcere abiecta eris et fracta. **S**e
ra autem propter hec verba mini
me placata est. **Q**uiny mo totū ob
serauit foramen et clauem nō per
misit venire in se vt ostiū patron⁹
aperire non valeret. **P**atronus ve
ro hoc cernens indignatus seram
illaz extirpauit ac fregit eo quod

aperire nequaquā valebat. **C**lavis
autem ipsam postmodum deride
bat dicens. **C**um quo stabis su
stentata. eris a semp cōcordata.
Cauē igitur homo aduersari et tri
rari cum quo familiariter vixeris
quia dicit **sen**. **T**urpius nihil ē q̄
cū eo gerere bellū cum quo famili
ariter vixeris. **A**t amen qui pacifi
ce cupiunt cōmorari onera sua por
tare inuicē debent iuxta illud apli
ad galathas sexto. **A**lter alt. cui⁹
onera portate. dicit enim **tullius** ni
hil est quod nō toleret qui pfecte
diligit. prout legitur in **historijs
scolasticis** q̄ antipater idromeus
pater magni herodis in quodam
prelio i seruitio impatoris multis
vulneribus est confossus que libe
ter tolerauit illius amore. **T**andē
ab emulis cū accusaretur reiect⁹.
cesari dixit. cesar nolo me vobis ex
cusare verbis. **S**ed ista vulnera q̄
suscepi amore vestri loquātur pro
me si diligo vos. **T**unc cesar ipsū
in gratia recepit. **I**tem legitur de
**iulio cesare libro primo de nugis
philosophorum** q̄ cum in lite qui
dam veteranus quadam die peri
clitaretur et coram iudicibus iuis
set. **R**ogauit cesarem vt adesset in
publico scilicet ad iuuandum eū.
Cui cesar dedit vnuz aduocatum.
Cui ille ait. **O** cesar te preliante in
bello asiatico non vicarium quesii
ui. sed pro te ego pugnaui detexit
q̄ cicatrices vulnerum scilicet que
ibi susceperat. **E**rubuitq̄ cesar et ve
nit in aduocationē. verebatur enī
nō tantū supbus sed igratus vide
ri. **V**ndē ait ibidem. **R**ui non labo

17.
rat non manducet. Et iterum idem
cesar. Qui non laborat ut militibus
carus sit: milites nescit amare pro
ut in laude ipsius cesaris dicitur
quod nunquam dixit militibus suis. Ite-
rum sed venit dicens quod labor cum du-
ce participatus est militibus minor.

De cacabo et cathena dialogus. xxiiii.

Cathena quadam
vice locuta est cacabo dicens.
minime es ingratus quia te ad ignem
baulo. Tu quidem quotidie ferula
coquis delicata. et nunquam mihi
porrigis ad edendum. magna est gu-
lositas tua. et totum consumere vis
meque famelicam relinquas. Ad hec
cacabo malo meo seruire nosti ob
hoc non es digna remunerandi sed
potius puniendi quod appensum me
tenes ad ignem et ardore consume-
re me facis. Sa propter si esset mi-
hi possibilitas te libenter macta-
rem. Sed si vis mihi seruire ad li-
bitum procura mihi utilia et neces-
saria non nocua nec contraria. Et ad-
didit. Cum utilitate: grata sunt
seruitia parata. Ergo cum tu serui-
re cupis alijs. seruias ad benepla-
citu eorum ut tibi grates referant.
Alioquin prodes beneficium. Et hoc
est quod dicit seneca. Qui benefi-
cium dare nescit iniuste petit. Id est
qui dare nescit beneficium cum utili-
tate iniuste remunerari petit. Ad
reddendum docent nos minima ani-
malia et vilia. Prout legitur quod mus

ascendit ad leonem dormientem.
quem capiens leo voluit cum comede-
re. Cui mus patientiam habet in me
et miserere mei. Nam reddam tibi
cum potero. Leo autem ridere ince-
pit cogitans quam vicem posset illi red-
dere. Et dum illum sic derideret acci-
dit ut leo caperetur in laqueis sibi
positis quod ut mus cognouit cor-
rodit funes quibus captus erat leo.
Sed natura mala non mutatur in
dominis pro beneficia imo peioratur
et in sua natura permanet. Unde di-
citur quod quidam iuuenis serpente
frigore torpentem miseratus eius po-
suit illum in sinu suo. Sed cum serpens
calefactus est momordit eum et occi-
dit. Ea propter dicit seneca. Serpens
in hieme non tute palpatur quod non
desinit venena diffundere licet tor-
peat.

De rosario et agro dialogus. xxv.

Rosmarinus ut le-
gitur de virtutibus herba-
rum inter ceteras virtutes hanc
possidet quod si in vinea tua vel in a-
gro tuo plantaueris ipsam a munda
ac honorabiliter custodieris vinee
gaudebunt et messes producent in-
cremenda. Quapropter quidam ager
diuersarum infructuosus et sterilis
permanens ut fructus reddere pos-
set ad rosarinum humiliter ac de-
uote processit et ait. O pastor egre-
gie et bone custos descede ad me et
protege me quod te munda ac honora-
biliter collocabo tibi que seruiam tan-

tūmodo sedē et quiescē in me vt p
te fructū boni generis producere
valeam. Rosmarinus aut motus
pietate ac victus precibus ipsius
cū eo iuit ac i medio se posuit agro
Quo regente ac procurante ager
cōfirmatus et viridis factus fruc
tum sexagesimū atq; centesimum
attulit in patientia dicens Pro
pter vnū bonū multi sunt protedi
et consulti. Hoc agere debet popu
lus cū nō habet rectorē. eligere de
bet vnū probum rectum et sapien
tem qui populū gubernet a prote
gat sapienter. Vere enī rex sapiēs
populi est stabilimentum sapientie
vi. Et ibidem. Si delectamini in se
dibus reges populi diligite sapiē
tiam. Diligite lumen sapientie vos
q̄ preestis populis. Et ecclesiastici
Iudex sapiens iudicabit populū
suū principatus sensatus stabilis
eris. Idem. rex insipiens p̄det popu
lum suū et ciuitates inhabitabun
tur p̄ sensum prudentium. Vnde sa
lomon petijt a deo cor docile vt pos
set iudicare populū dei et discernere
inter bonū et malū. Vt enī ait
vegetius de re militari. nullus est
quē oporteat plura vel meliora sci
re q̄ principē cuius doctrina debet
omnibus suis prodesse subiectis.
non enī iuuenes quis eligit duces
non enī oportet eo q̄ non constat
esse prudētes vt dicitur tertio tho
picorum. Ait plato. Tunc enim be
atum orbem terrarū fore cū vel sa
piētes regnare vel reges sapere ce
pissent. Sicut ait valerius a boeti
us de consula. libro primo. Vnde
et aureū seculum dicebatur quā

do sedes sapientis regnū erat. Ait
seneca et dicitur in pollicato. libro
iij. Romanos impatores aut du
ces dum eorum respublica vigit
non memini extitisse illitteratos.
Et nescio quomō contingit ex quo
in principibus languit virtus lit
terarum: nec mirum cum sine sapi
entia non valet stare principatus.
Ait enī diuina sapientia puerbio
rum. viij. p me reges regnāt. Vn
de et rex romanorū hortatus est re
gem francorum vt filios suos libe
ralibus disciplinis instrui procura
ret dicens. Rex illitteratus est q̄ si
azmus coronatus. Refert socrates
libro vltimo q̄ apud q̄ndam gen
tem salicet in campanie insula in
regis electōne nō nobilitas preua
let sed suffragia vniuersorū. Popu
lus enī eligit ornatū moribus. Be
niuolum in iusticia a clemētia. an
imis grauem et cui nulli sint liberi.
Qui si in aliquo peccato arguatur
morte moriatur.

De ruta et aialibus ve nenosis dialogus p̄vi

Ruta legitur de vic
tibus herbarum inter cete
ras virtutes quas habet hanc in
se retinet. quia bibita vel comesta
mirabiliter contradicit veneno et
omnibus moribus venenosis cui
fuerit contrita cum alio sale et nu
cibus. propter hanc virtutem quā
contra venenum habet animalia
cuncta venenosa conueniunt simul

ad ipsam dicentes Tolle te de me
 dio obsecramus a nō intromittas
 te inter nos et genus humanum.
 Quia modis omnibus venena no-
 stra cupimus seminare inter homi-
 nes eosq; delere ppter quod nos
 psequuntur et mactant. Quibus ru-
 ta Verba vestra iniqua sunt a do-
 losa. De vobis nāq; dicitur psal-
 xij. venenū aspidū sub labiis eoz
 Maligni quare inimici delere ho-
 minem quem deus i principio cre-
 auit et dnm oim constituit. Ex quo
 enim dicitis q ego habeo gratiā
 et virtutē cōtra vos vestraq; vene-
 na. de cetero gratia dei i me vacua
 non erit sed semp in me manebit
 quomā contraria semp vobis ero
 ne hoc facin⁹ cōsumetis. Et addidit

Boni debent preualere malis ne
 possint nocere. Ita agere debent re-
 ctiores et pvide semp obviare ma-
 lis et contradicere ac eos punire.
 Quia dicit seneca bonis nocet qui
 malis parcat. Nō enim p cere de bet
 iudex malefactoribus. Quia iu dex
 qui non corripit peccantez peccare
 imp at ait idē sen. Vnde ambrosi⁹
 Cū vni indulgetur indigno pluri-
 mi ad proditiōis peccatū prouo-
 cantur. prout refert valetius libro
 v. de bruto romanoz primo cor-
 le. qui filios suos oprehensos pu-
 tribunali sedēs virgis cesos a p-
 ad palum ligatos pcuti securi ius-
 sit q dominationē tarquini a se ex-
 pulsam reducere volebāt. Maluit
 enim orbatus sine filiis manere q
 publice vindicte deesse. Cui simi-
 le refert augustinus de ciuitate dei
 li. qnto q euz quidam impator ro-

mattoz mandaff et sub pena mor-
 tis ne aliquis cōtra aciem inimico-
 rum pugnaret filius eius ab hosti-
 bus prouocatus multoties sic vt
 vtra eos pugnasset et patris mā-
 data fregisset. Quis patriā defen-
 disset et hostes vicisset tamen pat-
 vt iusticiam seruaret ipsum man-
 dauit interfici.

**De isopo & mercurio
 dialogus. xxvij.**

Isopus ut dicit
 brito est herba pulmonis
 apta purgandi. ali⁹ quidā autor
 dicit isopus cum opimelle flegma
 viscosum euacuat. vñ⁹. Isopus ē
 herba purgās de pectore flegma
 p qua virtute mercuri⁹ que genti-
 les deū esse denūciant. qui fuit vic-
 cupidus et auarus magis a verfi-
 pellis ac sermonū interpret: mul-
 taq; alia vicia fuerūt in ipso dum
 sanus extitit secundum iudicia dei
 pulmonosus a reumaticus factus
 est vnde mala cōsueti nō valens
 perpetrare ad isopum pcepit a ait
 Virtus dei est in te ad sanandum
 infirmos quia in herbis verbis a
 lapidibus sunt virtutes. Idcirco
 onde virtutem tuam in me et cura
 pulmonē et flegma quod in me ē
 et ego pmitto deo et tibi q de ra-
 pimis et furtis meis partē tibi da-
 bo Cui isopus manifestū est q in-
 sanitate mala infinita cōmisti Et
 vere si sanaberis deteriora facue-
 ris. Sed virtus dei que in me ē vt

asseris nescit patrocina dare crimi-
bus. Ergo recede a me quia pro me non
quod curaberis. et sic eum cum confusio-
ne reppulit dicens. Semp malis
si sunt sanis sunt peiores. Quia deus im-
pios flagellat passionibus diuer-
sarium infirmitatum ut peccare neque-
ant nec tamen emendantur pro cer-
to magni iudicium est eterne percussio-
nis. In presenti vita omnis diuina
percussio aut purgatio vite pre-
sentis est aut imitium patet sequentis
Nam quibusdam flagella ab hac
vita inchoant ut in eterna percussio-
ne perdurent. A quibusdam enim dici
solet. Non iudicat deus bis in idip-
sum. Tamen non attendunt illud quod
scriptum est dominus populum de terra
egypti liberans eos qui sibi non cre-
diderunt perdidit. Quavis enim ple-
rius si una culpa bis non percutitur
una tamen percussio intelligitur. quod
hic incepta illic perficitur. ut in his
qui se in presenti non corrigunt. pre-
cedentium percussio flagellorum sequen-
tium sit imitium tormentorum. Hinc est quod
dicitur psalmi cxxviii. operiantur sicut
diploide confusione sua. Diplois e-
nim duplex est vestimentum quo
singulariter induuntur qui et tempo-
rali pena et eterna damnantur. Re-
fert esopus quod quidam melius fuit
ita rapidus quod rapiebat ubique
poterat etiam secus ecclesias ita quod
odiosus omnibus erat quod multa ma-
la fecerat. Tandem infirmatus usque
ad mortem. percussus est et se humili-
ans pro matre misit dicens Dulcissi-
ma mater ego infirmus sum a val-
de debilis timeo enim mortem quia mul-
tos offendi. Vade ergo ad templum

deorum offerens sacrificium eis pro
evagatione infirmitatis huius quia
paratus sum converti ad vitam me-
liorem. Cui mater In vita tua tunc
basta deos et numma sacra deorum.
Iusticia deorum reddit unicuique secun-
dum opera sua. in sanitate multa ma-
la fecisti. Si euades desit quod peior
eris. Et hoc quod dicitur timor mor-
tis facit tibi dicere imo peior eris si
euades. et sic contristatus obiit

De abrotano et lepore Dialogus. xxviii.

Abrotanum dicit a

ratus lignum et cetera isyria
extrahit sua proprietate cum anxi-
gia. Unde quidam lepus claudicans
humiliter venit ad eum. habebat
enim spinam infixam in pede dicens
O medice animarum et corporum mi-
serere mei et sana me. hoc dicens pe-
dem dextrum illi ostendebat. Abro-
tanus autem pietate commotus su-
per vultus eius se posuit et spinam
inde eduxit eumque curavit. Lepus
vero non inmemor beneficii quoti-
die lagenam aque super humeros
suos portabat et abrotanum ad
radicem balneabat et porrigebat
aquam ut abrotanum viride et fru-
scum permaneret dicens Sem-
per ad benefactores sumus boni ser-
uitores. Non enim sic faciunt mali-
gni et ingrati imo quod cito beneficia
recepta sunt obliuioni tradunt.

Unde salomon interrogatus
quid inter homines facilius sene-

19.
scit. Respondit beneficiū Et p̄terea
dicit Catho. Beneficij accepti me
mor esto. Idē Exiguū munus cum
dat tibi pauper amicus. Accipito
placide et plene laudare mement
to. Reddere ergo debes beneficiuz
amico cū vsuris si potes. Alioquin
in memoria frequēter nō habebis
beneficiū tibi collatū ab amicis vt
benefactorem inde collaudes Quia
dicit seneca. Satis magna ē vsura
pro beneficio memoria Idē. ingra
tus est enī qui beneficiū reddit si
ne vsura. Legitur in ecclesiastica
hystoria q̄ quedā leena habens
spelicam iuxta cellā beati macha
rij inuenit catulos suos cecos q̄s
ante pedes eius portauit. Et intelli
gens vir sanctus q̄ pro catulis be
migne supplicauit. Et orando illumi
nati sunt que non ingrata se repu
tari voluit q̄ pelles omnū bestiaz
quas capiebat sepe quasi p̄ mer
cede ad ostium celle eius deporta
bat. Idē quedam bestia alia ad cel
lam beati macharij cum filio ceco
nato inuēs sanitatē accessit. Qui
intelligens orauit pro filio a stati
vidit. a cū gratiarū actōne recessit
Et post paululū redijt cū omnib⁹
filijs suis onustis ex pellibus oim
offereñs dei viro quasi pro munere
et inclinato capite recessit ei grās
agens.

De plātagie ⁊ simia dialogus. xxix.

lantago est her

ba quartanis vtilissima sanādis.
vnde quedā simia extitit que filiū
habebat patientē quartanā que
nullo modo sanitatem filij inueme
bat cum ī medijs a medicinis plu
rima expendisset. Idcirco tediatis
expensis ad macerem venit dices
circuui celū et terrā et p̄ ambula
ui eam nec inueni requiē filio meo
nūc te tandē reperi. Ex quo ergo te
inueni magnū medicū. Idcirco p̄
sta consiliū et auxiliū mibi vt na
tū meū a morbo quartanario libe
rare possis. Macer at vt sua de cau
sa vera iueniretur ait. Quatuor ra
dices plantaginis infumite certe
quartana cito curabitur. Simia at
hoc audiens q̄ cito medicinā cōdi
dit et filiū liberauit dices. Doc
tum medicū queramus si salutem
poptamus. Sic a nos si salutē ani
marū nostraz desideramus sacer
dotē et confessorem doctū reperire
procuremus q̄ nos sciat ligare at
q̄ soluere. Hoc enī agere debes vt
salutē anime possis inuenire Quia
dicit isidorus Omnis peccator per
penitentia recipit vulneris sanita
tē. Sed secundū morbū adhibēda
est medicina. Et iuxta vulneris q̄
lilitatem adhibenda sūnt remedia.
Prout legitur q̄ quidā pirate in
tēpestate posituuerūt si euaderēt
cōfiteri. Et euadētes confessi sūt cui
dam heremite: quoz magister cū
confiteretur a ob flagicia heremi
ta sibi inuēgerēt vt iret ad papam
heremitam occidit. Et ad secundum
confessorem vadens hūc etiā occi
dit. Tertius autem cui cōfessus ē
traidit eum blande et cum non

posset emoliri nec euelli a malitia. velut optimus medicus animam ei iniunxit vt saltē cū moreretur aliquis poneret eū in sepultura. Qui cogitans qualis futurus esset a cito fieret sibi simile hec sepe facies de morte cogitans in meli⁹ ordinauit statū suū in heremo artissimā penitentiā fecit Vnde glo. nihil tātum valet ad domanda carnis desideria q̄ p̄sare qualiter sit mors tua.

De verbena et lupo Dialogus. xxx.

acer dicit q̄ si quā

visitas infirmū portaueris verbena et quesieris ab eo quō ē sibi. Si ipse respōdet bene est mihi Bene euadet. Et si dixerit male. nō est spes liberacōnis Vnde fuit quidam lupo medicus nominatissimus qui quendā egrotū med icabat dans ei spem euadēdi cito Vulpis at agnoscens virtutē verbene vt lupū deciperet ad visitandū la guidum processit secū portans ramuscū verbene et ipsum interro gavit qualiter se haberet: cui isce mus. male est mihi. vulpes aut se cura effecta est de morte egroti ad lupum medicū prorit dices. Quid dicitis medice de languido illo. Cui lupo. cito liberabitur. Est enim q̄ si in cōalescentia secundū motū pulsus et vrine. vulpes at subridēs ait. Falleris medice nesciēs artez medicine. Nō enim euadere potest

ullo modo q̄ sententia mortis data est ei. lupo aut contradicebat Altercantibus simul pignus in p̄ sentia multoz miserūt. Interea p̄ dies octo infirmus ille migravit de seculo. et lupo confusus spoliatus mansit dicens Pignus mittere de incertis nō sensus est sed de sensus Ergo caue et tu noli te obligare neq̄ dicere ea que pro certo nesciueris ne decipiaris. Prout dicit so crates inquirenti cui dā quo modo optime possit verum dicere. Respondit. Si nihil dixeris nisi q̄ bene scieris. Et vt dicit phūs. Si dicere metuas vnde peniteas semp melius est Sed multi ea que dicūt siue bona siue mala cupiūt defendere ac pro viribus altercando litigare Vnde cū quedā mulier assue ta litigare cū viro suo transiret p̄ pratū dicebat vir q̄ esset falcatum et illa q̄ erat confusū. Ex his sumpta occasione processit vir de verbis ad verbera et ei linguā amputauit. Cum autē non posset loqui. digitis quasi forficibus ostēdebat pratū fuisse confusū. **Consimile dicitur de alia quadā que litigās cū viro suo eū vocauit pediculofuz. Ille at cōmotus eam correxit et verberauit. sed cū nollet se emendare venit postea corā vicinis vt euz confunderet et proiecit eam in aquam conculcās et suffocans eā. Cum at loqui nō posset eleuatis manibus pediculorum attritionem euz pollicibus representabat** Quapropter ecclesiastici. xxviii. Multi ceciderūt in ore gladij sed non sic quasi qui interierūt p̄ linguam suam.

De mādragora et uere dialogus. xxxi.

audragora dicit

augustinus supra genesi
 gen⁹ pom⁹ est. a de hoc genere po
 im opinari quosdam dicit scilicet
 q⁹ acceptū in escam sterilibus fecū
 ditatē parit ppter hanc virtutem
 quam possidet venus dea adulterā
 que mechiam exercens cū marte
 et anchise et adomide ad mandra
 goram prexit a eam suppliciter ex
 orauit dicens. Optima fraudifera
 aspice in me a ne despicias preces
 meas. concede mibi paululū edere
 de te vt de amatoribus liberos cō
 cipere valeam. Sterilis enim sum
 et hoc sine te minime agere possuz
 Tantū modo me exaudi a pete qd
 vis. Cui mādragora. omnium im
 pudica. Aer et terra polluta ē a fe
 tore luxurie tue. Quāto magis si fi
 lios luxuriosos germinaueris te
 delectabiliter viderent magnam a
 multiplicatam. Recede a me q⁹ citi
 us poteris q⁹ iam a fetore impudi
 cie tue olfacior. sic eam cū confusio
 ne expulit dicens Meretrices pro
 pulsantur nec cū ipsis fabuletur.
 Quia dicitur eccl. ix. Colloquium
 mulieris imunde quasi ignis exar
 descit. Hoc enim vir castus agere
 debet si cupit integritatē suā custo
 dire. Non enim cum mulieribus lo
 qui nec aures accommodare verbis
 suis debemus sed eas pro pulsare
 ac reprimere. Prout refert Hiero
 nimus de quodā martire qui cum

vicisset multa tormēta positus est
 in orto strato florib⁹ vbi erat me
 retrix speciosa que carnes eius at
 tractabat. Qui concidens sibi lin
 guam expuit cum sanguine in fa
 ciem eius zelo mūditiē a castitatis
 Quedam regina francie cum vidis
 set quendam dominū magistrum
 peratam nomine prudentem a ha
 bentem pulcherrimas manus voca
 uit eum ad se et apprehendens euz
 per manus dixit. O q⁹ digni isti di
 giti sunt tangere ac tractare lito
 ra regine. Ad hec manus retraxit
 porrectas et ait Non domina fiant
 hec que dicitis quia si digiti mei tā
 gerent litora vestra cum quibus
 de cetero edere voluissem sic immū
 di essent digiti mei a tactu vestro
 q⁹ de cetero abhominaret ipōs ad
 os cōuertere.

De rosario 7 perdice Dialogus. xxxii.

rosarium pulcerrī

mū in quodā viridario pul
 lulabat plenū rosīs odoriferis Ac
 cidit autem q⁹ perdis inde transitū
 habuit. et hoc rosarium intues de
 rosīs illius cōculcauit vnde ad ip
 sūm declinauit. dicens. O decus flos
 florum concede mibi de rosīs tuis
 quoniam me recreare paululum
 proopto in his odoribus Cui rosa
 rium. accede ad me soror amanti
 sima et accipe de pulcioribus ad
 libitum. Cunoq⁹ perdis ad rosariū
 aduolaret vt de rosīs colligeret

spine pedes eius et tibias pupugerunt ita quod libenter absque ulla rediit dicens. Rose pulcre sunt et care spine quoque amare. Rosarium est mundus. rose inter spinas sunt diuitie mundane quas saluator commemorat luca testante. Sermo est verbum et cor. Et ibi dicit Gregorius. Quis enim mihi unquam crederet si spinas diuitias interpretari voluisset maxime cum ille pungat iste delectet. et tamen spine sunt quod cogitationum suarum perditionibus mentem lacerant. Et cum usque ad peccatum pertrahant quasi in ficto vulnere cruciantur. Et ut dicit bernardus diuitie vestre vane sunt dominum perimunt et seruum faciunt. securitatem promittunt et timorem impinguunt. Unde prima thimo. vi. Qui voluit diuites fieri incidit in temptationem et in laqueum diaboli et de seipso multa inutilia et nocua que mergunt hominem in interitum et in perditionem. Sic refert hieronimus de crete thebano phos. qui electo magno auri pondere in mare proiecit dicens. Abite male cupiditates in profundum. ego vos mergam ne ipse mergat a vobis. Cui simile exemplum ponit Gregorius de quodam pho. qui magni pondus auri secum detulit. per viam autem secum deliberans et considerans se non posse simul virtutes et diuitias possidere proiecit a se aurum et dixit o diuitie abite et sitis procul a nobis.

De capro et damula dialogus. xxxij.

capro dicit papi
pias est spina alba vel lignum spinosum. Rampnus ut dicit Augustinus in glosa super psalterium est genus spinarum densissimum quia in herba mollis est et pulchra ibi tamen spine sunt postea processure. Ad rampnum autem iuit dama id est capra filuestris dum esset in herba mollis et pulchra et ex eo se pavit dulciter cum sapore. Post vero aliquos dies recordata dama saporis rampni reuersa est ad ipsum volens comedere ut prius. Sed iam indurare spine plurime manebant in ea quas cum dama morderet in gutture et palato ipsius infixae sunt eamque totam cruciauerunt. Dama autem per angustiam et dolore tormentata maledixit illi dicens. Bene miser incepisti sed nunc male profuisti. Ita multi faciunt qui bonum incipiunt in principio sed in fine male proficiunt propter quod maledictionem super se inducunt. Sicut dicit hieronimus Non queritur in christiano incipit sed finis paulus male incepit sed bene finiuit. Interdum laudantur exordia sed finis peruationis damnatur. Unde isidorus. finis semper in vita hominis querendus est. quod deus non respicit quales ante fuerimus sed quales circa finem vite extiterimus. Et ciprianus. Et fine suo unusquisque aut iustificabitur aut condemnabitur. Quidam miles volens intrare religionem et attendens crimina et pericula que faciebat cum lingua misit quendam vasallum suum ad abbatem ut diceret ei propositum suum et quod erat mu-

nus: paratus p oia obedire. qui re-
ceptus credebatur mutus et cum
multū profecisset duxit eum secuz
abbas ad quedā aliū milite in ex-
tremis lab orantē. quem videns in
exitu mirabiliter a demonib⁹ p tra-
hi fleuit multū. At illis recedētib⁹
occurrit eis qdā miles promittēs
abbati q expeditis factis suis q̄
citius religionē intraret. Et prece-
dens eis de quodā ponte cecidit in
aquā a submersus ē cuius animā
vidit dicit⁹ miles in spē mo nachi
in celi ab angelis defertī ppter qd
gaudebat vehemēter vidēs. Et ad-
iuravit eū abbas in virtute obedi-
entie q si posset loqui. diceret q̄ re-
visisset. Qui ait. Male fecisti contra
meū ppositū faciēs me loqui a nar-
rauit ei q̄ viderat. Cū at abbas se
corā eo prostrauisset ille eū erigēs
rogauit se includi vt suū ppositū
seruaret.

De mirto ⁊ muliere Dialogus. xxxiii.

irtus dicit isido-

rus ethi. xvij. arbor quedā
ē a mari dicta eo q̄ magis litorea
arbor sit. Hinc ē q̄ a medicis mi-
rene dicitur in medicorum libris.
Hāc arborem aptam scribūt muli-
eribus in necessitatibus plurimis
Vnde quedā mulier infirma extitit
que in medicis vt medicinis sua
cūcta bona consūpsit nec reperire
remediū valuit. Vltimo vero ad
mare prexit et i litore reperit mic-

21
tū. Cui supplicans dixit. O arbor in-
clita miserere mei a cōcede mihi in-
felici ramuscū ex te vt curem vul-
nera mea. Cui mirtus. Si de meo ti-
bi dederō quale precium a te habe-
bo. Ad quā mulier Aurū a argē-
tum nō est m̄ q̄ cūcta mea bona
consūpsi in infirmitate Sz deo pro-
mitto a tibi q̄ semp in orōnibus
meis memoriā tuī faciā ac de bonis
que deus dederit mihi partē cōse-
ram. Cui mirtus: optimū precium
mihi dabis si preces a orōnes ad
dñm pro me effundē procurabis.
Idcirco ascēde sup me a accipe q̄c
qd vis tantūmō promissa custodi-
as a addidit. Illi nos tenemur
dare q̄ pro nobis vult orāe. Ita a
nos bñfacere debem⁹ seruitoribus
xp̄i vt pro nobis orōnes et p̄ces
ad dñm effundāt. Quia orōnes scē
impetrāt quod voluit vt dicit glo.
Oratio velut quoddā scutū ab ira
dei protegit. Vñ origenes. Plus
valet vn⁹ sanctus orando q̄ multi
p̄tōres preliādo. Prout legitur i
exod. xvij. Moyses eo tpe quo eāt
in deserto cū filiis isrl. qdā rex dic-
tus amalech pugnavit cū eo a cū
videret se superari ab inimico suo
cucurrit ad orōem suā et eleuatis
oculis i celi orabat et sic vicebat
p̄ls suus. Et cū deponēt man⁹ vin-
cebat inimicus su⁹. Man⁹ at moy-
si erāt graues a nō poterat eas in
altū diu tenē. vñ dī q̄ duoviri aa-
ron a hūr iuerunt vn⁹ ad brachiū
dextrū ali⁹ ad sinistru moy si tenen-
tes man⁹ eius in altū donec ei⁹ in-
micus in fugā ouerteret. Vñ qdā
oratio etiam in bello corporali tri-

ump hat. Legitur in historijs trāf
marinis q̄ cum godfridus de bo
lone et sui dñi fuissent in obsidio
ne anthiochie. et carbata p̄nceps
militie regis psarum cū multitudine
turchorū a saracenorū eos circū
dassent. afflicti sunt fame et siti q̄
nō habebant quid comederent. eā
autem eorū comederāt cortices ar
borum. Hi autem cū orassent et
exiissent contra saracenos quasi
morituri. misit deus super eos et
equos eorū rorem celestem cuius
dulcedine ipsi et equi eorū ita refec
ti sunt p̄ triduum et fortificati q̄ in
uentos saracenos supauerūt. a fu
gauerūt eos a bona eorum diripu
erunt.

De cedro libani dia log⁹ trice simulquit⁹ ed⁹ quedā in li

bano plantata eminens a
excelsa sup omnes apparebat. ita
multi ascendebāt in montē videre
eā de qua visione letificati ce drum
multipliciter cōmendabant. Ea p̄
ter cedrus sublimari cepit dicens
intra se. A cūctis minū laudata
sum p̄pter quod sum laudāda. Sz
puto q̄ si virgulta et arbustula q̄
circa me sunt a virescunt a crescūt
precisa et eradicata fuerint maria
apparebo. Idcirco tutius est ante
q̄ eleuēter humiliare ac mutilare
ipsa ne gloriam et honorem meuz
auferant. Et hoc dicens cūcta vir
gulta a arbustula que circa sepul
lulabāt precipit et eradicauit pro

quo denudata apparebat. Nō post
multos dies chorus de libano fla
uit et cedrus supba euulsa a extir
pata et curuata est dicens Nihil
sūt superiores si nō possidēt minores
sed mlti hoc credere negligūt imo
soli magni cupiūt apparere ac mi
nores extirpare. Prout dicitur p̄
similitudinem q̄ oliua et cāna liti
gabant simul. Et dixit oliua cāne
tu misera es et inutilis ego vero
oleū ministro seruituti hominum.
Cui cāna. Cito videbis cui⁹ vtilita
tis sū Et repente magno agitata re
to vtraq̄ pte flectebatur. a nihil
mali passaē. Tūc dixit cāna oliue.

Plus valet debil cum vtilitate
q̄ fortis cū supbia. Puer enī cum
nascitur exēptū nobis dat humili
tatis q̄ more bestiarū curu⁹ a qua
si cū quatuor pedibus nascitur ad
viuendū. qui cōpatus ē bestijs et
similis factus ē illis. Nascitur enī
flendo et nō ridēdo vt dē sapientie.
vii. Primā vocē omnū emisi plo
rans Augustin⁹ de ciuitate dei. Pu
er q̄ nascit a ploratu icipit nesciēs
quid mali sit passurus. Solus zo
raistes risisse fertur a tū iste risus
parū sibi profuit. fuit enī inuētor
arcū magicarū. Et cū esset rex bri
tannorū a nino rege assiriorū inter
fect⁹ ē. Iohēs etiā dicit q̄ dñs fle
uit q̄ lazari suscitauit ex eo q̄ amī
cū carissimū p̄pter alios saluādos
ad hostilē vitam reuocare cogeba
tur. Vñ etiā apud multos ē cōsue
tudo vt dicit solin⁹ q̄ q̄n puer nal
citur a pentibus a p̄pinqs deflef.
Qñ vero quis morit ad tumulum
cum tripudio deportatur.

De duabus arboribus dialogus. xxxvi

Arbores due in ca

cum in vno simul pullulabant. tñ vna pulcherrima in situ et folijs et fructibus. Alia vero deformis in omnibus erat. Ad arbores istas multi conuenerunt. qui videtes tantam dissimilitudinem in arboribus illis dixerunt. Justum est eni illam turpissimam arborem precipitare que tantum deturpat decorem alterius. Cuius precipitare voluissent arbor illa locuta est eis dicens O prudentes viri. scriptum est in lege leuitici. xix. Juste iudica primo tuo Cum eni dñs pgeret contra zodomā vt impios iudicaret. ait abrahe. gen. xviii. Clamor zodomorum multiplicatus est. descendā a videbo vtrum clamorem qui venit ad me cōpleuerunt. quasi dicat. mala hominū non semp credite anteq̄ probetis. inde est q̄ iudex soli peccatū notū punire nō potest. Vnde dictum est Jo. viii. Nemo te condēnabit ate probationē factuū meorum Quia ait saluator mathi. vii. A fructib⁹ eorum cognoscetis eos Illi autem steterunt hoc audientes et de sapore fructuū eorū tētauerunt Cuius de pulchrioribus gustassent et saporem in eis minime reppererent maledixerunt eis ac de turpioribus edebant Cum autem saporem delicatum inuenirent et pacatum odorem deum et fructus collaudauerunt dicentes. Est scientia pro

bate anteq̄ sentētiare. Quia vt dicit isidorus. Nullum condēnes ante iudicium. ante proba et sic iudica Ante ergo probare debes q̄ sentētiare. Et Gregorius. Qui iustū dānat. non morientem mortificat. Et qui reum supplicio conatur exoluerē non videtur mītur viuificare Nunq̄ iudex aliquam sententiam in ira et sine examinatione ferre debet. Quia dicitur prouerbio. xxxvii. Ira non habet misericordiam. Vnde refert valerius libro sexto. capitulo secundo q̄ cum philippus rex vno temulentus esset sinistram sententiam contra quandam viduaz protulit. Que ad ipsum accedens dixit se appellare a philippo ebrio ad philippum sobrium. Qui cum vinum digessisset et sententiam reuocauit Similiter fertur de peccatrice muliere q̄ iudicata crudelitate ptholomei sapiētissimi regis egipti. impauida appellauit ad benignitatem dicit regis. qui postea considerans reuocauit sententiam dicens q̄ eius benignitas et mansuetudo pietatis ex ipso iure debeat precedere crudelitate m.

De delphino et aquila dialogus. xxxvii.

Delphin⁹ piscis est

de quo dicit isidorus libro ethi. xii. delphini certū habent q̄ voces hominū sequantur vel ad simphomiam gregatum conueniant. Nihil in mari velocius istis. Nā plerunq̄ salientes naues trāsuolant

Quando at prelidit in fluctibus
et vndarum se motibus saltu pre
cipiti ferit. tempestates significa
re videntur. Hi pprie simones no
minantur. Est etiā delphinū genus
in milo. dorso ferrato q̄ cocodrillos
tenera ventū secantes interimūt
Delphinus autē quidā cū in mari
nis fluctibus inueniret anguillaz
eam occupauit. Vnde ipsam p̄ se q̄
inchoauit. Sepe enī eam apprehēde
bat sed p̄pter lubricitatem anguil
le retinere nō valebat de quo plu
rimū tristabatur. Anguilla autem
volens sibi illudere ab ipso q̄ eua
dere callide locuta ē ei dicens. O del
phime mirabilis. doleo de te q̄ ni
mū fatigaris a tristaris post me
natando. Sed inuanū laboras. nō
enī in profundo aquarū me imper
petuū capies. sed p̄ge mecum ad
paludem a in sicco. a ad libitū me
habebis. Delphinus autē insipies
propter furiam a gulositatē suam
post illam natate cepit. volens eā
omnino delere. Anguilla vero duz
ad paludes eū dupisset in siccum
ascendit dicens. Ascende ad me q̄
a radicibus herbarum retinebor a
tu de me satiaberis. Delphinus at
saltū dedit vt anguillā raperet. Sz
ipsa sub terra latuit et delphinus
in sicco p̄mansit. Inter hec quidā
piscator aduenit et delphinū trās
iubrauit dicens. Qui cū inimico
vadit non est mirū si tūc cadit. Er
go caue tuū inimicū humilez a no
li credere ei sed ab ipso caueas ne
te decipiat. Ait enī seneca. Inimicū
humilez doctū est metuere. Narra
tur enī in morali dogmate philo

sophoz q̄ perses rex medoz indi
xit bellum cōtra grecos collegitq̄
innumerabilem exercitū. Propter
quod dicebat illi vnus de suis. gre
ci nō expectabūt tuū magnū exer
citum sed ad primā famā aduen
tus tui terga monstrabūt. Ali⁹ di
cebat. timendū esse ne viles deser
tas et vacuas inueniret rex a ideo
virtutem exercitus sui non possit
ostendere. Alius dicebat. angusta
clausib⁹ esse maria militib⁹ castra
pedibus campestris celūq̄ sagit
tis medorum. Dum in hunc modū
regē concitarent minia sui estima
cōe et inimicos sperneret. dicit da
macus philosophus. Multitudo
ista q̄ tibi placet tibi ē metuēda.
Verum est enim multitudinē ma
ximam populi nūq̄ posse regi. nec
diu potest durare quod regi non
potest. nihil tam magnū quod pe
rire non possit. Contigit autem q̄
predixit damacus q̄a ille tam grā
dis exercitus propter sui securita
tem ac defectum providentie et re
gimimis fuit deuictus a paucis sa
pienter ordinatis et cautis.

De Syrene et lubrico Dialogus. xxxviii.

Syrenē ē monstrū
maris quia ab vmbilico de
sup ē vt pulcerrima virgo inferi⁹
aut piscis tota hec syrenā dulciter
cātat q̄ p̄t dulcedinē cātus illius

naute gubernacula relinquunt et obdormiunt. ea propter multi periclitantur. Quidam autem impudicus a luxuriosus nauigans per mare intuitus est sirenem pulcherrimam qui statim ipsam concupiens ad luxuriam proclamauit. Sirenem autem magis dulciter clamabat et cantabat. se quoque parabat ut hunc lubricum deciperet. et ait. Ut intueor me diligis. Sed si vis mecum concubere descende in fluctibus et ad habitum corpe meo perfruere. Erat enim hic ita a luxuria inflatus quod quasi nihil de se sentiebat. Idcirco misit se in marinis undis ut cum ipsa cubaret. At illa hoc intuens ipsum in undis reliquit picitare per mareque natauit ut solebat dicere.

Vir qui mulieri credit laqueum sibi tendit. Caueant ergo impudici ne propter speciem mulierum similiter pereant. quia propter speciem mulieris multi perierunt. ead. i. p. Unde consilens ipse dicit ibidem. Virgine ne concupisces ne forte scandalizeris indecore illius. hoc enim piculum consideras Job. xxxi. dicebat. pepigi fedum cum oculis meis ut ne cogitarem de virgine. propter quod dicit Bern. Vultus mulieris sagitta venenata est. vulnerat animam et mittit venenum. Unde cum paris helenam dixisset uxorem patris quidam ad eam uidentem pergentes et eius pulchritudinem uidentes operuerunt oculos dicentes. Suffragamus fugiamus. Sic enim naturaliter magis nocet anime respicere mulierem pulchram quam fedam. Pro ut refert quidam quod democritus philosophus sibi oculos eruit. et huius causa triplex ab alijs phis as

signatur. Prima quod uisus ipsum a meditationibus interioribus impediabat. Secunda quia malos flores nimis impatienter uidebat. Tertia quia mulieres sine concupiscentia uidere non poterat.

De uento marino gulososo ualde dial. xxxix

Lutus marinus

est belua maris que in aquis et in terris cibum sibi querit. Et in undis mergitur ut piscis. in litore que pergit ut fera. Quidam autem ex his cum ueniebat cibum aquosum in terris eum edebat ne a beluis marinis raperetur sibi. Dum uero cibum terrenum capiebat in aquis eum manducabat ne a feris sibi raperetur. Sic enim semper facies nulli petenti largiebatur propter quod omnibus odiosus erat in terra. Typus afflictionis. i. senectutis aduenit et ipse senex et impotens effectus est ita quod nec multum natare per mare nec ire per humum ualebat. Quapropter egenus et famelicus factus elemosinam petebat. sed quod de suo nunquam ulli dederat nullus de suo aliquid ei porrigebat dicens. Luere dicitur amare que de suo non uult dare. Sic enim multi propter auaritiam et gulositatem de suo petentibus largiri nequeunt timentes sibi deficere necessaria. Sed sicut dicit gregorius. Terrene substantie pro hoc quod pauperibus distribuuntur multiplicantur. Et idem. Qui elemosinam tribuit plus accipit quam impedit. pro uerbis. xxxviii. Qui dat pauperi non

indigebit. Qui despiciat deprecantem sustinebit penuriam. Cum quidam predicaret apud sanctum viduorem quesierunt monachi quare sic essent pauperiores et magis grauari debitis quam consueuerant cum tamen partius viderent et maiores perciperent redditus. Quibus ille respondit quod verum procuratorem habebant in domo qui omnia eis necessaria procurauerat. Sed quia cum quodam suo socio de abbacia iniuste expulso exierat de cetero non rediturus nisi ille reuocaretur. Hic autem erat date et dabitur vobis qui recesserat expulsus. Sed si seruarent hospitalitatem solitam prior redderet et redderet habundantiam dicente deo: date et dabitur vobis. Luce sexto.

De quibus dentalibus et piscatore dialogus. xl.

Dentales quibus iuuenes pingues et virtuosus in marinis fluctibus fluctuabant. Sed quidam piscator inde transiens et ipsos cernens rethia sua tendit et parauit ut ipsos caperet. Dentales hoc intuentes dixerunt. Bonum est similis pro viribus natare et rethia illa dirumpere ut nunquam pisces decipiant fortes enim sumus et hoc agere valenter possumus. Quidam rubeus antiquus et sapiens in profundo quiescebat et hec audiens surrexit et ad eos perrexit dicens. filii hominum stulticia est ea que co-

gitastis. Consulo vobis si salutes cupitis. rethia euitate. alioquin vos in rethibus et laques constricti contolebitis. Dentales vero qui iuuenes erant de se confidentes consilium senioris spreuerunt. et simul pro viribus natauerunt ac in rethibus ferrebantur cupientes rethia dirumpere. Rethia autem se mollificantium idem eorum minime receperunt. Ipsi postmodum capti complangentes lamentabantur dicentes. Bonum credere maiori est et sapientiori. Ergo consilium deo cuiuslibet attendat ad sapientiam et seniorum consilium non ad stultorum et iuuenum. Stulti enim stulta diligunt et sua consilia ad stulticiam trahunt. Iuuenes enim maturum sensum non habent et iuuenilia diligunt et eis inhaerent. Sicut dicit iob. xij. In antiquis est sapientia et in longo tempore prudentia. Unde precipitur eccle. Non te pretereas narratio seniorum. ipsi enim didicerunt a patribus suis. Ut enim ait tullius de senectute. Non viribus aut velocitatibus aut ferocitate corporis res magne geruntur sed consilio et maturitate et scientia. Dantes ei consilia plus agunt quam alii et similes sunt gubernatibus in nauis. Unde philosophus plus valuerunt consilia in bellis quam princeps in armis ut dicitur pro uerbiis. xxiiij. Cum disputatione imitur bellum. et erit satis ubi multa consilia. Et propter hoc alexander obtinuit victoriam quia consilio gubernauit exercitum. Ut enim ait togrius pompeius li. tertio. Alexander cum ad periculosum bellum

eligeret exercitum non iuvenes to-
bustos sed veteranos qui cum pre-
patruoq; militauerunt elegit ut non
tam milites quam magistros militie
putaret milites quoq; non nisi sexa-
genarios duxit. Contrario fuit de
exercitu sarum idem ille victor hie-
ro victus.

De lucio et basilisco dialogus. xli.

Lucius marci id
est lucius habet in maxilla
dextera spina ad modum crucis. a si
diligenter perscrutatus fueris inue-
nies eam. Tolle ipsam a in panno
lineo inuolue et porta tecum a non
captiuaberis a si captus fueris non
teneberis hoc enim dicitur sepe exp-
tum Basiliscus grece latine dicit re-
gulus eo quod sicut dicit isidorus rex
serpentum ipsum enim videtes fugi-
unt et timet etiam ipsi serpentes.
olfactu enim suo ipsos necat flatu a
etiam aspectu interimit omne viuum.
Ad eius siquidem aspectum nulla
avis illisa transit a quis procul
fuerit eius ore robusta deuoratur
A mustelis tamen vincitur quas homi-
nes ad cauernas deferunt in quibus
reguli delitescunt. Nihil enim sine re-
medio ille parens omnium dereliquit
Vnde visa mustela basiliscus fu-
git quem ipsa persequitur et occidit.
Est autem in longitudine semper alis
albis maculis lineatus. reguli enim
sunt scorpiones arentia queque secta-
tes et postquam ad aquam perueniunt

idrophotos a limphaticos faciunt
Intoxicant enim ipsas aquas a mo-
tiferas reddunt eas. Vocatur quo-
que regulus a multis sibilus. nam si-
bilo occidit atque mordeat siue pu-
gat. Luciusque in libro. xli. c. liij. Phi. au-
tem libro. viij. ca. xxij. dicit sic apud
inquit hesperios ethiopes fons est
qui a multis estimatur caput mili. iux-
ta quem est quedam fera que cacoble-
phas appellatur. corpe quidem mo-
dica omnibus membris iners. pro-
graua caput gerens. a semper ha-
bet delectum super terram. alias in-
fectio esset humani generis. quod om-
nes qui viderent eius oculos expi-
rarent. Eadem basilisci serpentis vis
est queque coronea punitia gignit
corpus habens in longitudine ma-
gnitudinemque. xij. digitorum. candi-
da in capite macula velut diadema-
te insignitur. sibilo omnes fugat
serpentes nec flexu multiplici reli-
quum corpus impellit. sed celsus a
erectus in medio graditur et ince-
dit defecat frutices. a herbas eru-
it non solum tactu. verum etiam sibi-
lo a flatu circumadiacentia omnia de-
struit a corrumpit. Tante etiam est
venenositatis et pernicietis quod tangen-
tes se cum hasta longissima sine
mora interficit et consumit. Hunc
mustela domat et vincit quia deo-
nature nihil placuit esse sine pari
Mors itaque basilisci morsus est mu-
stela et tandem mors mustele dici-
tur esse fetor basilisci. Et hoc quidem
verum est nisi mustela pastu a frui-
catione rube herbe contra talem mor-
tiferum primitus munitur. ut di-
cit aristoteles et etiam uicenna.

Primo igitur mustela vitam her-
bam quam quis amarum comedit et sic
virtute fucci herbe amare nature
hostem intrepida aggreditur et de-
vincit. Et quis basiliscus irreme-
diabiliter sit venenosus quam diu viuit
in cinerem tamen combustus vene-
ni malitiam perdit cuius cinis opa-
tionibus alchimie utilis creditur
et maxime intransmutationibus
metallorum. Sic basiliscus per-
tinet ad ripam maris et in habitu mo-
nachorum religiose vocauit ad se
hunc lupum marinum dicens. O fra-
ter ex quo es tu signatus signo cru-
cis presertim christianus es. idcir-
co accede a me quoniam a te cupio
doceri christi fidem et baptisari ut
eternum iudicium euadere possim. ac
eternis gaudijs frui merear. Luci-
us autem intuens et eum agnosces
ait. O ipocrita cuculla non facit mo-
nachum verba tua iniqua sunt et
dolosa. non vis tu a me baptisari
sed cupis me decipere et toxicare. ideo
non audio te. Et hoc dicens sub-
mersit se in undis et natauit eum
cum confusione reliquit dicens. al-
fus et ingeniosus est ipocrita pom-
posus. A talibus enim precipit sal-
uator nos precauere dicens mathei
x. Cauete ab his qui veniunt ad vos
in vestimentis ouium. intrinsecus autem
sunt lupi rapaces. De quibus ait
isidorus. ipocrite vero in occulto ma-
li sunt et palam se bonos ostendunt
Quibus bene diuina voce dicitur
mathei xxiii. Ve vobis ipocrite quia
similes facti estis sepulcris dealba-
tis que foris quidem apparent ho-
minibus speciosa intus vero sunt

plena ossibus mortuorum. Ita et vos
foris apparetis hominibus iusti in-
tus vero pleni estis auaritia et ini-
quitate. Legitur quod cum beatus hi-
larius iuisset ad disputandum con-
tra hereticos diabolus in specie ser-
uientis portabat ei cappam et alias
in multis obsequijs existens et quasi
compatiens rogauit ut minus timi-
dus pharet vinum propter vite labore quod
cum fecisset ut putum biberet ei sua
sit. demum ut carnes comederet et
sic inmutata penitentia cum venisset
ad quandam villam dixit ibi esse
quandam religiosam affectatam
ei loqui. Et habito ad inuicem col-
loqui o illeclus est ab ea vir sanc-
tus querebat lapsum. Sed reuelata
deo et beato martino hoc esse opus
diabolicum ad ipsum venit. et abi-
to demone effugauit detegens eum.
Sicque deus hilarium pro beato mar-
tino liberauit

De sturione qui ad ma- re prexit dialogus. xliij

Sturcio quidam ma-
gnus et famosus in flumine
padi qui est in lombardia moraba-
tur quem propter excellentiam suam
et fortitudinem cuncti pisces padi
verebantur. Ipse vero erectus ait
intra se. Quid mihi est ad pisces tam
viles sociare et ab ipsis laudem et
honorem recipere. melius est ut pro-
gam in mare magnum et spacious
ubi sunt reptilia quorum non est
numerus et belue magne marine

atq; diuerse quia ab ipsis ppter
 magnificentiam ero sublimatus
 et famosus inter magnos. Et hoc
 dicens de flumine exiit et in mare
 natauit. Dum autem in mari nata
 uit et beluas maximas a ferocissi
 mas itueretur perituit q̄ plurimū
 ppter aspectum earum. Cupiebat
 enim redire nesciens quid ageret
 propter furorem bestiarum. Inte
 rea felchus quod animal est mari
 nū vitulus appellatus ferocissim⁹
 intuens eum dixit. Quare non vere
 cundatus es progredi inter mag
 nos sine eorum licentia. Certe non
 eris impunitus. Et hoc dicens sup
 eum ascendit et ipsum suffocaui
 dicens. Omnes per hūc se casti
 gent ne leuare se satagent. Ergo
 cum aliquis est in loco satis hono
 ratus et magnus non studeat ap
 parere inter maiores et potentio
 res nec se cum ipsis sociare stude
 at. Quia ait seneca. Nō potest par
 ua res cum magna stare. Et idem
 nauis que in flumine magna est
 in mari paruula est. Subernaculi
 quod alteri naui magnū est alteri
 exigūū est. Fabula est q̄ cuz rana
 videret bouem magnū iacē
 iacentem in pascuis desiderauit de
 ri magna vt ipse. Vnde inflauit se
 dixitq; filiis suis sū ego ne magna
 vt bos. Illi autem dixerūt. Nō. Ra
 na vero magis se plus inflauit vt
 fieret magna vt bos. et fracta est
 pellis eius et expirauit. Vnde nul
 lus exemplo rane se erigat plus q̄
 deceat vt similiter pereat. Quia di
 cit isidorus. Omnis supbia tantū
 in imo iacet quantum se erigit in

altum. Nam propter supbiam an
 gelus factus est diabolus. Rex at
 saul fact⁹ est demoniacus. Homo
 vero id est nabuchodonosor fact⁹
 est quasi vitulus.

**De murenula et cocodrillo
 drillo dialogus. xliii.**

Murenula dicit bxi

to. piscis est quidā similis
 anguille. Nec cū inueniret filios
 cocodrilli que est bestia flumialis
 similis lacerte eos iugulauit et a
 bñt. Cocodrillus autem dum redi
 ret et filios prostratos cerneret vl
 tra q̄ credi poss et amaricatus do
 luit ac modis omnibus filios vni
 dicare p̄optauit. Vñ loricated i
 cedebat vt murenulam deuoraret
 Quadam vero vice inuenit serpen
 tem crudelem ac venenosum quē
 credens esse murenulam ipsum ag
 gressus est dicens. Modo maledi
 cta euadere non potes. filios meos
 sine causa perdidisti. Nunc te peri
 nam et consumam. Cui anguis.
 Caue tibi quia nō sum murenula.
 sed vipera suz toxica. Si tu es au
 sus ingredi ad me te cito vene
 no inficiam. Et cocodrillus. Nunc
 latere imhi non potes. nō es tu an
 guis sed murenula quia factus es
 vt illa et ideo te mactabo. Dum au
 tem ad illam procederet vt eum vi
 ta priuaret. Serpens se fortificauit
 ipsumq; momordit et intoxicauit
 dicens. Cum ignoto preliari
 nullus debet nec rixari. Cum enim

nullus cū ignoto siue despecto cer-
tamen assumat. q̄ in p̄sona virtus
non est sed in corde ac ingenio bel-
latoris. Goliath despectus dauid s̄
ab eo interfectus est. primi regū.
xxvii. Caue etiam p̄pter irā a cupi-
ditatem v̄indictē preliū imire. quia
iratus semp̄ putat se plus posse su-
per omnes ideo minoratur. Vnde
sen. Semper iratus plus putat se
posse q̄ possit. Et idē. Legē solet ob-
liuisci iracundia. Vnde ph̄s Lex
videt iratū. iratus non videt illam
Ea propter abscondenda ē ab ani-
mo. Quia sicut dicitur prouerbio.
xxviii. Ira nō habet misericordiaz
p̄pter hoc nūq̄ iudex aliquā sentē-
tiam iratus proferre debet. Legit̄
in cronis impatorum q̄ otto pri-
mus cum in paschali solennitate
principibus suis cōiuiū prepas-
s̄ anteq̄ sederet cuiusdam principis
filius more pueri de mensa sercū-
lum accepit. quē dapifer iratus fu-
ste prostravit. Quod cernēs peda-
gogus pueri turbatus ipsum da-
piferum mox p̄emit. Quē cum sine
audientia cesar motus condemna-
re vellet ille cesarem ad terraz dele-
cit et suffocare cepit. Qui dū de ma-
nibus eius vix erutus fuisset ip̄m
reseruati iussit se culpabilem cla-
mas q̄ festo debitum honorem nō
detulit vnde ipsum libere abire p̄-
misit.

De lucio et trinchā dialogus. plinij

Piscator quidam

piscabatur. Vnde escam in hama-
tam piscibus ostendebat. Lucius
autē a trinchā intuentes escam ip-
sam plurimū petoptabant. Sed lu-
cius ingeniosus dixit trinchē. esca
hec delicata a optima apparet. Ta-
men puto q̄ ad pisces decipiendū
fit posita. Igitur eam dimittamus
ne propter appetitum gula corrua-
mus Trinchā quoq̄ ait. Non est
bonum nec expediens morsellū tā
optimū p̄pter vanum timorem di-
mittere prius ego tentabo ipsum
et cum dulcedine epulabor. tu ve-
ro prestolā euentum rei. Dum au-
tem escam deglutiret sensit infidi-
as haimi et cupiebat redire sed pi-
scator eam ad se traxit. Lucius au-
tem fugiens inquit. Nos de ma-
lo corrigamur so cū ne pereamus.
Ita et nos corrigere debemus cum
alieno malo. Sicut ait catho. Ma-
lum vicini tui te castiget. Et seneca
Bonum est fugiendā aspicerē in a-
lieno malo. Idem. Ex vicio alteri-
us sapiens emendat suum. Vnde
ille sapiens est qui bene scit nego-
cia sua disponere et per aliorum ex-
emplum sibi precauere a malis.
Prout refert esopus q̄ quidam in-
dustriose debilitat⁹ erat recūiens
in cauea sua ad quem veniebant
bestie vt vitarent eum. et dum ap-
propinquarent ad eum rapiebat
et edebat Venit autem ad vltimū
vulpis causa visitacōnis stans de-
foris ad portam cauee. timebat enī
appropinquare leoni. Cui leo. Ve-
ni huc soror mea vt grata possim
tecum miscere colloquia. Cui vul-
pis. video quidem vestigia intran-

tum sed redeuntium nulla possum
videre

De regina et idro dialogus. xlv.

Regina est piscis

Squamofus q̄ in fluminib⁹
capitur. Et dicitur a rege regis q̄
valde se bene regit. Ad hāc reginā
processit idrus qui ē serpens a quo
fūs hñs plura capita a ait. O regi
na pulcherrima. es mihi pre oibus
dilecta. Idcirco volo me tecū socia
ri ac in cōiugio matrimoniarī. idō
q̄ amabilius venio ad te. Cui re
gina. Hoc enī fieri nō potest quia
nō cōuenit. Scriptum est enī ecl.
xiiij. Omne animal diligit simile si
bi. sic et omis homo proximū sibi
Omnis caro ad simile sibi cōiuge
tur. et oīs homo similis sibi socia
bitur. Ergo q̄ non es tū de genere
meo. nunq̄ tu mecum sociaberis.
Idrus at derisus atq̄ deceptus re
uertitur dicens. Sum confusus a
relectus ppter quod nunq̄ ero let⁹
Sic quilibet christianus rñdere de
bet diabolo q̄ est serpens antiqu⁹
callidior cūctis animātib⁹ que sub
celo sunt genesis. iij. Recede a me
quoniā nō es tu de genere meo. i.
de genere electorū. Quia sicut dicit
Jacobi. iij. Resiste diabolo a fu
giet a vobis. Et apostolus. Estote
ergo fortes in bello a pugnate cum
antiquo serpente. Pugnare ergo
debemus cōtra eū qui debilis resi
stentibus est. Prout dicit isidorus

26.

In oculis carnaliū diabolus terri
bilis est. In oculis vero electorum
terror eius vitis est. Prout legitur
in vitis patrum q̄ quidā frater re
uersus ad seculū omnibus flagi
cijs a luxurijs se exposuit. Et tandē
penitens in quodā sepulcro se ma
ceravit. Quē demones tētantes p
mittebant ei diuitias a scorta. ad
ultimū vero verberauerūt eū vsq̄
ad mortē. Cūq̄ immobilis a in fle
tu pmaneret clamauerūt demōes
viciisti monache iusticiā. a fugierūt
Ille autem cogitans eorū malitiā
a iniquitatē. pposuit potius vellē
mori q̄ demombus obedire. Et tūc
quasi angelus. dei mutatus est ad
exemplū multorū.

De carpiōe ⁊ trimal lo dialogus. xlvj.

Isces fluviales in

quadā solēmitate post cōui
uiū sil spaciabant in magna tran
quillitate et pace. Sz carpio incho
auit festū pturbare se erigendo et
dicēdo sup oēs dignus sū ego lau
dari q̄ caro mea vltra q̄ dici pōt
ē aromatizata a delicata. Nō ego i
fossis a paludib⁹ nutritor sine sta
gmis. s; in lacu magne garde edu
catus sū ppter qd debeo inter vs
pncipari. Trimallus piscis est no
mē hñs ex flore. timus enī flos ap
pellatur a hic piscis marinus ē vt
dicit isidorus libro ethi. xij. a cum
sit specie gratus a sapore iocūdu
tñ sicut flos fragrat a corpe odori

spirat. Dicit piscis hoc audies indi-
gnatus profligens ait. Non est ita
vt dicas. qz ego vltra te rutilo in o-
dore a sapore. Quis potest in assimi-
laris qui me inuenit thesaurum
habet. Si tu in lacu garde tantum
mo moraris. ego in spaciosis flu-
minibus. Sic inter eos lites et co-
tentiones erant. Qua ppter festum
in turbatione versum e. quoniam
quida fouebant ptemimus qda
p tem alterius: ita qz volebat se si-
mul dilaniare Interea truta piscis
est quida semp motus ad truden-
du. Nec ergo truta qz docta a anti-
qua locuta est dices. fratres non e
bonu preliari ppter vanos lauda-
tores. No eni me laudo cu sim lau-
danda. Quonia scriptum e. os alie-
nu te comendet et no priu. qz ois
laus in proprio ore sordescit. id cir-
co melius e vt isti qui se laudant
vadant ad iudice marinu id est del-
phinu. qui est iustus iudex a rectu
timens dnm. qui hoc recte termina-
bit. Placuit sermo inter omes. Et
isti duo ad delphinu inuicem per-
reperunt hec omnia intimates ac p-
posse se collaudantes. Quibus del-
phinus. Filioi nunqz vos vidigp-
ter quod in fluminibus latitatis:
ego aute in marinis fludibus ver-
sor. vnde recte hoc terminare mihi
me possum si de vobis prius no te-
tauero. Et hoc dicens saltu dedit a
eos deglutiuit in quiens. Nullu
debet se laudare sup omnes nec sal-
uare. Sic nonnulli seipsos semp lau-
dant et opus suu comendat cupi-
entes se propter vanitatem a sup-
biam sup omnes erigere. sed iusti

et humiles seipsos vitupendunt. Et
vt dicit Gregorius. Tunc opa no-
stra p merita crescunt cum apud
nosmetipsos per humilitate decres-
cunt. Vnde Job. xxxi. Si osculatus
sum manu meam ore meo que est
iniquitas maxima. manu suam os-
culatur qui laudat quod operat.
Ideoqz veritas nos instruit dices.
Luce. xij. Cum feceritis omnia que
precepta sunt vobis dicite serui in-
utiles sumus quod debuimus face-
re fecimus. Fabulatur enim qz vo-
lucres inuenerunt nidum ex rotis
et floribus ornatum. Et dixit aqui-
la rex auiu qz nidus ille daret au-
nobilissime. Et fecit vocari volucres
celi a querebat ab omnibus audi-
entibus que esset auis pulcherrima
Respondit cuculus Cuculus Et ite-
ru querebat aquila que esset auis
fortissima. Et respondit cuculus ego
Et aquila indignata ait Cucule in-
felix semp teipsum laudas a nunqz
aliu comendas. a tamē nec es pul-
cherrimus nec velocissimus nec for-
tissimus nec bene cantas sed semp
idem clamas. Et ideo sententia da-
nationis do contra te qz nec istum
nidum nec aliu nunqz habebis. Sic
pleriqz semp seipsos laudat sem-
perqz cu cuculo cantant.

De rana 7 cancro dialogus. plog.

Aua du videret
canceru in ripa flumis nata
re ait. Quis e hic ta turpis a best z

mis qui ausus est aquam meam tur-
 bidare. Ex quo sum fortis et potes
 in aquis et in terris ad ipsum pro-
 cedam et effugabo. Et hoc dicens
 saltu dedit et cancrum oppressa est di-
 cens. Quare non erubisti miser in-
 gredi in requiem meam. Cum sis despe-
 ctus et niger non es confusus fedare
 aquam lucidam et preclaram. Cancer
 autem ut facit retro trahere cepit
 dicens. noli soror talia dicere quod pa-
 cem et amorem cupio teque habere no-
 ti ergo ingredi super me. Rana quo-
 que intus eum retroire credidit quod
 propter timorem illius hoc ageret unde
 de magis cepit eum verbis et actibus
 molestare dicens. Noli retrahere te
 turpissime quia euadere non potes.
 hodie carnes tuas piscibus dabo.
 Et hoc dicens saltu dedit volens ip-
 sum mactare. Cancer autem videns
 quod euadere non posset se convertit et
 ranam cum grillis momordit ac
 dilaniavit dicens. Debet forti-
 ter bellare quod non potest euitare. Ita
 qui libet pro posse suo debet fugere
 bellum et questionem. Sed si omni-
 no vitare non potest antequam permit-
 tat se interfici vel mori pro viribus
 pugnet contra impugnatores. A
 talibus enim petebat psalmista eri-
 pi et liberari dicens psal. lviij. Ab in-
 surgentibus in me libera me domine.
 Et post orabat tales deleri inquit
 psal. lxxvij. dissipa gentes que bella
 voluit non enim solummodo pro nobis
 pugnare debemus. sed pro paren-
 tum defensione et pro republica saluanda.
 Prout ponit valerius li. v. ca. iij
 quod cum darius rex fines scitarum iua-
 sisset et miserunt ei scite quod depopulatio-

nem agrorum et vinearum equanimi-
 ter tolerarent. Sed si sepulcra pa-
 rentum tangeret tunc potentiam sci-
 tarum et vires sentiret quia pro eo-
 rum defensione mori sunt parati.
 Et pro republica saluanda in tan-
 tum zelare debemus quod morti nos
 exponere decet. Unde refert valerius
 libro. v. ca. vij. quod cum codrus rex
 athenensium ab hostibus videretur.
 cepit ab appolline responsum quod ex-
 ercitus suus victoriam obtineret si
 ab hostibus suis se occidi permitte-
 ret. Quod responsum cum etiam hosti-
 bus innotisset preceperunt ne quis
 eorum tangeret. Tunc ille mutato
 habitu ad hostes processit et quen-
 dam ibi militem false percussit qui per-
 cussus mox in eum irruit et continuo
 occidit. Cognito vero corpore codri
 continuo hostes oraculi memores
 fugerunt omnia relinquentes.

**De piscatore et pisci-
 culo dialogus. xlviii.**

Piscator quidam dum

piscabatur cepit pisciculus
 quendam et cum vellet ipsum iugu-
 lare vociferatus est dicens. O pesca-
 tor miserere mei parum de me ha-
 bebis lucreum si me interficias. Sed
 si me abire permittis promitto et
 tibi quod plurimum te faciam hi-
 crari quomodo ad te quotidie reuer-
 tar cum magna societate piscium
 ac in retibus tuis multos intro-
 ducam. Cui piscator quomodo te
 cognoscere potero inter tot pisces.

At ille patrum prescinde mihi de cau-
da ut me inter alios cognoscas. Cre-
didit ergo piscator prescidit illi cau-
dam et dimisit. pisciculus vero in-
gustus semper cum piscabatur homo
eum impediabat et pisces ab eo pro-
pulsabat dicens. patres cauetis a
seductore illo qui me seduxit et cau-
dam meam prescidit. Sic enim fa-
ciet vobis si non caueatis: et si mi-
hi non credidistis vel operibus cre-
dite. Hec autem dicens ostendebat
caudam prescisam pisces vero ab-
horrebant et ab ipso quod citius fugi-
ebant piscator autem nunquam ampli-
us piscabatur propter quod in pau-
pertate degebat. Accidit quoque quod
piscator longius post pisciculum
illum cum alijs piscibus cepit ip-
sumque agnoscens trucidavit crude-
liter dicens. Ille qui manet in-
gratus iustum est si sit mortificatus.

Sic enim multi ingrati reddunt
semper mala pro bonis. Quibus
loquitur psalmus. xvij. Qui reddit ma-
la pro bonis non recedet malicia de
domo eius. Hec est enim magna
ingratitude indigna merito. De
qua dicit Bernardus. Ingratitude
inimica est anime exterminatio me-
ritorum virtutum dispersio. benefi-
ciorum perditio. Ingratitude inimi-
ca est anime ventus vrens siccaans
sibi fontem pietatis. rorem miseri-
cordie et fluentia gratie. Contra in-
gratos et non cognoscentes benefi-
cia potest referri illud exemplum
illius villani qui quotidie ibat ad
situm cum suo asello qui etiam
inuenit quendam draconem oppres-
sum a quadam arbore quem ipse

liberavit. Draco vero postea voluit
incedere ad asellum dicens quod omnia
a maxima seruitia peribuntur. Sed
villanus habuit consilium cum vul-
pe que reduxit draconem ad pristinum
locum et liberavit villanum et
asinum. Item exemplum girardi
teneosi qui erat quasi stultus et ni-
hil habebat nisi unum gnatum id
est filium qui videns omnes cunctes
ad imperatorem dona ferentes. ait
intra se vadam et ego ad imperato-
rem et dona ferendo ut deest dominum
meum. Et inuenit primo centaurum
Centaurus est animal inferius equum
perit homo. velox in cursu ut equus
deinde visum super quem sedit et
donavit ipsos imperatori ex parte do-
mini sui. Cui imperator transmissit
multa dona postquam valde ditavit
deinde gnatus finxit se esse mortuum
et probavit patrem suum. inuenitque illum
non curantem de se pro quo eum plu-
rimum vituperavit. Unde Gregorius
non est dignus bandis qui non a-
git gratias de datis. Et Augustinus. Quod
deus dederat gratis tulit ingratis.

De aquila et auibus et leone cum alijs besti- is. Dialogus. clix.

Quila cum auibus

vallata et castrametata in
campetribus. cum leone ac bestijs
prehabatur. Quotidie enim simul
conueniebant ad certamen ex utra-
que parte concurrebant multi. Inter

28.
re a vulpes dicitur dicitur ianidine
dicens. modo est tempus nos redi
mendi possumus enim de principi
bus nostris videre vinctam qui
nobis dominantur. Agamus sa
gaciter quod ipsi simul prebentur se
quod perimant. Hoc irundo facere con
sensit ad aquilam conuolauit eam
quod plurimum magnificauit dicens.
tu es regina auium et imperator si
attendere vis consiliis meis teris e
tiam princeps et dux ferarum. Con
sensit aquila et promisit consulta te
nere. irundo autem rediens ad vul
pem. cum ipsa et cum alijs ordinauit
quod aquila simul cum leone dimica
ret. Et quis eorum victor existeret
princeps et dux esset auium et ferarum.
Cum autem in agone contendere ait
aquila. O nobilitas leonina si bene
prospexeris seducti sumus a falsis et
filiarijs ipsi propterea a nostro do
minio liberari propterea nos ab cer
tandum incitauerunt. Certe melius
est ut dominetur quilibet generi
suo quam nos per fallaces perimere. Hoc
autem credidit et pacificati sunt si
mul dicentes. Sunt iniqui sedu
ctores falsi consiliatores. Caueant
ergo principes a talibus ne cito se
moueant ad verba composita quia
multi seductores reperiuntur. Ait
enim seneca Ad rem mouearis et non
ad verba composita. Seruare enim
debet se quilibet ac precauere ne a
falsis consiliarijs decipiat pro
pter quod precipit. puer. xxxvii. A
consiliario malo serua animam tu
am. Debet enim princeps habere
intelligentiam periculorum circum
stantium et specialiter seductione

ipsorum adulantium. Sunt enim
adulatores syrene blandis verbis
seductes. Esa. xlii. Et syrene in delu
bris voluptatis. A quibus et sume o
portet cauere ac eorum fallacias in
telligere. Vnde speusippus philosophus ne
pos platonis adulanti legitur dix
isse adulatori nihil proficis cum te
intelligam.

De aquila que citauit omnes volucres dialogus. l.

quila citauit ca
pitulum alium a du simul
manerent et errata corrigeret. ecce
venatores apparuerunt tendentes
rethia et laqueos ut de auibus caperent
hec intuens aquila et pericu
lum agnoscens per precones suos
condamari fecit ut omnes alites se
qui debent verillum aquile et si
mul cum ea conuolare si euadere
cupiunt. Ille vero que obediens
fuerunt et cum ipsa volauerunt eu
serunt Sed fuerunt quedam gulse
et inobedientes que eas intuite
sunt et eas concupiscentes in laqueos
conuolauerunt unde irritate et in
laqueate miserabiliter clamauerunt
dicentes Qui non vult obedire debet
nequit perire. Ergo cauendum est
viciu inobediencie quod inobediencia con
fert mortem et maledictionem in presenti
et penam in futuro Vnde fuit dictum ad
genesis. iij. Quia comedisti de li
gno quod tibi precepit ne comederes
maledicta terra in opere tuo. spi
nas et tribulos germinabit tibi

bi. dictum fuit e tiam sauli regi pri
mi regū. xv. pro eo q abieisti ser
monē dñi abiecit te dñs ne sis rex
propter quod dicit Bernardus.
Magnū est viciū inobedientie q̄a
angelus celū. adam paradisum. saul
regnū salomon perdidit amorē di
uinū. Prout ait valerius lib. ij. po
nens exemplū qualiter patres pu
niebant filios militarem discipli
nā non obsecuentes Aurelius enī
filiū suū quia nō tenuit suū prece
ptum inter pedites fugi coegit q̄d
fuit maxime humiliationis. Legi
tur in croniciis romanorum q̄ cuz
iulius cesar in perdomandis hosti
bus quinq; annoꝝ spacium sibi p
missum p̄trāsiret licet gloriose tri
umphasset honor tamen debitus
sibi denegatus est nec vrlē ingre
di p̄missus ē eo q̄ vltra terminuz
sibi p̄fixum moram contraxisset.

*Croplis
Lani*

De herodio ⁊ miluo dialogus. li.

erodius rapacis

fima avis est omniū volati
liū maior qui ⁊ aquilam vincit vt
dicit glosa super illud psalte. hero
dij. domus ac. Herodius p̄ aerem
spaciabatur volans. Sed miluus
post ipsum sibilare cepit eumq; de
pompare id ē vituperare dicēs. Ex
pecta me nephande quia te totum
decaluabo tu vis sup omnes volu
eres dominari sed oēs de te ego vi
dicabo. Herodius autem in aere
volabat nec de ybis fabulosis cu
rabat. Sed milu? verba reciproca

re inchoavit p̄ter quod herodius
ira inflātatus sup ipsum descen
dit et vngulis totuz evisceravit di
cens. Qui vult infestare fortem
perit atq; querit mortem. Ergo cer
nere possumus q̄ periculū est non
modicū contra potentes verbosari
ipsosq; infestare. Prout dicitur
ecl. viij. Non litiges cū homie po
tēte ne forte incidas manus illius
Vnde refert esopus q̄ quidaz li
pus bibeat in flumine ⁊ agnus
quidam subtus eum bibeat cū
eo simul. leuauitq; lupus post eū
vocem dicens. Turbas tu aquam
potus mei. Cui agnus. domine nō
facio vobis iniuriā neq; turbo. Et
lupus. mihi damna minaris. nescis
quid feci patri tuo nondū sunt sex
menses Cui agnus. tanto nūc vixi
tpe. Tūc clamauit lupus. An loq
ris furcifer id est villane. ac irrui
t in eū ⁊ deuorauit. Sic faciūt poten
tes seculi minorib; q̄ sine occasio
ne deuorant eos ⁊ disperdunt p̄te
rea dicit dño nō deficiat occasio.

De grue que volebat volare ad solē dia. liij

rus erecta vidēs

aqlam volare vñ ad solem
ipm q; p̄spicē clare. ait itra se pul
tra sū ego ⁊ magna vt aqla. volo
euolāē vñ ad solē ⁊ irreuerberatis
ocul in ipm p̄spicere vt aqla. po
stea q; magnificata ero vt ipsa Cū
q; se in astra erigēt cepit vltra vi
res fatigarī nec ad solē attingebat
Nec etiā p̄ter arrogantia descen

dece cupieb at. sed vltra suum posse
 fursum tendere cepit Qua ppter mi
 miu aggrauata non valens se gu
 bernare et ad solem volare irreme
 diabiliter corruit dicens. Qui vl
 tra posse fursum tendit contra vel
 le post descendit. Sic eni multi sup
 bi et elati supra omnes conuolare
 cupiunt. Et qz superbia semp casuz
 habet cōtra suū velle humiliabun
 tur quomā qui se exaltat humilia
 bitur Luce. xiiij. Vnde Bernardus
 Qui se exaltat quantū potest. deij
 cietur quantū de9 potest. Et Augu
 stinus. si extollis te. deus deijciet te
 Si tu deijcis te deus eleuat te. Sen
 tētia dei est cui nec detrahi potest
 vel addi. Qui se exaltat humiliabi
 tur. eccle. dicit ipsa veritas. Prout
 dicit Leo papa videte fratres ma
 gnū miraculū. Altus est de9 si eri
 gis te fugit a te si humilias te des
 cendit ad te. Refert orosius libro
 v. q. valerius imperator octauus
 post neronem propter supbiam a
 infidelitatem suam excitauit psecu
 tionem in cultoribus christi p to
 tum orbem cupiens delere nomen
 christi a conculcare. vnde interfici
 faciebat omnes q̄ inuocabant no
 men christi Cū aut pugnaret cum
 sapore rege persarum vidus est a
 captus cum toto exercitu suo a tra
 didit illum deus in manū saporis
 propter supbiam suam a factus ē
 ei seruus oibus diebus quibus vi
 xit. Quotienscunqz vero ipse sapor
 equū ascendebat eū prostratū pri
 mo pedibus conculcabat et equū
 postea ascendebat.

**De stella q̄ cepit lepo
 rem dialogus. liii.**

tertia auis ē simi

lis graui magnū eni habet
 rostrū et periculosum. hec cum ro
 stro cepit leporem. Sed dum esset
 famelica noluit predam comedere
 dicens volo predam tam excellen
 tissimam alijs demonstraē vt a vi
 dentibus sim magnificata. Cūqz
 ad cōuentum alitum predam dux
 isset volucres fortiores predā hāc
 concupiscentes rapuerunt nec par
 tem aliquam ei reliquerunt. Ster
 la vero cum merore famelica ma
 nens ait Qui vult rem suam pā
 dere cupit illam perdere. Sic enim
 nonnulli vane gloriosi omnia que
 possident alijs volunt ostendere vt
 per hoc magis sint collaudati. Sed
 vt dicit Gregorius predari deside
 rat qui thesaurum publice portat
 in via. Sunt etiam multi qui cun
 da bona que agunt alijs innotescē
 re cupiunt. Quibus Augustin9 lo
 quitur dicens. Occulta quod agis
 in quantum potes qz si ex toto non
 potes fit in animo voluntas ocul
 tandi. Et gregori9. Bonum opus
 sic fiat in publico vt tamen inten
 tio sit in occulto. Item. sub bestia
 quam occidit moritur qui de victo
 ria quam facit gloriatur. Refert e
 sopus qz lupus cepit hedum de
 capris tenerrimum. Cui dixit he
 dus. letare et gaude gaudio ma
 gno quia talem hedum habes in
 tua potestate Sed atēqz comedas

me precor te ut cantes a dū canta
bis ego saltabo. Ad hoc lupus ce
pit cantare a hedus saltare: quod
audientes canes impetum fecerūt
in lupum quem insecuti ad hoc cō
pulerunt ut hedum relinqueret et
hedus fugit. exemplū est. q̄ quili
bet bonis suis utatur silentio. ne
sibi malū alio mō vtdo accidat

De strucōe et cirurgi co dialogus. liiij.

strucio ē auis ma

gna a potēs pennata a ala
ta tamen in astra eleuare se nō po
test ppter imbecillitatem alarum
suarū. Erat enī strucio quidā satis
pulcer a decorus q̄ alas habebat
fortissimas et venustas. tamen in
alis pēnas duas bauiabat retor
tas de quibus plurimū tristabat
Qua ppter ad chirurgiā perrexit di
cens. satis egregius sū a venust⁹
sed pēnas istas retortas volo q̄
amputes mihi quomā aliquantu
lum me deturpant. Chirurgicus at
pēnas retortas illi amputauit et
cū tali vngēto ei alas vnxit q̄ alie
penne alarū ceciderūt. ppter quod
semp impotēs fuit ad volandum.
Strucio vero amaricatus vsq̄ ad
mortē plorauit dicēs. Sicut nos
plasmauit stemus deus. nūq̄ nos
mutemus. Sic enī nōnulli curiosi
et vani dū a cōditore suo satis sūt
bene formati nō referūt grām con
ditori. imo si aliquam maculā ha
berent in corpe student modis om

nibus eam mederi. de maculis quo
q̄ anime nihil mederi procurant.
Sed sicut dicit augustinus nō enī
exterio rem pulcritudinem requirit
inuisibilis sponfus. Ideo dicitur p
uerbioꝝ. xxxi. Fallax gratia et va
na est pulcritudo. De talibus ait
Augustinus. Ecce oīa pulcra sunt
cum hominibus a ipsi sunt turpes
Vnde quidā rex fecit cōuiuū prin
cipibus suis. Et cum non esset ali
quis angulus in domo eius q̄ nō
esset coopertus purpura a alijs p
ciosis affuit quidam phūs. qui cū
vellet expuere expuit i faciē regis.
Et cum ministri propter hoc vellet
eum ducere ad suspendendum non
permisit rex sed quesituit a philo
sopho q̄re hoc feciss⁹. Cui respōdit.
vidi alia loca plena argento et au
ro et gemmis et purpuris preci
osis. Et ideo in barbā regis intras
latam et ex pinguedine a cibo im
mundam expui. Non enim vidi lo
cum minus nitidū. Quod audiens
rex compundus est et humiliat⁹
Illi vero qui se decorant et ornant
ex auro vel alio ornamento cito ex
poliantur. Prout refert esopus q̄
quedam cornix deformis a nigra
perrexit ad nuptias. Sed anteq̄
ad nuptias intraret. a qualibet a
ue accepit plumam vnā a orna
uit se. Erat itaq̄ pulcra valde non
natura sed arte. Et dum intraret do
mū nuptiarum mirabantur ceterae
aues que illic conuenerant pulcra
tudinem illius. Venerūt autē aues
ille quarum plumas furata erat a
acceperūt singule plūas suas: a sic
cornix remāsit nigra a deformis vt

prius. Accidit patius in genera
li processione q̄ quedam simia cu
iusdam dñe tretias alienis crimi
bus quas deferebat coram omni
populo abstraxit a turpis ac deca
pillata ad modum cornicis depofi
tis alienis plumis remansit. Et iu
dicio dei hoc accidit.

De falcone et gallo Dialogus. lv.

alconem quidam

miles habebat cū quo pluri
mū letabatur. quem semp sup ci
rothecam gestās splendide nutrie
bat. Quadam autē vice miles fal
conem in aerem direxit cupiens ip
sum ad manū clamare post eum si
bilabat vt rediret. falco autem de
scendere nō volebat in terrā. gall⁹
hoc vidēs se sublimare cepit dicēs
Miser ego quid facio semp turpis
in humo a luto pico. Nōne sū pul
cer a magnus vt falco. certe sup
cirothecam volabo. et de cibo domi
ni mei epulabor. Cūq; ad cirothe
cam volasset miles sollicitus de fal
cone gauisus est et gallum cepit
et q̄ citius iugulauit. a carnē eius
falconi ostendens ad manū recla
mabat. Et falco hoc vidēs tam deli
catam carnem cupiens ad ipsam
gaudenter se declinauit dicens.

Non ē sensus se leuare in statū
suo sed pausare. Sic enī homo age
re debet humiliter residere in statū
suo. nō oculos ad id quod nō deēt
tendere proter quod dicitur puer

30.
bioꝝ. xxiij. prudentie tue pone mo
dum. Altiora te ne quesieris et for
tiora te ne scrutatus fueris. Et sene
ca. Id quere quod inuenire potes
Id discere quod potes scire. Refert e
sopus quod quidam nobilis ho
mo habebat vnū camiculum lectū
puū et vnū azimū. Asinū mittebat
ad molendinū ad grauiora opera
camiculus vero cum domino suo lu
debat quē de propria scutella pas
cebat. Videns autem azimus se fa
tigari et canem blandicis foueri
cepit intra se cogitare. Iste catulus
nihil facit nisi q̄ pedib⁹ calcat do
minū suū et lingua lambit a sic
diligit. volo a ego sic agere. Et ele
uans pedes anteriores misit super
humeros domini et sua voce tona
bat. Dominus autem timens cla
mare cepit et seruitores venerunt
cum baculis et fustibus et verbe
rauerūt eum vsq; ad mortem. At
ille cogitans dixit. Meli⁹ mihi erat
quiescere q̄ sic agere q̄ nihil lucrū
tus sum nisi verbera. Vnde in hoc
doemur q̄ homo nō agere debet
quod naturaliter nō potest facere
Vn quidam. Nemo audeat feliciter
quod natura negat. Imprudēs di
splicet vn placere studet.

De asture q̄ misit ad caridriū Dial. lvi.

stur in aere perse

quebat gruē et ad extremū
deiecit tū grūs cum rostro vsq; ad
mortē vulnerauit asturē. Astur at
sic vulnerat⁹ misit ad caridriū nū

Castro y b. i. v. l. l. i.
Com. q. p. d.

1
cios a munera dicēs O medicæ ani-
marum et corporū descende a cura
vulnera mea quia ad plenuz tibi
satisfaciaz. Caridrius vero vt dicit
pap. est auis alba tota cuius inte-
riora oculos caliginosos curat. Et
si viuē debet ho mo appropinquat
sibi si vero mori fugit ab eo. Vnde
cognoscēs q̄ astur moriturus erat
ei appropinquare noluit dicens.

Perituros visitare nolo. sed cū
letis stare. Multi enim tales reperi-
untur amici qui tēpore prosperita-
tis et leticie visitant amicos tēpore
autē calamitatis et miserie nolūt
videre. Eapropter dicit sen. Diffici-
le est in re prospera amicos proba-
re. in aduersa facile. Quia dicitur
ecc̄l. xxxvij. est amicus qui solo no-
mine amicus est Et vt dicit isidor⁹
Rari sūt amici qui vsq; ad finem
cari existāt. Quidam interrogauit
filium si amicum haberet fidelem.
Cui ille respondit se habere tres Et
pater. frater a amicus in āgusti-
is cōprobatur. Vade ergo a p̄ba.
Fuit ille a tulit porcū ac decollauit
et amputauit caput a pedes misit
q̄ in sacculū dicens singulis suoz
triū amicorū. Ecce hominē quē oc-
cidi peto vt illū caute sepeliās ne in-
culpa deprehēdar qui a nullo ami-
coz illorum receptus ē. Hac enim
de causa pater fecit eū amicos p̄-
bare a aliud sibi exēplū narrauit
de duobus socijs. quoz vnus con-
cessit alteri sponsā suā vxorē deinde
prexit visitare parentes suos a in
mari omnia perdidit. Et reuersus
ad sociuz suū non ē ausus se mani-
festare. s̄ desperatus dixit se fecisse

homicidiū quod non fecit. vt more-
retur ipse pre desperatione a cōfu-
sione. Et cognitus a socio p̄ signū
dixit ipse se hominē illum occidis-
se vt socium liberaret. Tandem ho-
micida hoc vidēs se manifestauit
ne morentur isti inculpabiles.
Narrat valerius libro quarto. ca-
vij. de vera amicitia de duob⁹ ami-
cis scilicet amone et phitia quorū
vnū cum vellet dyomisius tyran-
nus interficere et ipse impetrasset
tempus ab eo vt rediret domū ad
res suas ordinandas. Alter vero
pro reditū ipsius fideiussorem se fe-
cit nihil dubitans de amico. Appro-
pinquate autem die diffinita nec
illo redeunte vnusquisq; illūz teme-
rariū sponsorem damnabat. Ille
vero de amici constātia se non me-
tuere predicabat. Hora autem cō-
stituta alter venit. Admirans autē
tyrānus eorum animū a amicitia
fidei supplicium remisit a rogauit
eos vt se tertū gradum sodalicij
secum reciperent. Si homo sic facit
pro homine quid facere deberet p̄
de qui se permisit occidi pro homi-
ne Vnde ecclesiasti. xix. Gratiā fi-
deiussoris tui non obliuiscaris de-
dit enim pro te animam suam.

De osmerillo ⁊ acci- piter dialogo. iui.

Osmerillus et acci-

piter sociati sūt a p̄edaz
simul diuidebant cum venabant.
Quadam autem vice rapuerunt

qualiam extra modum. Qualia est
avis quedam et dicitur a qualis
vel dicitur qualia a voce quam fa-
cit scilicet quaquera huic dixerunt
Elige tibi unum aut vis quod te solam
manducemus. Aut vis nos pdu-
cere ad modum et te cum filiis epu-
lemur. Quibus qualia ait. Angustie
mihi sunt undique et quid eligam
ignoro. Sed mihi melius est sola
incidere in manibus vestris quam cum
filiis interire. Et antequam eam iugu-
larent locuta est dicens. Melius
est sustinere malum quam peius habere
re. Ita et nos exemplo qualie cum
pericula euadere non possumus sem-
per minus malum eligendum est. Iuxta
dictum sapientis de duobus malis
minus eligendum est. Eligere enim
debemus potius mori pro republi-
ca quam pro propria vivere utilitate.
Unde refert Augustinus de ciuitate
dei libro primo quod cum marchus
regulus captiuus a cartaginensi-
bus detineretur et romani multos
de cartagine detinerent iuuenes mis-
sus est dictus regulus romam pro
comutatione fienda. Iurat quod redi-
ret si comutatio fieri non posset. Qui
cum romam remisisset supradicta fi-
eri dissuasit eo quod senex esset et pa-
rum vivere posset: illi autem iuue-
nes multa prelia romanis adhuc
possent mouere. Et cum rogaretur
ut saltem remaneret nullatenus
adquieuit. Rediens ergo crudeli
morte interijt. Utile quidem rema-
nere sibi fuisset. Sed propter iusu-
randum non fuisset honestum et pro-
pter utilitatem romanorum non
fuisset utile.

31
**De tarflacho qui volu-
it se regulari Dialo-
gus. lxxx**

tarflachus est avis

similis falconi potens a vir-
tuosis hic in iuuentute voluit se re-
gulari dum virtutibus prefulge-
ret. Sed timore austeritatis regule
distulit dicens. Credo quod non potero
ieiunare. surgere ad matutinum. ca-
stitatem tenere et voluntatem propriam ab-
negare. Et quod bonum non inchoauit
timore penitentiae non bene media uit
immo male finiuit dicens. Qui non
bonum pro timore facit perit cum me-
tore. Sic enim multi cupiunt conuolae
ad gratiam dei sed timet carere delicia-
is mundi. Prouocat quidem amor christi
eos sed reuocat cupiditas seculi.
Tales enim solent dicere seruicem li-
benter deo. libenter intrare religio-
nem. sed timeo quod non possent austeri-
tatem regule sustinere. Isti non atten-
dunt illud apostoli ad philippum. in omnia
possum in eo quod me confortat. Iesus est
christus. Ut dicit bernardus in se sperantibus
de thesauris in paupertate solacium
in solitudine gloria. in ambicione ho-
noris in contemptu umbraculum in parte
etate a pluuia et ab estu. Fabulator
enim quidam ait quod falco cepit miluum
et sub pedibus suis deiecit et cum uno
pede ipsum conculcabat dicens.
Infelix magnus et fortis es tu ut
ego quare te non defendis quia te
conculco et euiscerare volo. Cui il-
le rerum dicit quia magnus et for-

tis sum etiam ultra te. Rostro enim
 habeo et pedes fortiores sed mihi
 deficit cor. Sic enim multi multa bo-
 na agere possunt sed deficit sibi cor
 et voluntas faciendi. Quidam ceci-
 dit in flumine nesciens natare un-
 de cepit clamae. sancte Georgi ad-
 iuuua me. Sanctus autem Georgi⁹
 affuit ei⁹ dixit. Tepide adiuua te
 metipsum moue manus et pedes
 et liberaberis. Quia qui se iuuat:
 iuuatur a deo. Sic enim facere debz
 qui cecidit in peccatum non solum
 debet a deo veniam postulare ore
 sed operari que potest ut a pecca-
 tis resurgat Refert Augustinus i
 epistola ad Hieronimum qd cum
 quidam in puteum cecidisset a ali-
 us supueniens quomodo ille ceci-
 derat interrogaret. ait ne queso q
 ras qualiter huc cecideris sed in-
 quire qualiter liberare possis me.

De upupa ⁊ papago dialogus. xlii.

Upupa quedam a-
 quis est dicit isidorus ethi-
 xii. Upupam greci appellant eo qd
 stercorea humana consideret et fe-
 tenti pascatur fimo auis spurcissi-
 ma christis extantibus galeata se-
 per in sepulcris et humano ster-
 core comorans cuius sanguine q
 se unxerit dormitum perges demo-
 nes suffocates se videbit. Hec pro-
 pter qd est pulchra et placide crista-
 ta penmsq; variata sublimare se ce-
 pit intuens papagu penes regem

morari in cauea deaurata. qui sple-
 dide pascebatur de cibo regis ait
 placida sum ut papagus tamen
 magno labore cibum mihi quero
 Iste autem papagus sine sudore ho-
 norifice manet et ad libitum satu-
 ratur. Certe volo ad regem ire in
 cauea canere ⁊ ut papagus epu-
 lari et gaudere cum domino. Dum
 autem ad regem aduolaret et rex
 claudens eam in cauea collocaret
 cepit plurimu amariari videns se
 captam ⁊ in libertate alterius. Un-
 de pre tristitia et dolore parum vi-
 pit et durauit dicens. Libertati
 comparari potest nil nec estimari
 Sic enim multi loquuntur de religi-
 osis dicentes. Isti fratres bene se
 habent optime saturantur cantant
 et sine magno labore degunt. Unde
 cum probare voluit intuentes se
 sub regula conclusos ⁊ in potesta-
 te alterius penitet eos non haben-
 tes libertatem propriam. Unde
 philosophus. Non bene pro to-
 to libertas venditur auro. Narrat
 valer⁹ libro. vi. qd litromides no-
 bilis spartanorum cum trecentis
 ciuibus pugnavit contra psem re-
 gem psarum pro libertate patrie
 et ala cri voce exhortatus est suos
 dicens. Sic prandete comilitones
 mei tanq; apud inferos cenaturi.
 Cui omnes intrepidi paruertit. Et
 cum no esset spes euadendi ita eos
 animauit qd omnia patienter susti-
 nerent potius qd seruire persis ⁊ li-
 bertatem ppriam amittere. Ite, re-
 fert orosius libro. vi. qd demetri⁹
 rex ponti ⁊ armemie cum obsideret
 eum filius suus nec desistere vellet

ab obsidione cōtristatus ad infe-
 riora domus sue descendit a omni-
 bus vxoribus suis et filiabus et
 meretricibus venenum sedit a ip-
 se postea pre desperatione sumpfit
 Sed cum nec statim vitam finiret
 cuiusdam de hostibus per murum i-
 tranti iugulandum se exhibuit a
 tēp hostibus subiaceret a propri-
 um arbitrium amitteret. Item re-
 fert orosius q̄ cum quidam obses
 si fuissent a scipione affricano a ro-
 manis a vidissent se non posse resi-
 stere cū caperetur ne de bonis eorū
 gauderēt romam clauserūt portas
 ciuitatis sue. a se ac omnia sua et
 vitem incendio cremauerunt ante
 q̄ hostibus libertatem super se tra-
 derent. **¶** Legitur in historijs sco-
 lasticis q̄ tempore abrahe quidā
 rex babilonie nomine belus inua-
 sit siriā in aliqua parte a statim
 mortuus est. Sed vxor eius semira-
 mis cupiditate regnandi vt posset
 regnare. proprio filio nomine mino
 nupit qui post totam siriā cepit
 a fecit ciuitatem magnam itinere
 dierum trium a suo nomine mino
 appellata est minue. qui habuit
 etiam filium ex propria matre no-
 mine babilio qui a babiloniam a-
 phauit.

De gallina 7 colūba.
Dialogus. l.

Gallina 7 columba
 simul nidum fecerunt a mo-
 rabantur sed multotiens rixabā

tur propter quod vnanimis conue-
 bat alterā vero nidum vltulabat
Gallina autem dum prospiciebat
 filios columbe iugulari plurimum
 letabatur a cantabat. **¶** Ideo q̄ colū-
 ba se turbabat dices. Tu gallina
 non vis condolere mecum cum p-
 spicias pullos meos iugulari. Galli-
 na vero contradicebat. Tu magis
 non vis cantare mecum cum de vi-
 sceribus educo ouum a a tali peri-
 culo libero. **¶** Hac enim de causa si-
 mul questionabantur. **¶** Vnde vna-
 nimitur ad aquilam perreperunt
 dicentes. **I**udica inter nos o regina
 si simul nos habitare a commorari
 competit. **A**quila vero sententiam
 publice exerauit dicens. **¶** **T**ri-
 stent cum liberatis. **¶** tristes cui tel-
 bulatis. **¶** Quoniam enim conueniens est
 hilares a iocundos cum hijs qui
 in tristitia positi sunt spaciari nec
 amaricantes a tristes cum letabū-
 dis iocari. **¶** Sed sicut ait apostolus
 ad rō. xij. **G**audete cum gaudenti-
 bus. **¶** flete cū flentibus. **¶** **S**ed nota q̄
 nimia leticia aliquā sbito occidit q̄
 cor tunc dilatatur a calor ad exteri-
 ora transit a cor deficit a ideo moys
 interuenit. **¶** Vnde refert valerius.
 q̄ cum cuiusdam mulieri moys filii
 absētis ex errore fuisset nunciata
 dum illa merens sederet filius ad-
 uenit. **¶** Quem illa videns in ample-
 pus eius irruit et mox exanimata
 corruit. **¶** Tristitia autem non cito
 occidit quia i tristitia primo retra-
 hitur calor naturalis ad interiora
 a talis agitatio caloris prebet nu-
 trimentum in membris a operat
 cōsumptionem et ideo per proces-

1
sum temporis sequitur etich a puer.
xvii. Spiritus tristis exicat ossa.
Vnde probatur qd letitia mundi e
sicut vinu puz quod cito dehat m
si salubri tristitia temperetur. Iuxta
illud eccle. vii. Melius est ire ad do
mu luctus qd ad domu conuiuij. Re
fert tilius qd qn aliqui cofules to
ma redibat victores triplex honor
fiebat eis. Primus omnis pls si
bi cu leticia obuiabat Secūdu qd
oēs captiui quos ceperat eius cur
rum iunctis manibus sequebant
Tertius qd ipse victor indutus tu
nica iouis in curru sedebat quem
quatuor equi albi vsq ad capitolij
um deducebant. Ne vero supra se
mimis eleuaretur istum honorem
tripliciter tempabant. primo qd
vnus homo seruus alicuius condi
tionis secum in curru ponebat vt
cuiuslibet spes daretur pueniēdi ad
talem honorem si probitas merere
tur. Secūdo qd ille seruus eum cola
phis cedebat dicens. Cognosce te
ipsum. Tertio licebat illa die cuius
libet in ipsum inferre omnia oppro
bria que volebat. Si igitur paga
ni sic suas vanas leticias tempabant
multo fortius nos xpiani eas rep
mere debemus. Quia vt dicit Gre
gorius presentia gaudia sequunt
perpetua lamenta. a Augustinus.
Leticia seculi vanitas est. cum ma
gna expectatione speratur vt veni
at et cum venerit nō potest retineri

De gallo et capone dialogus. lxi.

Gallus et capo in
curtino vno morabantur.
sed gallus dominabatur gallinis
capo autem humiliter cu ipsis pi
cabat. Accidit quoq qd vulpes ce
pit gallum ipsuq comedit. Sz cri
stam siue coronam capitis nō teti
git imo illesam seruauit a ad cap
nem ipsam deduxit dicens. O ca po
frater socius tuus migravit de se
culo. sed p nimiam caritatem qua
circa te habere cupio coronā put
cerimā capitis eius tibi apportabo
Descende ad me a coronabo te et
eris postea princeps gallinarum
vt erat ipse Capo audiens hoc cu
pies dominari sup gallinis de pul
liario exiit a ad vulpem accessit.
Vulpes vero gaudens qd cito vit
eum cepit. ac iugulauit dicens.

Non est omnibus credendum.
sed a falsis est cauendū. A talib
eni precepit saluator cauere dicens
matth. x. Cauete ab his q veniūt
ad vs in vestimētis ouiu Intri
secus at sunt lupi rapaces. put re
fert esopus de coruo q tenebat pe
tiā carnis in ore a stabat super ar
borem. Quē videns vulpes cogita
uit. O si possem eū decipere habere
qd carnem quā tenet pro quo dixit
Et ce frater corue omnium auium pul
critudine excedit tua pulcritudo a
fortitudo tua ceterarū auium fortitu
dine sed doleo q nō habes vocem
nec potes cantare. Mox coruo cepit
cātare a cecidit caro de ore eius quā
vulpes accipiens comedit a abiit
Sic eni multoties accidit hoi cu au
dit se laudari Vn Hier. ix. Vnus

quisq; a proximo suo se custodiat
et in omni fratre suo non habeat
fiduciam. Et plus alijs de te q̄ tibi
credere noli.

De fassiano et pauone dialogus. lxii.

Uolucres in diuisi
one fecerunt electionē et ele
gerunt fassianū et pauonē ipsi vero
p electionem simul questionaban
tur et bona sua disperdebant. Ea
propter aues ad aquilam cōcur
rerunt dicentes. fecimus nos electō
nem sed vt iudex da confirmatio
nem vt electi comprobentur. Aquila
vero electos citauit volens exa
minare electionē. Sed fassian⁹ auis
est quedā ab grecia primū aspor
tatus cuius caro sua uis ē ad come
dendum. hic q̄ plurimū se magni
ficabat dicēs. O iuste iudex vt cer
nis nimis sum delicatus pulcher et
uariatus. Caro mea aromatizata
super omnia sapit et redolet. pro
quo mihi cōuenit p̄ncipatus. Pa
uo autem se pro virib⁹ defendebat
dicens. Non dñā est ita vt fassian⁹
asserit quoniam pulchrior eo sum.
magnus et cristatus. Cauda mea
mihi sublimatum reddit honorez.
Et hoc dicens caudam sursum ere
xit sicq; gloriabatur. Aquila vero
hec omnia intelligens ait pauoni
Tu pauo te vituperasti dum cau
dam sursum erexisti quia turpes pe
des nobis ostendisti ob hoc nō es
dignus p̄ncipari. emū ad fass

33

anū inquit. tu autem lachrymos⁹
es ac debilis nec cātare scis. Idcir
co propter defectum oculorum tu
orum te priuo p̄ncipatu. Sic enī
vterq; priuati permanserunt dice
tes. Non est dignus p̄ncipari
qui querit questionari. Hoc enim
vt cernimus sepiissime accidit in
electis quomodo propter questio
nes electionis vicia sua homines
rimantur propter quod sepe spoli
antur et diffamantur. Vnde nō est
bonū questionem agere propter
p̄ncipatū honoris. Quia dicit Gre
gorius desiderium p̄ncipatus ex ia
dantia cordis nascitur. Et quicūq;
desiderauerit p̄ncipatū in terris i
ueniet confusionem in celis. Hoc
enim periculum p̄ncipandi vitan
dum est pro viribus. Quia dicit
Grego. Quantum in superiori loco
pastor est. tantum in periculo ma
iori versatur. Quapropter antiqui
p̄ncipes non patiebantur filios
suos p̄ncipari nisi possent p̄ncipare
vt narrat elianus hystorogra
phus de helio. Qui cum de senato
re creatus esset imperator et obsecra
te senatu vt filium suū augustum
cesarem secum nominaret ait. suffi
cere nūquid debet vt ego ipse inui
tus regnauerim cum nō meruerim.
p̄ncipatus enim non sanguini de
betur sed meritis. Et sepe inuictis
regno ē qui rex nascitur procul du
bio parentū affectum nescit qui p
uulos suos importabili mole sup
iecta extinguit. Hoc enim est suffo
care filios nō p̄ meritis p̄mouere
Alendi enī sunt prius et virtutib⁹
exercendi vt cū in eis p̄fecerint vt

proferunt illos virtutibus antecē
dere quos debent honore antecē.
Implebant enim ope preceptum il
lud eccle. vii. Noli querere fieri in
terris nisi valeas virtute irēpēre in
quitatē. Vnde in polycraton libro
vi. dicitur q̄ octavianus cum filiis
suis sufficere possent ad gloriā ma
gnam promerendam noluit si suf
ficienter suam a alienā curam nō
possent p̄ virtutez protegere vnde
eos ad gradū militarem ad cursū
ad saltū ad vsū natandi a iacē
di lapides manu vel funda exerci
tari precepit. Filias vero suas in
laminicio instituit vt si p̄ter spem ī
extremā paupertate fortuna proie
cisset vitam possent partem sustē
tare. Nam vendēdi a texēdi vestes
fingendi a componendi nō modo
artem sed vsū hatebant. Sic p̄ci
pitur eccle. vii. Si tibi filii sint eru
di illos. Et sequitur. Si tibi filie sūt
serua corpus illarum.

De coruo & ficedula Dialogus. lxiii.

Coruus dicit papi
as est avis que dicit vīvere
vsq; ad millenariū. Nec at quadā
vice indum faciebat p̄pter quod
depilata a macilēta fiebat oua sua
nutriens. Tunc ficedula id est pa
pafigo ad eum accedens plurimū
vituperabat nec in pace ipsum di
mittēbat. Coruus at non valens
relinquere oua sua minimū se p̄tur
babat tamen in corde hec oīa con

seruabat. Cum autē filii educi fuisset
sent coruus cepit se reparare a cō
ualescere. Sed ficedula reuersa ce
pit verba contumeliosa reciproca
re eūq; vt prius deuenustare. De q̄
coruus indignatus cupiens se vi
dicare ficedulam totaz decalauit
ac crudeliter euisceravit dicens.

Qui vult cum alijs traxari cupit
dire laniari. Sic enim multi cū vitēt
aliquē depressum et in calamitate
positum non cessant eos obiurga
re ac eis iurari. Tu autem qm̄ cer
nis hominem in calamitate cessare
tūc deles ab obiurgatōne. Ait enī
philosophus. Obiurgare in cala
mitate grauius est q̄ ipsa calami
tas. Calamitoso non compati etiā
iniuria est. Antiqui a principes cō
patiebantur miseris et calamito
sis in suis calamitatibus. Vn̄ nar
rat valerius libro quinto. q̄ cum
cesar abscisum cepit pompeij aspe
xisset piās lachrymas dedit. Item
narrat ibidem q̄ marcus marcel
lus captus ab eo syracusanis cum
esset in arce opulentissime vr̄bis
constitutus afflicte ciuitatis fortu
nam deplorantes intuens a fletu
se cōhibere non potuit. Ibidem eti
am narrat de clemētia pompeij er
ga regem armenie qui contra po
pulum romanū magna bella ges
serat victum in conspectu suo sup
plicem diutius iacere nō ē passus
Sed benignis verbis recreatū
diadema quod abiecerat capiti re
ponere iussit a in pristinū graduz
restituīt. eque pulcrum eē iudicās
et vincere reges a facere. Confir
māte narrat de quodam consule pat

lo nomine q̄ cum quendam regē
captiuatum ad duci ad se audiss̄
occurrit ei. Et illum uolentem ad ve
niam procurare dextera sua eleua
uit a ad spem exhortatus ē eūq̄ in
consilio sibi proximū sedere fecit.
Nec honore inense indignū iudica
uit. Nā si egregiū est hostem deu
cere non minus laudabile est infe
licibus scire misereri.

De nycticorace ⁊ alau da dialogus. lxxiii

nycticorax dicitur

amicos quod ē nox ⁊ corax
quod est coruus quasi coruus no
ctis quia de nocte uolat. vel q̄a de
nocte uigilat. Dicitur bruto ⁊ isidor⁹
ethimo. xii. Nycticorax ipsa est no
ctua q̄ noctem amat. Ad hāc pre
xit alauda dicens. Soror carissima
obnixte te deprecor q̄ die crastina i
meridie mihi sociaris qm̄ amator
meus me cupit ad solem uideri. Si
ego tecū ero sociata pulchrior appa
rebo. promittit hoc nycticorax per
omnia adimplere. uerecū abatur
enim hoc ei abnegare. Cūq̄ dies
adesset et sol clarificē perlustraret
alauda expectabat promissa. Sed
nycticorax ad soles exire nō audēs
Propter q̄ nihil prospicit in die.
non uenit. de quo alauda perturba
ta ipsum semp abhorruit ⁊ p̄secu
ta est. Quia de causa non audēs noc
tua de die uolare timore alaudē de
nocte uero uolat ⁊ cibū sibi querit
dicens. Nullus debet affirmare

34
quod non potest perpetrare. Ideo
q̄ cauendum est ne quid p̄mitta
mus quod sit impossibile ne men
daces reperiamur. Si tibi forte nō
placet amico petita promittere nō
promittas p̄pter uerecundiam ne
gandi. Quia dicit philosophus.
Uerecūdia negandi caue ne tibi i
ferat necessitatem mentiendi. Alio
quin minus decipitur cui celeriter
negatur. Tamen multi p̄pter liber
tatē animi uerecū datur petita ab
negare. Prout de libertate tyti im
patoris scribitur i gestis romano
rum q̄ statuerat ne accedentez ad
eum postulandi gratia sine spe ha
bendi dimitteretur. Et interrogan
tibus amicis suis cur plura pollice
retur qm̄ prestare posset. Rndit q̄
ideo q̄ non oportet quēq̄ a sermo
ne principis tristem discedere. Itē
legitur de traiano in gestis roma
noz q̄ cū arguerent eū amici q̄ i
oēs ultra q̄ impatorem deceret ef
set cōmunis. s. de cōdescendendo oī
bus. Rndit traian⁹ se uelle esse ad
oēs talem qualem quisq̄ optasset
eum inuenire.

De caudetremula et fasiانو dialog⁹. lxxv.

caudetremula di

ciur ab eff̄ ectu q̄ caudam
in tremore semp habet hec ad fasi
anū prexit dicens. Quare miser non
tergis oculos tuos sed lacrimosos
ipsos oñdis. fetor oculoz tuoz te
reddit abhominabile. Fasiān⁹ at
indig nat⁹ rndit. nō uerecū datur de

mēs q̄ mīma es a abiecta. *Valēs*
enim caudam paliticam et treme
bundam et vis tu distinguere vi
tia mea. Vade prius et corrige vi
cia tua et tunc eris mea creatura.
Caudetremula hoc audiēs erubu
it a cū confusione reuersa ē dicēs.

Prius debet se purgare q̄ vult
aliū damnare. Sic enī nōnulli non
attendentes vicia p̄pria aliena cu
piunt redarguere. Et vt dicit Ber
nardus. Multi multa sciūt al. en s̄
inspiciūt et seipsos deserunt. Tali
bus loq̄tur saluator dicens. Luce
vi. math. viij. Quid aut vides fe
stucam in oculo fratris tui trabez
autem que in oculo tuo est nō con
sideras. s̄ aut quomodo odo potes dice
re fratri tuo. s̄ frater sine enī iam fe
stucam de oculo tuo trahem in ocul
o tuo non videns hypocrita enī
primū trahem de oculo tuo a tunc
prospice vt educas festucam de
oculo fratris tui. Legitur in vitis
patrum q̄ factō cōuentu in sithia
loquebatur frater de quodam fra
tre culpabili a detrahebat Abbas
autē prior tacebat. Et cū portaēt
retro se saccū plenū arena. Et de
eadem arena modicū ante se pone
ret. Interrogatus quid hoc esset di
xit multaz arenam esse peccata sua
quibus retro positis non curabat
de ipsis. Modicam autem arenam
ante faciem positam dixit esse pec
cata fratris quē iudicabat a addi
dit non oportet ita fieri fratres s̄
peccata mea ante me esse debēt ac
de ipsis cogitare. Audientes enim
patres dixerūt vere hec est via sa
lutis

De philomena ⁊ cor uo iter ceteras aues dialogus. lxxvi.

uodam festo ma

gno aquila cū aibus p̄ra
debat a p̄pter prandū aquila ad
se clamitauit philomenam dicēs
vade filia frāge vocē a cantauit do
cta es vt inde corda nrā consolent.
philomena obediens canere icho
aut ita placide q̄ oēs volūctes cū
leticia auide auscultabāt. Interea
coruus inde transiens a hoc cōside
rās ait intra se. volo a ego cū phi
lomena cantare vocēz magnā ha
beo a auditus ero a lōge. Et cepit
turpiter trocitare philomena aut
obmutuit nō valens tam turpiter
audire cantare eū. Aues quidē om
nes pturbate coruū illum abhor
rebant p̄pter quod festum suū vi
tuperabant. Idcirco aq̄la manda
uit ei vt recederet vel taceret. Ipse
vero respōdit q̄ volebat a ipse cū
aibus festinare nec p̄pter ipsam
intendebat se remouere de loco. A
quila ei remandauit q̄ discederet
p̄pter q̄ libenter nō audiebatur.
Coruus at aquilam audire nolēs
magis garrere cepit. Quapropt̄ r
aquila ipm occidi mādauit dicēs

Stultū est esse cantores nisi v̄
sint auditores. Sic enī stultū est lo
qui vbi auditores fastidiūt audi
re. Ideo nos amonet eccle. xxxij. V
bi auditus non ē ne effundas ser
monē. Et postea in medio magna

torum non presumas loqui et ubi sunt senes no multu loquaris. Sic enim vt coruus male catauit qda legatus athenaru coram rege philippo. de quo narrat seneca lib. iij. de ira. Ad que cum remissent legati athenensium eoz audita legatione benigne ait philippus. Dicite quid possum quod sit gratu athenensibus. Cui respondit democritus vnus de legatis. te inquit suspendere. s. esset gratum athenensibus. Et cum circustantes eent indignati et vellēt in eum irruere iussit repellere illum impunitum dimitti dicens ceteris legatis. Nunciate athenensibus multo supiores esse q ista dicunt q qui patienter audiunt

**De ciconia et irūidine
Dialogus. lxxvii**

Quada turri ciconia nidum faciebat de foris. in cacumine irūdo vero demtus. Sz irūdo sepissime clamabat a de natis pullis letabatur ciconia quidem in hoc tristabatur. Cū enī volebat q escere cum filiis non valebat propter garritū irundinis. Ideoq ab sente irūidine ciconia nidum illius dissipauit et pullos ipsius interemit. Cūq ad nidum reuersa fuisset irūdo vltra q credi potest tristabatur de interitu filiorū sed quia ignorabat quis hoc ei fecisset non se vindicabat. Paululum post iterum se reparauit irūdo a nidū con

struxit ac filios procreauit de quibus letabatur a q plurimū garrēbat. Ciconia vero vt prius perturbata cepit vociferare dices. Certe sicut tibi feci adhuc faciā pullos tuos cū nido precipitabo ppter q garrēdo nō pmittis me cū filiis cōquiescere. Hoc enī audiens irūdo et cognoscēs q ciconia filios suos pemit toto studio se vindicare peroptauit. Idcirco qdam vice dormiente ciconia cū filiis irūdo in nido illius ignem posuit et ipsam cum pullis suis inflammauit dicens

Qui se videt vindicatum prospicit se consolati. In hoc appaet q non licet inferiores infestare nec iniuriari ne occulte nobis mala inferant. Sepe enī recipit homo ab alio quod fecit alijs. Vn sene. Ab alio expecta quod alijs feceris Et ad colosenses. iij. Qui iniuriā facit recipi et quod inique gessit prout refert esopus q aquila volauit ad altū montē a inuenit filios vulpis q de fouea rapuit a secū duxit ad nidum suū vt eos comederet cū filiis suis. Veniens at vulpes non inuenit filios a cepit descēdere ad nemus et clamare a audiuit eos eululare in nido aquile. Vulpes vero dixit humiliter ac dulciter aquile vt sibi redderet filios. aquila pemitus noluit audire eā. Vulpes at irata inuenit stipulas a vitis surculos siccos a circūiuit arborē a ore suo duxit faculam a copia sumi occidebat pullos aquile. Hoc videns aquila descendit humilians se eligens ex duobus malis minus reddidit

q̄ coade filios vulpis. In hoc do-
cetur homo vt licet sit maior time-
at offendere minorem se. a semper
inter duo magna mala eligat mi-
nus Vnde autor. non sit aliquis q̄
studeat obesse minori cuz bene mi-
nor possit obesse maiori.

De pigardo ⁊ alieto dialogus. lxxviii.

Pigardus dicit hu-

gucio est auis quedā Et di-
citur a pige quod ē depressio quia
forte pua est. Et inter animalia co-
mestibilia numeratur de utro. xiiii.
Hanc at auem dum in aere rapax
auis psequeretur. vt euaderet ad
alietū declinavit dicens. Magnus
es tu potens a misericors idcirco
ad te confugio cum sim pua a ipo-
tens nec refugium aliquod habeo
nec defensio est in me protege me
sub vmbra alarū tuarū a defende
me a furore rapacis. Alietus autē
vt dicit pap. est auis similis aq̄le
sed maior pietate motus respōdit.
Ex quo tu humilissima auis es a im-
potēs sede a quiesce apud me nihil
q̄ timeas donec fueris meū. a di-
xit. Humiles sunt protegēdi a
non vnquā expellēdi. In hoc appa-
ret q̄ impotētes a pauperes a hu-
miles sunt a potētiōibus protegē-
di a in suis necessitatibus adiūua-
di q̄ hoc misericordia a hūanitas
est. Et vt dicit Bernardus. virtus
humilitatis maior ē in maiorib⁹.

a in clarioribus clarior cōproba-
tur. Seneca q̄ ait. Qui succurrere
potest perituro a nō succurrit occi-
dit. Habebant enī antiqui princi-
pes affectū erga inferiores sicut hu-
culenter exprimitur in eorū gestis.
Vnde eliminandus in gestis roma-
norū narrat de traiano q̄ cū ascen-
disset ad bellū festinanter. quedā
vidua flebiliter occurrit dicens.
Obsecro vt sanguinē filij mei ino-
centis pempti vindicare digneris
Cūq̄ traianus si sanus reuertere-
tur vindicare testaretur. vidua di-
xit Et quis mihi hoc prestabit si tu
in prelio interibis. Respondit qui
post me imperabit. Cui vidua: a tū
bi q̄d proderit si alter mihi iustici-
am fecerit Et traianus. vtiq̄ nihil
Cui vidua. nōne inquit tibi meli⁹
est vt tu mihi iusticiā facias et p
hoc mercedem accipias q̄ alteri
hanc transmittas. Tūc traian⁹ pi-
etate cōmotus de equo descēdit et
innocētis sanguinem vindicauit.
Item dū quidā filius traiani p vr-
tem eq̄tando nimis lasciuē disci-
reret filiū cuiusdā vidue interemit
Quod cum traiano vidua lachry-
mabiliter exponēt i psum filiū suū
qui hoc fecerat vidue loco filij sui
defuncti tradidit a magnifice ipsā
dotauit.

De onocrotalo ⁊ azi- no dialogus. lxxix

Onocrotalus vel
onocrotalō dicit brito que

dā auis ē. Et dī ab onos quod est
 azimus qz faciē gerit azimī a ē simi
 lis agno. Hec auis in deserto oua
 p̄tūit nidū construxit a filios p̄
 creauit. Sed cū in deserto cibū sibi
 et filijs nō reperiret. ad ciuitatē per
 uenit a azimuz ad se amīcabiliter
 clamauit dicēs. O frater vt cernis
 similis tui sum qz faciē azimī az
 gesto vt tū. ergo debes tū cōfidere
 de me veni igitur mecum a noli pa
 uere. Azimus innocens intus vul
 tum azimū cum ea simplicit̄ p̄
 git. Onocrotalus autem ad for̄ de
 buxit azellū a cibum a escas sibi a
 filijs amplifīcē erit a azimū pro
 posse onerauit dicēs. Perge mecū
 frater deferam̄ escas a cibū filijs
 nostris. ad libitum tibi satisfaciā.
 Azimus at̄ cū onocrotalone per de
 sertum diu pagrauit. S; ad exte
 mū cum magno labore ad nidum
 pulloz puenit. qui onus deposuit
 a precū accipiens reditum suū in
 choauit. Sed qz in deserto erat ī in
 uio a inaquoso nesciens redire in
 deserto perijt dicēs. Null⁹ debet
 longe ire in dē si nō scit redire. Vñ
 patet qz nullus ad remotiora loca
 p̄gere debet si reditū ignorat a vi
 am nescit. a hoc p̄pter diuersa peri
 cula que p̄ mūdū reperiūtur. Quia
 sicut dicitur scda. iohānis. v. To
 tus mūdus positus ē in maligno
 quasi dicat vbiqz est homo sem
 p̄ est in periculo. Ideoqz. ii. corin. xi
 periculis fluminū periculis in fal
 sis fratribus. Ergo sicut dicit gre
 gorius. Semp̄ timere debem⁹ cū in
 piculo semp̄ sumus. put legist̄ in

collationib⁹ patū qz quidā solita
 rius p̄fectissimus deo seruiebat a
 diabolus subtiliter eius p̄ditionē
 crebat. Vñ trās figurauit se in for
 mā mercatoris habentis sarcinas
 plenas auto argento a lapidib⁹
 preciosis a intras cellam solitarij
 stabat. At ille videns equū mira
 batur qd hoc esset. Demqz vidēs qz
 nullus veniret ad querendū cepit
 tangere ac dissoluere sarcinā. In q̄
 inuenit omnia bona t̄palia scilicet
 vestes calciamenta a infinitā pecu
 niam. Tētatione at̄ deuictus vesti
 uit se splendide a ascendēs equū de
 uenit cū vniuersa pecunia ad ciui
 tatē a hospiciū intrauit optime bi
 bens a comedens. Hospita reuolū
 dente pecuniā eius dedit illi filiā
 suā in v̄pore a morabatur cū eo in
 domo Diabolus at̄ apparuit hospi
 ti ī forma hoīs dicēs. Quid fecisti
 cū dedisti filiā. Clericus est a apo
 stota de iure nō potest esse eius v̄p
 or. Hoc at̄ videns subtiliter p̄seu
 tatus ē caput eius a occulte occidit
 eum. Cum at̄ vellet dissoluere sar
 cinam nihil inuenit nisi aquā a si
 mū p̄pterea dicitur eccle. ix. Nescit
 homo finem suū. Sed sicut piscis ca
 pitur hamo a auis comprehendit
 tur laqueo. sic capitur homo pecca
 tor viuēs in peccatis. qz in multis
 viuūt periculis. In magno mari
 marsilie de quatuor nauibus trā
 seuntibus pauci euadunt. Vnde
 in vitalpattuz dixit theodoros ab
 bas cuidam fratri dicenti. quidaz
 frater reuersus est ad seculum in
 hoc non admireris: sed si au

dieris q̄ p̄ualuit quis est ūgere
de manu inimici hoc admirare.

De cigno et coruo Dialogus. lxx.

Cignus est auis to

ta alba. Coruus p̄ cōtrariū
est niger a idō emulabatur cignū
p̄pter albedinem a mūditiā eius
Idcirco toto studio conabatur ci
gnū polluere ac demigrare. et quia
vigilando minime valebat dormi
endo sagaciter cupiebat agē. Vn
de quadam nocte dormiēte cigno
coruus malignus ad mūdū ip̄sius
clam subintrauit a cum colore ni
gerimo cignū totū polluit a dem
grauit. Cum aut̄ dies adesset a ci
gnus excitatus esset a somno a in
ficiatum se vidēs lauit donec alba
tus a purificatus exiuit dicens.

Qui vult fieri beatus semp̄ fit im
maculatus. Coruus ē diabolus q̄
non potest intueri mūditiā a pu
ritatem seruoꝝ dei. Vnde toto cona
mine nititur eos polluere. Sed q̄a
vigilando hoc agere nequit dormi
endo satagit perpetrare vnde vigi
landum est dicit augustinus Do
ctis vigilat a tu dormis. Et p̄pterea
dicitur prima petri p̄mo. karissimi
sobrii estote a vigilate in oracōni
bus q̄ aduersarius vester diabo
lus tanq̄ leo rugiēs circuit q̄rens
quem deuoret cui resistite fortes in
fide. propter quod dicit isidoꝝ q̄s
vigilantes immūdi spiritus vidēt

nec superant. acriter eos dormien
tes impugnant. Vnde in vitaspa
trū demones quēdā fratrem sic de
ludabant q̄ q̄n fratres cōmunica
re debebāt dū dormiret apparebāt
ei similitudines mulierū a pollue
bāt eū a dum cōsuleret patres q̄d
sup hoc esset agendum inquirētes
de statu eius a inuementes q̄ hoc
non accidebat ex cibi a potus sup
fluitate diabolica illusione iudica
uerūt hoc fieri. Et cōsulerūt ei ne
p̄pter hoc cōmunionē dimitteret.
Diabolus autē postea ei non illuse
manifestans q̄ hoc faciebat vt a
tanto bono eum retraheret.

De ornice et gallina Dialogus. lxxi.

ornix id ē gallina

siluestris videns oua pa
nis mūdū fecit apud quendā diui
tē. dū autē pulli eēnt educati erāt
nimū dño dilecti. p̄pter q̄ ornice
excellēter pascebat vt pullos me
lius enūtriret. S; ornix tūc erat a
cerba gallinis p̄pter audaciā dñi
a pulloꝝ q̄ ipsas edere neq̄ pica
ri p̄mittebat imo p̄pulsabat a ver
berabat. Galline at̄ amariate ta
cebāt expectātes tps vindicte Cū
q̄ pulli creuissent ornice reliq̄rūt.
a ad naturā pauoniā reuerſi sunt
Dñs autē ornice non ita fulciebat:
sed cum alijs picare p̄mittebat.
Galline vero non imemores perse
cutionis ornice se pro posse vidi
cabant non p̄mittētes eam seā

37
picari. Tūc om̄p se cognoscēs plo
rabat dicens. Deu filios enutriui
et exaltaui. ipsi vero spreuerūt me
Gallie at̄ a verberibus non cessa
bant dicens. Nullus in pspe
ritate viuat in crudelitate. Hoc in
tendat quilibet cū est in officio
in prosperitate nō calcet inferiores
vel subditos quia tēpus p tempo
ra mutatur. Eccle. iij. Omnia enim
tēpus habent a suis spacijs tran
seūt vniuersa sub celo. Ait eccle. p̄.
Tēpus prosperitatis a tps aduer
sitas. Tempus at̄ voluit ad mo
dū rote. alij ascendūt. alij vero des
cendūt. Sed ascendētes nō spernāt
descendētes. Quia sicut dicit eccle.
vij. Non irideas hominē in amari
tudine anime sue. est enim qui hu
miliat a exaltet circūspector deus
Sed sicut dicit Idem. xi. In die bo
noz ne immemor sis maloz a hoc
propter mutationē tēporis a officio
rum. Quia sicut dicit Ibi. Caduca
et fragilis est potentia temporal.
Dic vbi sunt reges. vbi sunt prin
cipes. vbi impatores. vbi locuple
tes rerum. vbi potētes seculi. Ata
perses rex psarum a medoz super
bissimus a potētissimus qui sber
dit montes a strauit maria cuz de
sublimi loco infinitam hoim multi
tudinē a innumerabilem vidisset
exercituz fleuisse dicitur eo q post
centū annos nullus eoz quos tūc
cernebat futurus esset. Aliud cuz
pgeret contra grecos cū mille mi
libus armatorum a cū mille duō
tis manibus a tribus milibus na
uibus oneratis. videns ante se tā
immensum exercitū et cogitans de

mutationē a breuitate temporum
et vito ad quid deueniret totus ille
exercitus. humiliatus fertur dixit
se. Regem me vocant hominē tam
fortem a magnū. ego at̄ me fateor
puluerem a cinerem eē. Dux lotho
ringie cum esset in extremis respi
ciens domos a castra sua dixit. O
deus quomō sunt contēnenda ista
tēporalia q̄ ego q̄ tot habui castē
a palatia a tot hospicia dare potui
nescio quo ire vel hospitari debeam

De qualia et alaunda dialogus. lxxij

ualia inra se co

gitaē cepit. Est accipiter ve
nator pessimus generis mei: sed si
pacem a amicitiam illius habere
potuissem q̄ plurimū secuta pma
nerē. Ideoq̄ ad se vocauit alaundā
rogans a dicens. Tu es digna lau
dari q̄ propter probitatē tuam a
lauda nūcuparis. Idcirco a te de
posco q̄ ex pte mea vadas ad acci
pitre a salutare procura. inquit.
Qualia subiecta tibi a obediēs cu
pit se tecū in amicitia colligari pa
cēq̄ tecū firmare. Qua de causa me
misit ad te vt responsū ei reddam
prolatū a curialitate tua. Alaunda
enim suppliciter processit a hec ver
ba recapitulauit accipitri. Accipi
ter vero perturbatus alaunde respō
dit dicens. Durus est hic sermo a
grauis ad audiendū. attamen volo
q̄ veniat tecum ante me ac per se
ipsa loquatur. Alaunda quoq̄ ad

qualiam reuerſa cum gaudio ver-
ba accipitris promulgauit. Hoc
audiens qualia gauifa et ipſa cū
alauda progreſſa ē ad accipitres
vt pacem a amicitia confirmaret
Accipiter auē vt eas videret a cō-
cupiſceret q̄hā cito apprehendit et
manducauit dicens Null⁹ debet
coequae ſe cum magno ſed pauſa-
re. Sic enī q̄ habet inimicos capita-
les potentes a fortiores ſe nō debz
eos ad amicitiam prouocare ne in
laqueis eorūdem incidat. Vnde ec-
cle. ix. A viro habente poteſtatem
occidēdi longe eſto. ſcito enī quo-
mā in medio laqueoz eius ingre-
dieris. put fertur q̄ aſellus quidā
cauſa ſolacij in nemore obuiā ha-
bens aprū auſus eſt ſalutare eum
dicens. Aue mi frater. Hoc audies
aper ira cōmotus cogitabat eū la-
mare dentibus. tamē ſe retinuit di-
cens. Ego te lamarem: niſi meus
dēs nobilis ſperneret vilem eſcam
ſicut eſt caro tua. Tu iuxta tua de-
ſideria tutus es. In hoc docetur ho-
mo q̄ eſt ſtultus q̄ nō debet ire ad
ſapientem. vel humilis a pauper
ad potentem a diuitem iocis a de-
riſionibus. Humiles enī a paupe-
res timere debent et precauere vt
q̄ q̄ punitur. Diuites enī a pote-
tes non timent ſed audaces ſunt:
quia non punitur p̄terea reſpō-
det gall⁹ accipitri dicēti ſibi. Quid
eſt q̄ tantū timetis homines cum
quib⁹ educati a nutriti eſtis a nos
manſueti ſumus a ad eoz manus
reuertimur ſponte. Dic nobis ſi vn-
q̄ vidisti viginti accipitres i vna
domo ſicut de nobis. Ideo ſu gim⁹

ab eis quia nos male punit.

De ſone dialo. lxxiii

Son dicit hriso a

uis eſt de genere vulturis
alba a minor q̄ vultur ſed rapacif-
ſima. Hec auis in iuuentute multa
mala perpetravit. rapiens pullos
alienos homines et volucres per-
turbauit. Tandem in ſenectute cō-
puncta penituit volens ablata re-
ſtituere. penitentiam agere et ope-
ribus miſericordie inſiſtere a iuſti-
cie inſudare. Sed quia in iuuentu-
te non aſſueuerat in ſenectute non
poterat perpetrare. Quapropter re-
darguebat ſeipſam. ſed quia non
habuit bonū principium in iuue-
tute. habere non potuit bonum exi-
tum in ſenectute dicens. Qui
non prius bona capit nec in ſene-
dute ſapit. Ergo patet q̄ bonum
eſt in iuuentute bona congregae
vt in ſenectute inueniantur. Hoc
enim eſt quod dicitur Eccleſiaſtica
xxv. In iuuentute tua bona non
congregaſti a quomodo inuenies
ea in ſenectute tua. ſili in iuuentu-
te tua tenta animam tuam et ſi ſu-
erit nequam non des ei poteſtate.
Dicit quidam verſificator. Qui nō
aſſueſcit virtutibus dum iuuenef-
cit. A vicis neſcit diſſueſcere quā-
do ſeneſcit. Et hoc p̄ter conſuetudi-
nem quia conſuetudo eſt altera na-
tura vt dicit phūs. Tanta enī eſt
vis conſuetudinis vt q̄ homo aſue-

uit facere vigilans quanto q̄ facit
 dormiens. et quod cōsuevit facere
 videns facit nō videns Vnde refer
 tur de quodam medico cui debebā
 tur. xij. libe ad tres annos soluen
 de. qui cum laboraret in extremis
 et admoneretur ad confessionem
 vt eucaristiaz sumeret nihil aliud
 poterat ab eo extrahere nisi. xij. li
 bre ad tres annos a sic loquens
 expirauit. ppter cōsuetudine enim
 malam solent agere mali iudices
 a aduocati in suis negocijs inspi
 enter. etiam circa mortē dum pre
 cipue sapientia opus est. Dum q̄
 dam cū offerretur ei eucaristia i ex
 tremis ait. Iudicetur prius vtrū
 rectum sit an accipiam. Cuius cau
 sa circūstantes dixerūt. nos quidē
 rectum et iustum iudicamus. Qui
 bus ille non est hoc rectū iudiciū:
 non enī satis iusticie potestātē ha
 betis me recte iuste q̄ iudicare. Ali
 us vero cū in extremis admoneret
 ad suscipiēdam eucaristiam petiit
 dilationem. quā cum nollet ami
 ti eius dare propter mortē quā vi
 debant imminere. Ille p̄ consuetudi
 nem appellationū quibus fuerat
 vsus appellauit a manifesto graua
 mine.

**De mergulo negligē
 te dialogus. lxxiiii**

ergulus dicit hris

to a mergendo dicitur auis
 quedam est que mergendo cibuz
 querit. Hic mergulus negligens

effectus ait intra se. Miser ego qd
 facio. Nulla inter volucres cū tan
 to labore sibi cibum querit. q̄ to
 ta die gurgitib⁹ a vndis me me
 go vt cibum iuemiam a forte vna
 die periclitabor in fluctibus. Meli
 us est vt ad socias alias aues per
 gam et cibum cum alijs adquirā
 ne manducabo panem laboris et
 doloris a sic sine magno labore me
 lius epulabor. Dum autē ad aruū
 ascendiss et et cum volatilib⁹ cibū
 sibi adquireret nō inueniēs quod
 sibi saperet famelicus a macilent⁹
 effectus est nec pro tanto timorē re
 uersus est ad se mergendum sed
 magna media deficiens ait. Nū
 q̄ debet manducare qui non vult
 se fatigare. Sic enim multi negli
 gentes nolunt assumere laborem
 sed in egestate magna cupiūt cō
 morari. propter quod dicitur iob.
 v. Homo ad laborem natus est.
 Et si laborem rennuat non facit id
 ad quod factus ē. Glofa et ideo nō
 perueniet ad id ad quod creat⁹ ē
 scilicet ad summū bonum. Prima
 ad thessaloni. iij. Qui non laborat
 non manducet. prout isidor⁹ dicit
 Quere tibi opus vtile per quod a
 nima impleatur. Moderatum labo
 rem habere est iocunditas et sanē
 tas tam anime q̄ corporis. Quedā
 vidua recusabat sepeliri i camisia
 sibi data dicens. Sepe iuar quidem
 in laborata manibus p̄p̄is et nō
 alienis. Abbas arsemus vt legit̄
 in vitaspattum primo in palatio
 impatoris magnifice stetit postea
 heremita maximus. a q̄rentibus se
 in quo consideret. Respondit. i hoc

q̄ homines fugi et q̄ tacui. sed in
hoc potissime gaudeo q̄ in ambus
proprijs laboravi.

De carduello i cauea dialogus. lxxv

carduellus quidam

in cauea cuiusdam diuitis
splēdide epulabatur p̄ter quod
diues ipsum diligenter audiebat
dū cantabat et ipse de famelicis q̄
parum curabat. Tempore quodā
in edie et necessitatis aues alites
multe pauperes et famelicæ de bru
ma et frigore ad carduellum proce
debant elemosinam petentes Sed
carduellus illis non porrigebat ni
si de corticibus ac de residuo mēse
sue. Cuncta vero que abhorrebat
pauperib⁹ largiebatur. Volucres
autē pacifice oīa que sibi daban
tur recipiebant dicentes Vilia
sunt delicata p̄ter famem et opta
ta. Hoc enī agūt nōnulli qui vilia
et abiecta dant pauperibus. Ideo
dñs abhorruit munera cayn quia
de viliorib⁹ obtulit ei. et ad mune
ra abel respexit q̄ de optimis obtu
lit. Qua p̄ter dicebat iacob filiis
suis de optimis terre ferte muneā
viro id ē deo. Vnde prouerbi. iij.
honora dñm de tua substātia et de
primicijs frugū tuarū da pauperi
bus Idē nolū offere munera pua
nō enī suscipit illa de⁹. Magna enī
rusticitas est et viliores sunt qui
viliora dant pro deo. Legebatur at
magister alanus apud montem

pellulanū et audierūt milites vicī
nī q̄ tantus clericus eēt et q̄ ad oīa
interrogata respōderet. Accesserūt
ergo ad eū de cōmuni cōsensu et q̄
fierūt ab eo q̄ esset maxima curia
litas. Quib⁹ ille. dare curialissimū
est. Quo audito oēs cōsenserūt res
pōnōm eius. Ipse vero dixit eis vt
habito consilio ad inuicē dicerent
ei que inter alias rusticitates ma
ior esset. Qui habuerūt consilium
ad inuicē et non potuerūt cōcorda
re. Quo audito increpauit eos di
cēs. Ego posuerā vos in via p̄ quā
possetis solutionē questionis vob⁹
preposite recognoscere. Sicut enī
dare curialissimū est auferre autē
cōtrariū et rusticissimū est vñ vos
qui incessanter aufertis bona pau
perib⁹ et qui vilia deo tribuitis ru
sticissimi estis prout dicit beatus
est dare magis q̄ accipere. De liber
tate enī titi impatoris scribitur in
gestis romanorū q̄ quadā die sup
cenarū recordatus q̄ tota die nihil
dedisset gemēs dixit. O amici hāc
diem pdidi quia nihil tribui.

De ibice immūda et a potecario dial. lxxvi

his auis egipcia

ca ē dicit pap̄. secūdu legē
immūda p̄ oibus volatilib⁹ qm̄ mor
ticinis cad auey sp̄ vscit iuxta lito
ra maris vel fluminū semet ipsam
purgat rostro et ouis serpentū vscit.
Quidā apotecari⁹ hāc auē imū
dā cepit. volēs q̄ eā purificāre vt se
cūdu legē vsceret eāq̄ posuit in

apothecariam suam vt a speciebus
 redoleret et a medicinis purgaret
 Sed hec sibi non sapiebant dum de
 his ederet imo cadauera fetida cu
 piebat. Quapropter fugitiua res
 fit non valens mundis vti. sed in
 immundis suis residuum vite sue co
 summauit dicens. Id quod sapit
 mihi volo. quod non sapit vniquam no
 lo. Ita faciunt immundi et impudici
 qui in fetore luxurie sunt et concupis
 centie consueti quia aliud volunt
 nec sibi sapiunt. Et si paulisper abste
 huntur ab his citius quam possunt re
 uertuntur ad vomitum vt canis. Id
 dicit hiero. et illi qui in luxuria vi
 taz fimerit. et illi qui tunc habuerit
 terminum luxurie. Fabulatur enim
 quod sarcho semel de humo exiuita p
 flores amigdalorum liliorum et rosa
 rum tota die aduolauit. Ad vespere
 rum autem ad volutabrum reuer
 sus est et inuenit concubinam suam
 Unde cum magno gaudio affectu et
 desiderio se intus iactauit dicens.
 Nihil sunt odores et preciositates
 floz respectu loci istius. Sic enim in
 luxuria et putredine vitam finuit

**De pellicano solitudo
 Dialogus. lxxi**

Pellicanus dicit pa
 pius est auis pua que in so
 litudine delectatur. Quadam autem
 vice anas et anser fecerunt cenam
 magnam ad quam inuitauerunt omnes
 domesticas alites. vix tamen vt ce
 na nobilior existeret pagrauerunt

in solitudine et pellicanum secum p
 duxerunt. Cena autem facta om
 nes volucres curialiter obsecraue
 runt pellicanum vt inter gētes seculi
 comorari vellet ne in tanta vasta
 solitudine pegrinari vellet et penu
 riam tam maximam sustinere. pel
 licanus si quidem victus precibus
 alitum aliquantum cum alitibus
 comoratus est cum quibus splen
 dide epulabatur. Dum autem ora
 te legere et seculum contemplari cu
 peret non valebat propter garru
 tum et tumores alitum. Nec sobrie
 vt solebat propter affluentiam ci
 bi et potus viuere valebat. Idcirco
 ad cor rediens quam comode potuit
 in solitudinem reuersus est vbi lo
 num certamen certauit cursum con
 summauit fidem et deuotionem que
 tis seruauit dicens. Qui vult de
 um contemplari solus debet com
 morari. Sic et tu serue dei semper
 cum expedit maneat solitarius vt
 quietam mentem in diuinis lecturis
 et meditationibus orationibus et
 contemplationibus tuus spiritus
 exercetur et in colloquijs altissimi
 iugiter delectetur. Audi bernardum
 dicentem. O sancta anima sola esto
 vt soli domino omnium serues te ip
 sam quem ex omnibus elegisti. fu
 ge creaturas si creatorem habere
 desideras. fuge mundum si vis esse
 mundus. Quia dicit Augustinus. Si
 tu es mundus iam te non delectet mun
 dus. In vitaspateum dicit abbas
 arsemitus orans. Domine dirige me ad
 salutem. Et venit ei vox dicens.
 fuge tace et quiesce et saluus eris.
 Qui enim sedet in solitudine

a quiescit a tribus piculis eripit
id est auditus locutionis a visus.
Quidam solitarius exiit in heremum
vestitus lino sacco tatum. Cum
ambulare tres dies ascendit super pe-
tram et inuenit sub ipsa viridem her-
bam. et hominem pascentem tanquam
bestiam. Descendens autem occulte
terruit eum. Ille vero cum esset nu-
dus non poterat ferre odorem ho-
minum angustia vir euasit de manibus
eius fugiens. Ille vero curreat propter
ipsum clamans expecta me: te pro-
pter deum sequar. Cui ille. et ego pro-
pter deum refugio. Tunc precit ve-
stimentum quo erat indutus et seque-
batur eum. Qui cum hoc videret ex-
pectauit eum dicens. quando proie-
cisti materiam mundi abs te expecta-
ui. Cui ille. Pater dic mihi verbis
quo saluus efficiar. At ille. fuge ho-
mines et tace et saluus eris. Nec enim
sunt principalia salutis quia ubi
turba ibi turbatio. Unde seneca.
Quotiens in turba fui turbatus
redii. Ideo quod teneo. iij. Beatus vir
qui se debet solitari et tacebit quod le-
uabit se super se.

De turture casta. dia- logus lxxviij.

turtur est castissimus

ma in ceteras aues quod donec
cum viro moratur nunquam alium di-
ligit et si vir eius obierit nec virum
nec socium nequaquam plus accipit. A-
quam turbidam semper bibit. in
ramusculo viridi nunquam quiescit

Quedam autem turtur vidua exti-
tit pro quo anxiosa nunquam consolari
nec spaciari cupiens. in merore
tamen castissime vitam ducebat.
Ceterae autem aues operiebantur
ei. intuentes eam in merore defice-
re. Unde ad ipsam conuolauerunt
dicentes. Soror quare tabescere vis
a dolore. veni nobiscum et aliquan-
tulum consolaberis quoniam libentissi-
me te facere cupimus et hospitare.
Turtur autem hoc audiens aliquan-
tulum respirata cum eis caritative pro-
cessit. Volucres quidem omnes ami-
cabilius eam recipiebant et ad ni-
dum suum reportantes escam suam
cum ea diuidebant. Turtur vero
zelo castitatis armata cum fornicari
sentiebat non valens fetore; scorti-
sustinere quam cito fugiebat nec in lo-
co plus intrare cupiebat. Cuius
hoc sepe faceret ad extremum con-
fortium lubricorum reliquit et ad
pauitatem castitatis rediit dicens.

Esse pudicam munda volo non
quam lubricanda. Hoc enim agere de-
bet qui tenetur castitatem obserua-
re quia non solum scortum effuge-
re debent sed loca scortorum propter
abominationem et fetorem luxurie
nihil enim fetidius et abhomi-
nabilius quam fetor pollutionis et libi-
dinis. Unde quidam scolasticus scorti-
in domo sua fetorem faciebat. et qui-
dam archidiaconus sentiebat. Cui
tantum adhaesit quam a ipse fornicatus
fuit. Ideo dicit Bernardus. Luxurie
appetitus plenus est anxietate: ac-
tus abhominabilis et immundus
et exitus penitendinis et verecundie.
Narrat Ambrosius libro 8 virginitate

tertio de matre a filiabus que amplexantes se a quasi choros ducentes proiecerunt se in alveum fluminis apud cives de decus castitatis pateretur. Quic simile narrat Augustinus de civitate dei de lucretia que cum esset oppressa a filio tarquini regis induxit suos ad vinctam. deinde propter delictum commissum egratq; impatiens se peremit a quibus non esset faciendum dicit Augustinus. Non enim debet quis se interim ad vitandum alienam libidinem non enim polluet se si est aliena libido in proposito castitatis permanere eo pro quod corpus sanctificari bono meruit. Ipsi corpori non aufert sanctitatem violentia libidinis aliene quam seruet perseverantia continentie: sue tamen detestatio de decoris amor honestatis perseverantia fortitudinis in talibus sunt commendanda. De continentia etiam caste mulieris narratur libro tertio de nugis philosophorum quod cum viro suo dameli nomine esset exprobratum quod oris vicio fedatus esset siue quod haberet mahz anhelitum et ipse conquereretur vixi quod non monuerat eum de hoc querere medicinam. Respondit illa hoc fecissem inquit nisi crederem omnia ora virorum sic olere. Verisimile enim fuit quod os suum ad os alterius viri nunquam applicauerat.

De perdice fure Dialogus. lxxix.

Perdix de voce no

men habet unde dicitur isidoro a abro. quod avis adeo dolosa a fraudulenta est ut alterius oua deripiens foueat: sed fraus euetum non habet nam cum pulli propriis genitricis voce audiunt naturali quodam instinctu hanc que fouit relinquunt a ad eam que genuit reuertuntur. Nidum suum inter condensa spinarum loca constituit: ouis stragigulum pulvis est. Cuius quis appropinquauerit eorum nidis egressae matres se sponte offerunt remittuntur a simulata debilitate vel pedum vel alarum quasi strati capi possit: gressus fingunt tardiores. Hoc mendacis sollicitantur obuios quo ad usque a nidis longius auocentur. Vna autem per dix furata est oua cuiusdam avis alterius ea absente. Sed dum spoliata ad nidum rediret a oua sua non inueniens dohuit a quod plurimum anxiosa oua requirit. Tandem cum magno studio oua a latrone reperit: quod cum festinatione iudici hoc indicauit. Iudex autem citauit furem a subtiliter de negotio examinauit: latro vero non confitebatur sed perdidit per viribus denegabat. Et quod testes iudex non habebat latronem de iure non indicabat. Accusatrix vero ad iudicem dicebat: debes ipsum tormentare a veritate extorque. Cui iudex debes a tu ea quod dicis probare ut iudicium meum rectum videat alioquin te cum ipsa martirizabo. Sciam autem non probante quod accusabat iudex suspicari cepit propter quod abas in sculeo leuauit ac de furto procontati cepit: latro vero cuncta proalauit et ea quod de multis furta quod accusabat occulta quod commiserat manifestauit.

Qua ppter iudej eas suspendi fecit
dicens Qui furatur a accusat se
fallacit excusat. Ergo reqre a temp
so in aio tuo q es q accusare velis.
vtru de simili dicto vel facto vale
as reprehendi. Quia dicitur ad ro
ma ij. Inexcusabilis es homo ois
q iudicas in quo eni iudicas alter
tempm odenas. eade eni agis q iudi
cas. Qui ergo aliu doces no tempm
doces. Qui pdicas no furadu fu
ris. Qui dicit non mechadum me
charis Vn catho Que culpate so
les ea tu ne feceris ipse. Turpe est
doctori cu culpa redarguit ipsum.
Cu quida tiranus iudicaret qnda
latrone suspendi: qda phus q ade
rat hoc videns risit. Qui cu interro
garet a tyrano. cur rideret. Rndit
q magni latrones iudicat mino
res. Aug⁹. de ciuitate dei. li. ca. iij.
introducit exempli de alexandro
et diomide pirata Qui cu esset o pre
hesus inquisitus ab alexandro cur
mare infestaret. Rndit. libera con
tumacia. Qd tibi vt oztem terraz.
Sed q id facio exiguu nauigio la
tro vocor. q tu facis magna classe
impator dicitis. Si solus capt⁹ fu
isset alexandre latro eet. Si ad nutu
diomidis ppli famulent erit diomi
des impator. me fortune imqtas.
te fast⁹ intolerabil a inexplabilis
auaritia fure facit. Si fortuna mu
taret fieri forte melior. ac tu q for
tunator neqor etis Miratus alexa
der de pirata ostatia dixit. Experiar
inqt an futurus sis melior. Fortu
na tua mutabo vt no ei amo q de
liquis sed tuis poti⁹ morib⁹ affecti

batu. a eu coscribi fecit imitate vt
posset exide saluis legib⁹ militare

De pica et agaziis Dialogus. lxxx.

Pica est avis calli
dissima vt dicit plinius al
ba a nigra varietate distincta hdec
apud quenda venatore a huma
ne et latine loqbatu. ppter quod
venator a ipsa plenarie sulciebat
Pica at no imemor beneficij volens
remunerae eu volauit ad agazias
a cu eis familiarit sedebat a huma
ne sermationabatur. Agazie q in
hoc plurimu letabant cupietes et
ipse garrite humaneq loq. Vnde
vnamimter clamauerunt pica ad
se ei q dixerunt Volum⁹ a te obmixe
p camur vt doceas nos loqui vt tu
loqris. a precu tibi ad libitu con
stituemus. Quib⁹ pica. No possum
vobis rndere plenarie nisi locuta
fuero cu doctore meo q me docuit.
Verutamen si couolae mecu cupi
tis vos recipiet ipse curialiter a do
cebit vt docta su ego. Agazie aut
credule facte cu pica couolauerunt.
Du aut ad domu pica repatriaret
hec oia referauit dno suo a ait. va
de ac prep a rethia tua a cu agazi
is in rethib⁹ euolabo ego Agazie
vero audieb at verba nec intellige
bat ea ppter nihil titubantes ala
criter pgebant. Interea venator re
thia sua tendit a pica ad agazias
reuerfa e dicens. Nihil sorores du

bitetis s̄ mecū secure conolate q̄a
pacifice locuta sū cū doctore meo
qui nos gaudēter recipiet Et cū in
rethibus oēs se misissent. venator
rethia sup̄ ipsas reuoluit eosq̄ ce
pit. vendidit. seq̄ ditauit dicens

Quorū dicta nō captamus fidez
illis nūq̄ damus. Ita et nos caue
re debemus fidē dare verbis eorū q̄
nobiscū s̄phisticā a ingeniose lo
quūtur. Quia dicit puerbio. xxx.
Homo qui blandis fidisq̄ sermo
nib⁹ loq̄tur amico suo. rethē expā
dit pedibus eius. Idēq̄. malus ho
mo qui blande loq̄tur innocenti la
queus est. Vnde quidam leccator
videns rusticū portantem agnum
ad forū venalem dixit socijs suis.
Vultis habere agnū quē portat
rusticus ille. Et illi. volum⁹. Et ip̄e
disposuit socios p̄ diuersa loca ad
que rusticus erat venturus. Dicens
q̄ quilibet illorū q̄reret a rustico si
vellet canem illū vendere. Et cū pri
mus quereeret respondit rustic⁹ q̄
non erat canis sed agnus. Sed cū
quefissent alij similit̄er ad vltimū
credidit rusticus de agno q̄ esset
canis. Sic enī nōnulli credunt om
nia q̄ sibi dicūtur q̄ est maximum
periculū p̄pter quod dicūtur ecclē.
ix. Non credas omni verbo sed in
omni facto intuentū est de possibi
litate a de fine. Prout in fabula q̄
dam refertur q̄ mures fecerūt cō
siliū vt facerent campanam et po
nerent eam ad collū cattī vt quan
do iret cattus audirent campanā
mures a absconderent se affuit eti
am inter eos vnus alijs sapiētior

41
qui dixit. Esto q̄ cāpana sit facta.
Quis vestrum ponet eam ad collū
eius. Et cū non inueniretur q̄s vel
let eā ponere ad collū cattī desiste
rūt ab inceptis.

De miluo q̄ decepit pulos cui⁹dā ornicis Dialogus. lxxi

Miluus ut dicit isī
do. est auis p̄e magnitudi
nē a quile vngues pedes a rostruz
ad modū accipitris habet sed cur
uas a nō rectas. sic accipiter alas
habet. mollis tñ viribus a volatu
rapacissima pullis domesticis insi
diatur. Circa macella excubat et
cadauera. Plini⁹. Miluus audax
est in puis timidus in magnis. a
niso fugatur q̄uis in duplo ma
ior sit illo. Sic q̄ rapax est cepit
pulos ornicis et comedit. de quo
ornix plurimū inflāmata nunq̄ ei
pepit sed emulata ē eū pro virib⁹
Longius at post. milu⁹ cōpūdus
remā petijt rogās p̄ se a nuncios
multos sibi indulgeri. Sed ornix i
durata noluit misereri nec remā il
li dare dicens. Nunq̄ viua tibi
parcam neq̄ mortua in archā Sic
enī multi indurati nūq̄ remā petē
ti tribuūt. Cōtra q̄s dicit saluator
mathei. vi. Si nō dimiseritis hoib⁹
pctā eorū nec p̄ vester dimittet vo
bis pctā vestra. Aug⁹. Vnusquis
q̄ talem indulgentiā accepturus
est a deo: quātē a ipse dederit p̄i

mo suo. Unde eccle. xxviii. Reclinā
proximo tuo nocētū tibi a tūc dep
canti tibi pāā soluent. Ait enī Au
g⁹. q^d non solū obliuiscit sapiēs in
iuriarum imo negat se iurias sus
cepisse. put ait seneca. li. de cōstan
tia sapientis inq̄rens. sapiēs p̄cu
sus colaphis quid faciet. R̄ndit.
Quid fecit cat̄o cū illi os p̄cu
sus esset nō exaudiuit nō vindicauit i
uriā nō remisit tantū sed factuz
fuisse sibi negauit. Hoc enī visum
fuit sibi honestius inter alia Item
seneca libro. iij. de ira. de socrate q^d
cū iret p̄ ciuitatē a esset colapho p̄
cussus nihil amplius dixisse fert
q̄ q^d molestū esset q^d nescirent ho
mines q̄n cū galea vel sine galea
prodire deberent. Itē eodem libro
narratur de diogene philosopho
q^d cū questionaret de causa cū len
tulo et lentulus cōmotus cōtracta
pingui salua inspūisset in frontē
Absterxitq^d mediā quantū potuit
ille faciem dicēs. Affirmato inq̄t
oibus o lentule falli eos qui te ne
gāt os habere. Refert seneca q^d so
crates habuit duas vxores nimis
zelotipas a contentiosas. adeo q^d
quadā die in ip̄m impetū faciētes
ad terrā eū deiecerūt. Alia aut̄ vice
cū illaz vna in eū multa intulisset
tomitrua cōminationū ille dissimu
lans abiit a iuxta murū domus se
dere cepit. Illa vero vrinā a imun
diciā sup̄ caput eius fudit. Sed so
crates nihil ex hoc asperatus cepit
tergere caput dicēs. sciebā q^d post
tomitrua pluuia seq̄retur. Cum at̄
am̄ ei consulerent ei vt eas expelle

ret respondit. disce qualis sim i fo
ro Hoc ē. disce in domo patientiā
vt ipsam i foro exhibeā. Cū quidā
quereret a theodosio pijsimo im
patore quō sic proprias iniurias
sustinebat et se ledentes audiebat
nec occidebat Ait. Hoc facim⁹ vt
ad vitam possimus mortuos reuo
care Id est impios ad virtutes q^d
non est magnū occidere viuentes
Hoc enī agere possunt etiā immū
da a iūmīca animalia vt serpentes
araneae a similia. Sed magnū est
et soli deo possibile mortuos resus
citare.

De bubone q̄ voluit habere dominū ali rū dialogus. lxxxij.

Ubo a sono vocis

nomē habet vt dicit isid⁹.
Est at̄ auis feralis onusta plumis
s̄ graui sp̄ detēta pigritia debilis ē
ad volandū. Ait etiā quidā. bubo
bibit oua colūte. mures venatur. i
ecclesiis habitans oleū de lampa
dibus bibit a tū defēdat eā sterco
ribus. Quā impugnatur ab alijs a
uibus que in luce habitant resupi
na pedū vnguibus se defendit. de
nocte euagatur a circūuolat de die
vero in murorum rimulis se absco
dit. Hac aue capiuntur cetera volu
cres que circūuolantes eū deplū
māt eo q^d omnes sibi inimicantur
Et p̄ter hoc aucupes cum eo dep̄
hendūt alias aues. Plinius dicit

42.
Quia cauda de ouo exit quā pondera
capitis parte corporum mater fouen
da applicat. Est igitur auis noctur
na et turpissima inter ceteras aues
despecta unde extat versus Turpis
auis bubo turpissima bestia bufo
Cum aues oēs cōuentūm celebra
rent et post cenam oēs pacificōe cō
quiescerent nihil titubantes. ecce
bubo se exaltauit dicens. Sum ego
quā plurimū inter volucres suppedi
tatus nec magnificatus vt nobili
tas mea requirit sed me volo nūc sū
limare. Volo enī cū amicis cōsan
guineis inter aues salire omnesq;
magnas trucidare vt p⁹ p⁹ncēps
et dux alitū existā. Quia ppter ad se
clamauit porphirionē a nycticora
cem respitionem a zuetam necnō
et omnes nocturnales aues. a cū
ipsis inter alites manu armata ag
greditur volens magnas p⁹mere
a dominium ciuitatis vsurpare. A
ues at ex somno excitatae intuetes
proditores ad arma cucurrerunt
eosq; ceperunt a ad aquilaz vinctos
pduxerunt vt iudiciū de ipsis p⁹a
laret. Aquila vero hoc audiēs sen
tentia contra proditores protulit
q; statim p ciuitate traherentur et
in patibulo post sus penderent nec
non a omne genus bubonis sic in
perpetuū psecutioni datum a infe
stum a ab auibus ē deuitatū. Hec
est enī causa scdm fabulas p qua
bubonem aues psequuntur a sibi
lant. unde in die nō audet inter vo
lucres apparere sed de nocte volās
cū sibi qrit dicens. Male te
uat se qui cadit perit et q; false tra
dit. Sic enī nonnullis ciuitatibus

p malos a supbos prostratur p
optant enī magnates extinguere
vt dñū ciuitatis possideant. Caue
ant ergo tales ne simili pene subij
ciantur. Dicitur enī eccle. vii. Noli
facere mala a non te apprehendē
ne pecces in multitudīe ciuitatis
nec inimittas te in populū. Et in p⁹
uerbioz. xliiij. Qui cogitat mala fa
cere stultus vocabitur. sed qui am
bulat simpliciter ambulat cōfiden
ter. Magni enim debent cōtenti eē
de magnitudine sua non vsurpāe
dominū violenter quia omnis po
tentatus breuis vita dicitur eccle.
x. Et qui non intelligit hanc breui
tatem postea intelliget penalitatem.
Sapien. v. Quid nobis profuit sū
perbia. aut diuitiarum iactantia
quid contulit nobis. Transierunt
omnia sicut vmbra. Narrat vale
rius li. viij. q; cum alexāder audis
set ab anaxarcho comite suo ex au
toritate democriti sui pceptois
picipui innumerabiles esse mun
dos. Deu me inquit miserum qui
nec vno adhuc potitus sūm. Et ta
men post modicum sepulcrū eius
fuit quinq; pedum. Egregie enim
ait versificator ille. Vir bone quid
curas res viles res perituras. Nil
profuturas sed verimibus esca sū
turas. Nemo dñū mansit in culmi
ne sed cito transit. Est breuis atq;
leuis in mundo gloria queuis. Idē
refert quintus curius q; quidam
ait alexandro vide ne dum ad ca
cumen perueneris quo tendis in
ipsis ramis quos apprehēderis de
cides. Soldanus quidam inter om
nes nobilissimus rex agarenorum

postq̄ presciuit se moriturū accipi
fecit pannū sudarij a sup lanceaz
pomi quasi vexillum ac p vrbem p
comitari q̄ de toto regno suo et de
vniuersis diuicijs a thesauris ni
si pannum istum sudarij secuꝝ in
morte asportaret.

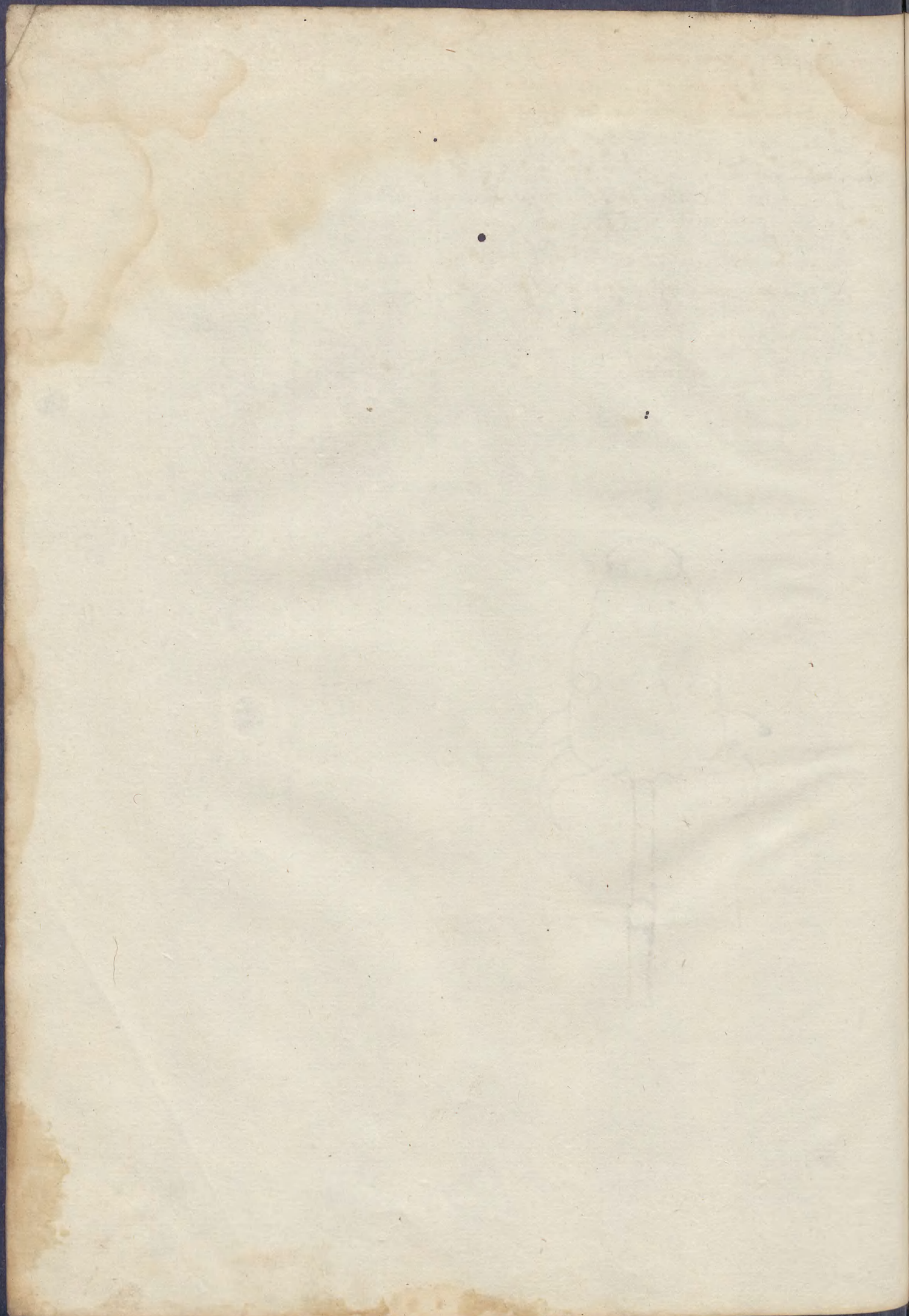
De auibꝝ terrenis et aquosis dial. lxxiii.

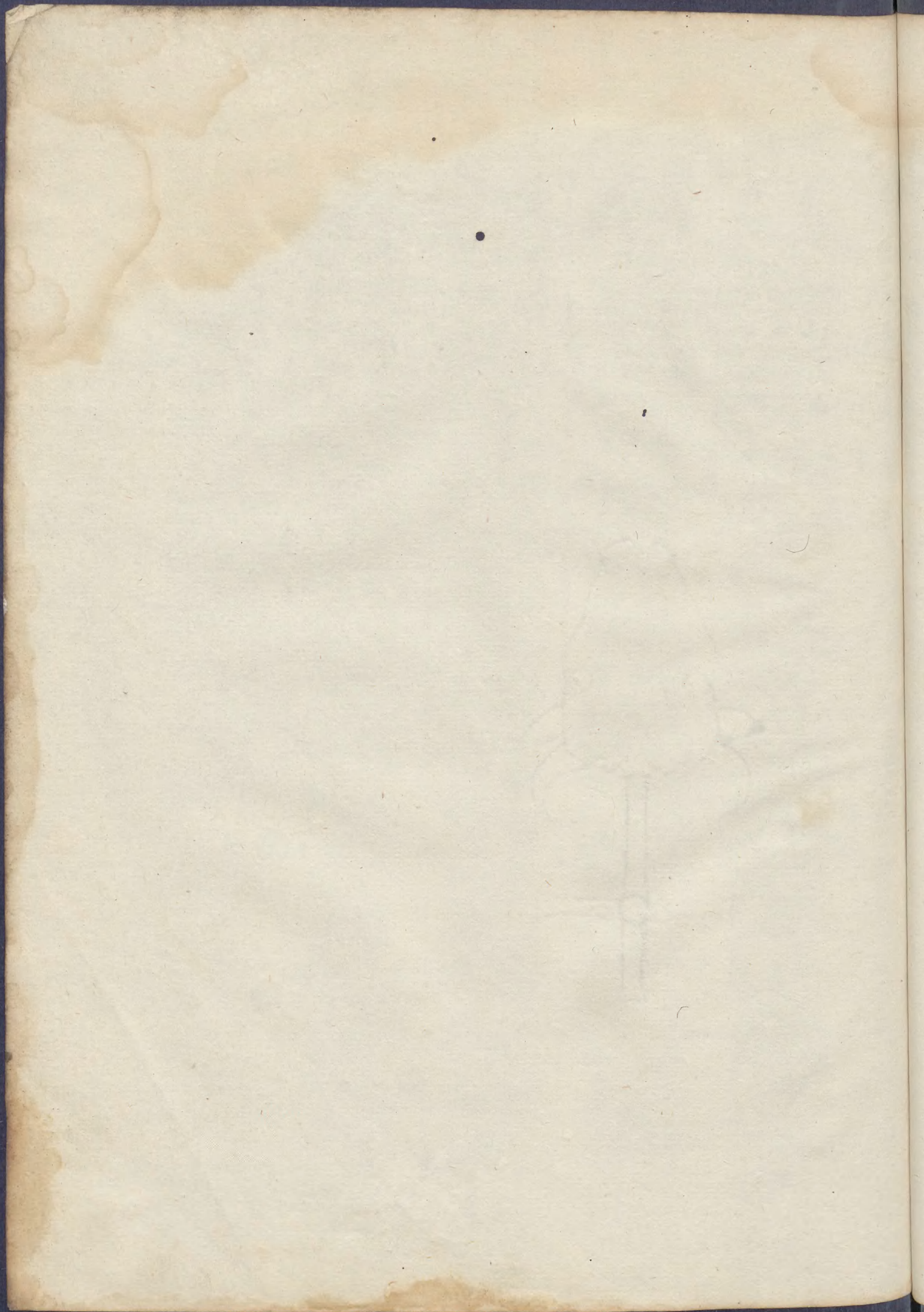
ues terrene intu

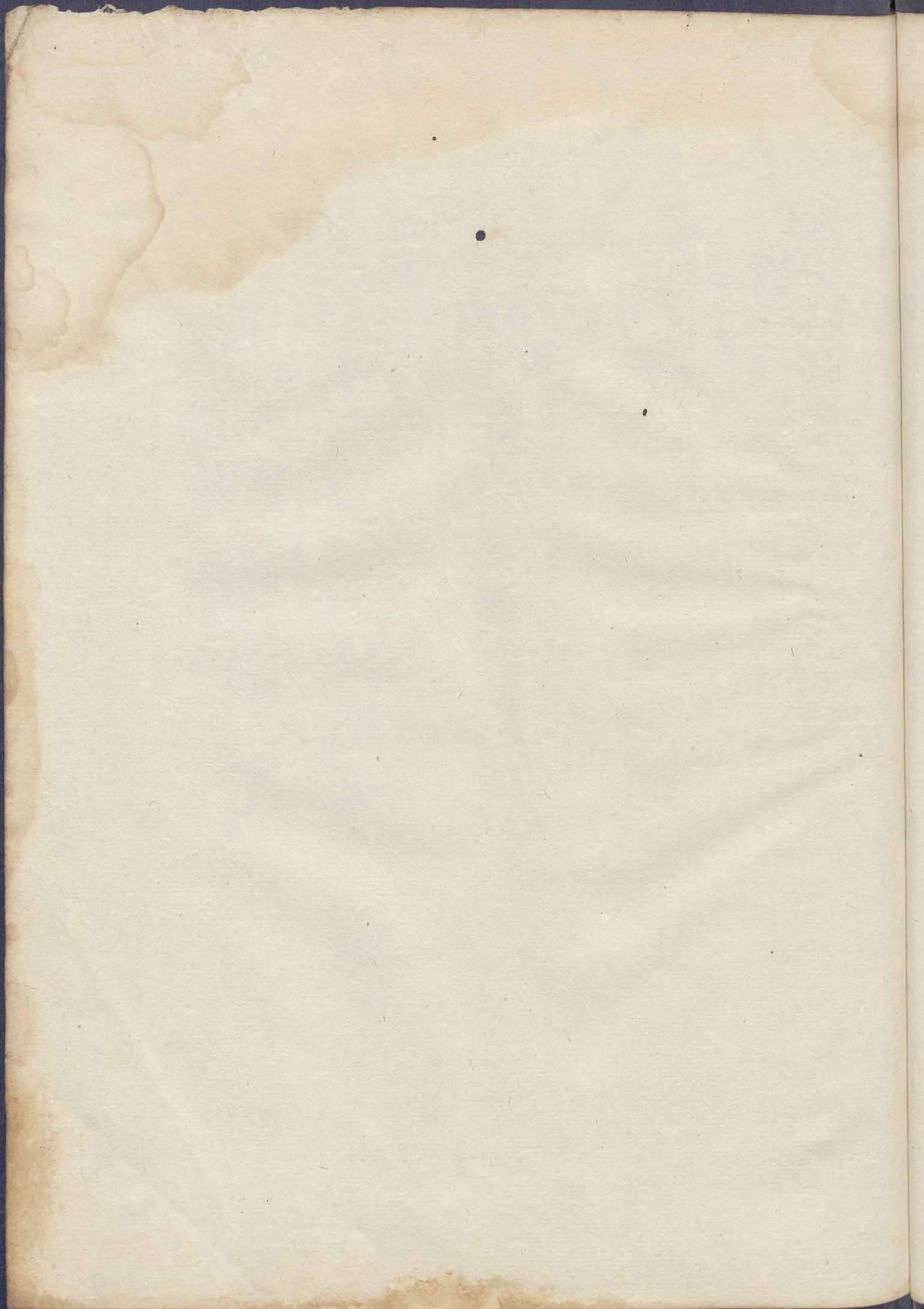
entes volucres que sunt a
quose: in aquis a terris comedere
p̄turbate simul cōuenerūt dicētes
Supplantate enī fumus a spoliare
q̄ alites iste aquose saturatur in
aquis. a postq̄ igurgitate sūt ascē
dunt ad solū a ptes nostras deuo
rant a tollūt. Et citauerūt ante se
dicētes. denudate enī q̄ plurimū
fumus a vobis vos ad libitum in
aquis comeditis nec sufficit vobis
Sed postq̄ implete estis in terraz
a scenditis a escas nostras degluti
re peroptatis. Cauete vobis dem
ceps ne talia procurentur. alioq̄
vos omnes p̄forabimus. Quibus
ille. Male loquimini sorores s̄ ob
nix obsecramus vt dignemini de
escis nostris epulari nobiscū quo
mā corda nostra letificabūtur. Ali
tes autem terrene p̄pter gulo sita
tem escas aquarū concupiscentes
hoc audientes cum ipsis in aquis
cōuolarunt. Sed q̄ natate ignora
bant a fluctibus a vndis pericli ta
bantur. vnde clamabāt sibi mise

teri. Aquose vero pietate cōmote
non redentes malū pro malo
natando eas ad solum p̄dixerūt.
qua p̄pter licentiate ab ipsis in a
quis a in terris ad libitū pascunt
dicentes. Sobrii plus durāt q̄
gulosi. p̄n̄ q̄ inuidiosi. Sic enī ml
ti gulse intuentes alios comede
re contristantur putantes sibi ne
cessaria deficere. sed deus fecit hūc
mundū et omnia que in eo sunt.
Dicitur actu. xvij. q̄ ipse est q̄ dat
omnibus vitam a inspirationem
et omnia et pro tanto dicit crisos.
Carnalia beneficia prestat deꝝ di
gnis a indignis ergo contenti eē
debemus de quo largitur deꝝ. Sed
sicut dicit Bernardus. auis rapa
cissima cōtenta est aere. lupus ter
ra lucius aqua sed homo raptor
terram aquam aerem a celū si pos
set suis nutrimentis spoliaret. Nō
enim tales erāt antiqui principes
sed cōtinentia gule vigeat i eis.
prout ait vegecius de re militari li
bro. x. vbi loquitur de cōtinentia
principū. De alexandro dicitur q̄
in itinere ambulans cū antiquis
accepto pane vesci solitꝝ erat. Ibi
legitur de scipione emiliano Vnde
et catho legitur fuisse contentus vi
no quo remiges siue serui nauigā
tes potabantur. Et de hambale le
gitur q̄ ante noctem nō requiesce
bat a de nocte furgere solitus erat
et in crepusculo ad cenā vacabat
Ibidem etiā narrat de cōtinentia
admirabilis exercitus sub marco
satiro q̄ cum esset arbor pomifera
ipsa de castrorū hoibus postera die
intactis fructibus est relicta. Legi

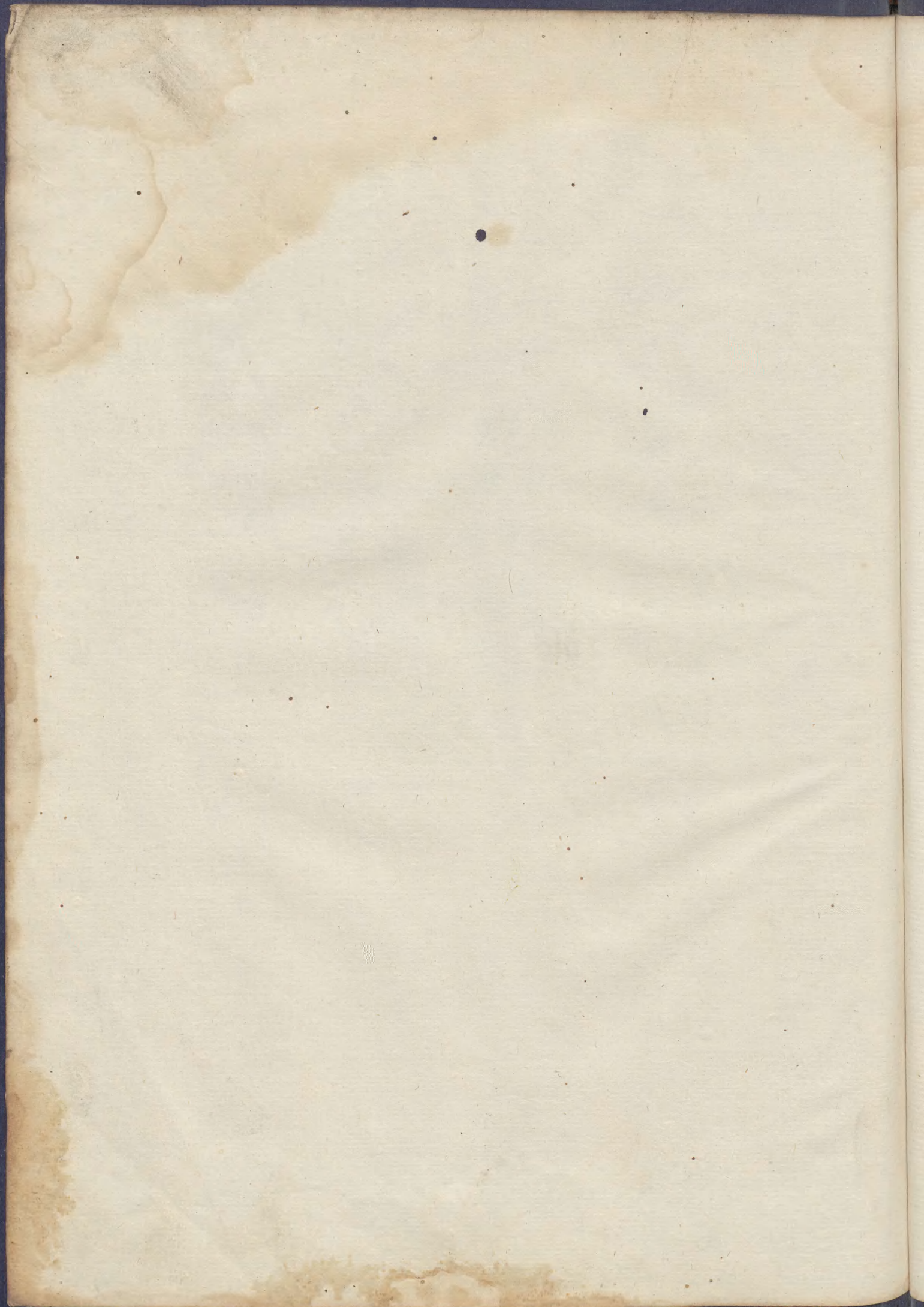
43
tunc in gessis Romanorum quod Augustus Caesar
minimè cibi erat panem et pisciculos mirator et
caseum bubalinum et ficius viridis appetebat
vescebatque quocumque loco et tpe quo stoma-
chus desiderasset. Et non solum continentia gult
vigeat in viris sed etiam in feminis ignotum
fuit ne aliqd delectus protaberentur què vici-
na sunt cibi et venter et genitalia. Sicut Aug.
et Sen. Venter vero struus cito depernat
in libidinem.

46.

aurum fieret a coassum est ei. Cū ergo cibū vel potū manibus vel labiis tangeret vt in os mittere vtebat in aux. Sic etiā habūdātia diuitiarū facit auarū famelicū a ipsum trahit ad interitū. Legitur in croniciis q̄ tatis regina cū cepisset regē persarū caput eius aputari fecit a in vtrēm plenū sanguine immergit dicens sanguinē sicuti sanguinē bite. Sic auaris tirānis i futuro cōtinget qui sanguinē pauperū sicutū id ē lucrū eorū a labores. Auari in inferno bitent aurū hūc faciū. Vnde refert q̄ dā p̄bs q̄ nēro impator visus est in auro hūc factō se apud inferos balneare a cū vidisset cuneū aduocatorum dixit eis Venite venale gen̄ hoīm a me cū hic balneamini q̄ vobis p̄tem optimam reseruauī.

De leopardo et unicorni q̄ pugnabāt cū dracōe dial. lxxviii.

leopardus ut solinus
 nus dicit animal est generatū ex leone a pardo. Voz femie sunt audaciores a fortiores maribus Plini⁹. Aliquis volens resistere leopardis furētibus fricat allia iter man⁹ nec mora leopard⁹ resistet nec resistet q̄ odorē allij sustinere nō potest. Leopardus subrufū colorē habet maculas p̄ totū migras. Multo minores sunt q̄ leones: leo

pardus q̄n comedit ali quod venenū. stercus hoīs q̄rit quod comedit a sanat Ambrosius. De bestie sunt crudelissime naturaliter ita q̄ sic domesticari nō p̄nt vt obliuiscantur crudelitatis sue. Domesticatur tñ ad venandū. Igit dū ad p̄dā in venacōne ducūtur relaxātur quā si quarto aut q̄nto saltu non p̄t cape. subsistit iratus fortiter a nisi statū venator furenti bestie ali quā testia off erat cui⁹ sāguie placet irruit in venato rē vel quoscuq̄ obuios q̄ impossibile ē placari eū nisi in sāguine. Hic pugnabat cū dracōe sed nō preualebat p̄pter quod ad vnicornē prexit a humiliter ipsū obsecruit dicens. Eminēs es ac vtiōsus a doct⁹ belli peto obnixē q̄ me defēdas a furore dracōnis. Vnicornis at se sublimare cepit. a audiens de se talia dici ait. Vex dicit q̄ doct⁹ sū preliū p̄tere a optime defēlabo te. noli pauē. Cū enī aperiet draco os suū in gutture ipm̄ cornu p̄forabo. Cū at ad dracōnē p̄ter venissent leopardus bellū inciauit sperās de auxilio vnicornis. Draco vō certauit aduersus eos a ignē a fetorē ex ore emittebat s̄ cū os apiret vnicornis q̄ citius cucurrit volēs ipsū in gutture trās uibrare. Draco vō agitauit caput. a vnicornis cornu in terrā fixit dices morēdo. Qui p̄ alio vult pugnare cupit se trucidare. Sic enim stultum est de se cōfidere ac de quo sibi nō pertinet agonizare. Vñ ecclē. xi. de ea re que te non molestat ne certaueris. Ergo require in animo tuo a temp̄o quis es: quid facā.

vis. ut ai factu illud ad te ptineat
 Ad minus ad aliu te immiscere no
 debes. Noli pro alio pu gnare nec
 inter discordantes discordiam au
 gere. Sed fac ut dicit seneca. semp
 dissensio ab alio incipiat. a te reco
 filiatio. Quidam bellantes aggressi
 si sunt inimicum. sed alius quida
 cucurrit volens ipsum defendere a
 armavit se versus inimicos illius
 Illi autē dixerūt. Amice tibi iniuri
 am non facimus. tolle quod tuum
 est a vade quonia de inimico no
 vindictā querimus. Qui no ad qui
 escens sermonibus eoz ad belluz
 contra eos se paravit. Illi autē in
 dignati cū inimico ipsum mutila
 uerunt.

De elephāte q̄ genua nō flectit dial. lxxxix.

lephas ut brito

dicit dial ab elephio gre
 ce quod mons latine dicitur ppter
 magnitudinem corporis. Hoc gen9
 animatis in rebus bellicis aptū
 est. In his animalib9 perfi a me
 di ligneis turribus collocatis tan
 q̄ de muro iaculis dimicant. Intel
 lectu a memoria nulla vigent gre
 gatim incedūt motu quo valeant
 murem fugiunt. Biēnio portant fe
 tus nec amplius q̄ semel gignūt
 nec plures sed tantū vnū gignūt.
 vīvūt ad tricētos ānos vt dicit
 is. ethi. xii. Narrat scriptura q̄ con
 tinet veterū hystorias q̄ elephas
 hoc modo capitur. Due puelle vir
 gines vlxibus a superiori parte

corporis nudate p̄gūt vbi habitant
 elephantes. vna eaz vna altera
 gladiū ferens. q̄bus alta voce can
 tantib9 audit elephas a accurrit
 p̄pe. Qui mox naturali instindu v
 ginee carnis innocentia recogno
 scens in eis castimoniā veneratur.
 lambensq; eaz pedus et vbera et
 delectatus misericōe resoluatur in so
 porem nec moē puellaz puella cū
 gladio tenerū pfodiens ventrem
 elephantis sanguinē ruentis fun
 dit. Excipitq; i vna puella altera
 sanguinē quo regalis purpura t̄
 gitur. Dic cum sit inter feras noia
 tissimus a famosus tamen non ge
 mularē potest q̄ genua nō habz
 Quadā at vice leo iens p situam
 feras transibat a oēs ei genua fle
 debant velut regi feraz. Elephas
 non genu flectit q̄ non potuit. Vn
 fere quidā inuidiose ad leonē con
 uenerūt a elephāte infamauerūt
 Leo at ad elephāte accessit dicēs
 Quare es tu ita durus a acerb9 q̄
 genua an me nō flectis vt ceterē.
 Cui elephas dñe p posse meo te
 diligo a te honoro s̄ flectere me n̄
 possum ppter q̄ genua nō habe o.
 Et leo si tu corde nō refutas excellē
 ter me salutas Satis dñi m honrat
 posse suo qui laborat. Vn accusa
 tores cōdenavit a elephāte subli
 mauit dicēs. Nullus iudicatus
 erit anq̄ probatus. Sic enī attēde
 re debent iudices. nec iudicare dñt
 secūdu diffamationes sed secūdu
 rei veritatē. quonia nō qui accusa
 tur sed qui cōuincitur reus ē. dicit
 is. Vn ipse An. pba a sic iudica. p
 ut refert valey9 de maudio torqto

48

cuius cum esset filius si uis accusatus et conuictus protulit sententiam deo dicens. Cum filium meum consilia tua pecunia a socijs accepisse probatum mihi sit eum teum puniendum et domo mea indignum iudico. Idemque sic ad iudicatus gladio punitus est. Hoc enim debet agere iudex. non enim debet puertere iustitiam propter amorem vel odium. Quia dicit bernardus. Amor et odium veritatis iudicium ne scit. Et propter narrat valerius libro quinto quod cum caloricus in urbe ab ipso condita que saluberrimis legibus erat munita. inter alias leges ius erat constitutum quod deprehensus crimine adulterij utroque oculo priuaretur. At vero cum in tali crimine filius eius deprehensus esset cum tota ciuitas rogaret pro eo aliquam diu repugnauit. ad ultimum est uictus precibus populi suo tamen prius demum filij oculo eruto usum uidentis utriusque reliquit debitum supplicij tenuit. res dedit equitati admirabile temperamentum se inter misericordem patrem a legis latorem petitus est. Item narrat de carudino tirio qui legem dederat ut si quis contionem intraret cum ferro continuo interficeretur. Et interiecto tempore cum ipse idem de longinquo rure repetens eum gladio cinctus processit. Et cum esset monitus de legis solutione a quodam qui prope eum stabat protinus ferro distracto quod habebat icubuit. Noluit culpam dissimulare vel errorem defendere. maluit penam sustinere quam legem frangere. Item narrat valerius libro vi. cum quidam iudex

male iudicasset et rex cambyses pelle eius corpe detracta selle iudicarie apposuit et in ea suum filium post eum iudicaturum sedere fecit. Noua enim pena prouidit ne quis iudex postea corumpi posset. Sic enim precepit lex diuina deuterio. xvi. Iudices et magistratus constitue in omnibus portis tuis ut iudicent populum iusto iudicio nec in alteram partem declinent.

De satiro qui sibi uxorem accepit dialogus xi.

satirus ut i catho

licon habet dicit satirum penultima correpta. Satiri sunt hominiones dicitur ab uincis naribus habentes cornua in frontibus et caprarum pedibus similes qualem in solitu dicitur sanctus anthomus uidit. qui etiam interrogatus a dei seruo respondisse fertur dicens Mortalis ego sum unus ex accolis heremi quos vario dilusa errore gentilitas faunos satirosque colit. Et est animal monstruosum supra imaginem hominis insignitam. deorsum vero formam capre habens que secundum errorem gentilium de filiarum esse denunciat. Vnde accepit uxorem filiam pro centauro qui est homo equo mixtus potes et uirtuosus. Cum autem cum uxore cubare deberet prius de tribus eam monere cepit dicens. Nunquam mentieris et nequaquam imprecoris nec thorum meum violare presu

mas. Dec tertia cū seruaueris pacifi
ce meā pnoctare poteris parū p^o
satirus eā explorare uoluit si obedi
ens extiterit. a ait. O cōm dicit mī
nomen parentū tuorū. Cui illa nū
q̄ genitores habui ego Et satir^o.
cito dolens docta mea fregisti. At
illa ppter audaciam parentū sati
rum blasphemare cepit ppter qd
ipse euz repudiavit et a thoro suo
separauit. Non post multū hec im
mūda scortari se fecit a quodā azi
no. Satirus autē hoc sciens cū om
nib⁹ suis eam morti iudicauit tra
dendam. Ipsa uero moriens ait
Optimū est obedire uiris suis ac
seruire. Inobedientes plerūq; sūt
mulieres Vnde nō eis cōpetit prin
cipatus Ait enī eccle. xxv. Mulier
si principatū habeat cōtraria ē ui
ro suo. Item. xxi. Melius est habi
tare in terra deserta q̄ cū muliere
rixosa iracūda. Quidā sic castiga
uit malam uxorē a inobedientem
dissimulauit enī ire ad nūdmasa
dixit uxori. nullo modo digitum po
nas in foramine isto. seq; abscon
dit in uicina domo. Uxor autē co
gitare cepit. quare inhibuit mīhi
hoc. nō obediā ei i hoc. sed magno
impetū manū in foramē misit. In
foramine uero erāt acutissimi. cla
ui. in q̄bus digiti sui infixi sunt vñ
pre āgustia clamare cepit ita. q̄
maritus accurrīt dices. Quare nō
obedisti pceptis meis. a sic eam
correxit donec obediuit. Cū in qua
dā nauī tēpestas imminente clama
tū esset a nautis ut grauiora pro
ijcerent in mare quidam habens

uxorē ppter linguā intolerabilez
exhibuit eā dicens q̄ in tota nauī
non erat grauior lingua eius Vñ
seneca. Sicut mīhil superius temig
na cōiuge. ita mīhil crudelius infe
sta muliere. Et phūs uxor inquit
aut est perpetuale refugium aut p
hēne tormentū. Si est mala. tormē
tū est. perpetuale refugium si est bo
na q̄ bone uxores obediētes sunt
uiris ipsos q; sup oīa diligūt. Die
romim⁹ in libro de tra iouimanū ad
hoc exemplū de trib⁹ matronis to
manis ponit q̄ post amissum uirū
alterū accipere noluerūt Sed hāz
prima dicebatur marchia catho
nis que interrogata quare secūdu
nō acciperet uirū. rēdit se non inue
nire uirū qui uelit eā ppter se sed
ppter sua q̄ uis forte turpis eēt li
cet diues. Secūda dicebatur uale
ria que cū interrogaretur ut secū
dum uirū acciperet. Rēdit se facere
hoc non posse q̄ uir suus non erat
mortuus sed uiuus q̄ dū ipsa uiue
ret. Tertia dicebatur āna q̄ a pa
rentibus uirgebatur ut secūdum
acciperet uirum eo q̄ inuenis et
diues erat. Rēpondit se hoc non
posse facere q̄ bonū habuerat ui
rum a ideo si secūdum acciperet aut
ille esset bon⁹ aut malus. Si bon⁹
semp esset in timore ne ipsum per
deret. Si malus semp esset in dolo
re eo q̄ post uirum bonū malum
inuenisset.

**De dromedario et ei⁹
cursu dialogus. xxi.**

Nota

obediencia
mulieris

comedarius est

animal vt dicit Hieronim⁹
quod tantū vno die pgit quantū
equus in tribus. Hūc clamitauit
leo dicens. Inter oēs es tu mihi lau
datus q̄ scis currere atq̄ saluē vñ
volo q̄ pgas festināter in orientē
a interrogare debeas de p̄sona. q̄
litate. et societate gr̄is qm̄ vult
mecum bellare. sed vt me prepare
possim ad certamē hoc citius denū
tia mihi. vt post a me mercedē reci
pias et honore. Dromedarius autē
se exaltaē cepit cum audiuit se lau
dari. Ob hoc iter suū inchoauit et
vltra vires suas vt magis eēt lau
datus currere cepit. Idcirco tm̄ cu
currat et saluū q̄ se totū demolit⁹
est pro quo cecidit a expirauit di
cēs. Id quod scim⁹ sic patrem⁹
q̄ nūq̄ nos vastemus. Ita et nos
ea q̄ facimus a scimus sic agere di
crete debemus q̄ corpa nr̄a a mē
bra nō destruamus. Ait enī Aug⁹
in regula q̄ carnē suā supra modū
affligit ciuē suū occidit. Tūc enī ho
mo occidit ciuē suū. i. corpus suū
cū ipm̄ aggrauat a fatigat vltra
q̄ ferre potest. Vnde isid^o. in omni
ope modū a tēperamentū oportet
habere nā quicquid cū modo et tē
peramento sit salutare ē. quicquid
autē nimis aut vltra modū p̄ci
osum est. Fabula ē q̄ quidā p̄bs
cū filio suo positus est in quadam
turi existenti sola in mari. Vnde fi
lius habens tedū rogauit patrē
vt faceret eū exire de illa captiuita
te at ille inuenit multas plūmas

49
auiū et cum p̄ice et bitumine eas
copulauit a compegit sibi et filio
alas vt volarent a inde exirent. In
ter hec pater docuit filiū suū dicens
Cave tibi ne uoles nimis alte ne de
scendas multum bassum sed tene
mediū si vis esse beatus. q̄ mediū
tenuere beati P̄ sic fecit a recto iti
nere exiuit de carcere. filius autem
sentiens se volare letus effectus se
per ascendebat. Et factum est q̄ ca
lor solis ascēdit plūmas a consūp
sit. et sic cadēs mortuus est. Vnde
Bernard⁹. tene mediū si nō vis
perdere modum.

De leone q̄ edificauit cenobiū dialog⁹. xii.

eo pro redēptiōe

anime sue filiorū q̄ parentū
excellentissimū edificauit cenobiū
in quo regulauit multa animalia
dans eis formam a regulam viuē
di. Et elegit in priorem hīnulū q̄
est vt dicit pap̄. filius ceruorum a
est variū coloris. credens eum esse
religiosum cenobitam. Hīnulū
autem vt varius erat in colore sic
et in fide. Cepit enim fratres diui
dere ac in ptes trahere instituens
officiales a post paululū cassabat
et alios instituēbat. Cassati vero
murmurabant contra ipsū. isti
tuti autē eum fulciebāt. Hoc enī se
pe malicōse agebat ita vt ospirati
onē contra ipsū facerent a discordiē
contra eum starent. Ad extremū

fratres se armauerunt volentes se
pro parte lacerare. Sed quidam pa-
lefridus sapiens et antiquus dixit.
Cessate fratres non est bonum hoc
agere melius est hunc malignum
priorem cessare et alium pacificum lo-
care. Placuit sermo inter fratres
et unanimiter eum destituerunt dicen-
tes Est concordia tenenda inter
fratres et habenda. In hoc apparet
quod concordia est virtus acceptabi-
lis inter fratres. Dicitur enim Ecclē-
xxv. In tribus beneplacitum est spi-
ritui meo que sunt probata eorum
et a hominibus. concordia fratrum
amor proximorum et vir et mulier in
bono sibi consentientes Et ut dicit
Augustinus. Non potest habere con-
cordiam cum christo vel in seipso
qui discordiam vult habere cum
christiano. Sed sunt aliqui qui dum
in pace sunt nesciunt vivere. Vnde
piscator quidam turbans aquam
inrepatus a quibusdam respondit
se increpantibus de turbatione aquę.
si hec aqua non turbatur vivere non
possem. Concordia nihil vtilius ci-
uitati ut quidam ait. Ideo ad ami-
citiam et concordiam habendam an-
helare bonum est. Vnde de concordia
narrat valerius libro. iij. quod cum
obfederet hamibal quandam ciui-
tatem tantam inopiam ciues per-
pessi sunt ut inuidetes sibi necessa-
ria non venderent. In qua quidam
panes vendidit et mortuus est fa-
me. Alter qui emit cibatus est et su-
peruixit. Hoc enim factum est ut non
discordarent inuicem.

De onocentauro qui fe- cit palacium dial. xiiij.

onocentaurus id

est azinus imixtus homini
sic dicitur quia media hominis spe-
cie media azini esse dicitur ait hu-
gudo. Hic pro se palacium pulcherrimum
edificare faciebat sed confusus
in suo sensu omnia terminare ac
ordinare volebat non attendens con-
siliu architectoris. Dum enim archi-
tector consulebat vtilia ut per arte
discernebat. Hic elatus aiebat Sa-
piens ac ingeniosus sum ego non
licet vobis me docere sed volo ut
voluntate mea cuncta compleantur
Et dum esset palacium expletum
quia non erat bene fundatum nec
bene compositum ruinam petiit et ad
solum decidit. Ideo onocentaurus
confusus a bonis suis spoliatus per-
hibebat. Ille cito se dissoluit qui
per doctos se non mouit. Sic enim
multi nolunt credere consilio sapi-
entum sed suo sensu cuncta termi-
nare volunt. Tu autem semper non
credas tue proprie scientie nec con-
fidas proprio sensui nec semper vo-
luntati proprie adquiescas. Si om-
nia cum consilio et prudentioribus
sapientioribus et discretioribus fa-
cias et eorum monitis adquiescas
ne a via veritatis possis vllatenus
deuiare. Est enim scriptum sapien-
tie. xxxij. Sine consilio nihil facias
et post factum non penitebit. Quia
ut dicitur prouerbiorum. xij. Astutus

omnia agit cum consilio. Sui autē
 omnia agunt cū consilio reguntur
 a sapientia. Ista enī est diff erētia
 inter sapientē consiliariū a fatuū.
 q̄ fatuus nisi respicit principium
 faci. sapiens at̄ respicit finē a ea q̄
 sunt ad finem. Legitur de quodaz
 phō. q̄ in foro in loco eminentiori
 residens dixit se velle vendere sapi
 entiam. Et cū aliqui ab eo emerēt
 scripsit in cedula dicens. In oib̄ us
 que acturus es semp cogita quid
 tibi inde possit accidere. quod cū
 multi deriderent et cedulam vellēt
 proijcere. ait portate secure ad do
 minū vestrū q̄ bene valet precū.
 Quod cū princeps accepisset et litte
 ris aureis in ostio sui palacij scribi
 fecit. Post multū vero tēpus qdā
 eius inimici cū barbario suo ordi
 nauerūt vt principem iugularet.
 Qui cū p ostium intraret a scrip
 turam illā legeret eo q̄ legere scie
 bat. cepit tremere et pallere. Quo
 viso princeps eum capi fecit a mi
 nis a tormentis veritate extorq̄ns
 sibi pep̄at. Sed actores scelerū in
 ter fecit. p quod patet q̄ sit vtile fi
 nem pensare. Vnde quidā phūs.
 Quiquid agas prudenter agas
 et respice finem.

**De rinocerone q̄ des
 piciebat senē di. p̄cū**

Rinocerou ut i bri
 tone habetur latine interp
 latur in nare cornu. Idem a rinoce
 ros id ē vnicornis eo q̄ vnū cornu

in media fronte habeat pedū q̄ tu
 or ita acutū a validū q̄ vt q̄cqd
 impetierit aut v̄tilet aut perforat
 nā a cū elephātis certamē habet
 a in ventre vulneratos prostermit
 Tante aut fortitudinis ē vt nulla
 venantiū vi rtute capiat. S̄ sicut
 asserūt qui naturas animalū scri
 pserūt virgo puella p̄ponitur que
 venētī sinū aperit in quo ille oi fe
 ritate deposita caput ponit sicq̄ so
 poratus vehit inermis capitur vt
 dicit isido. xij. ethi. Rinoceron etiā
 vt dicit pap̄. est animal cornu in
 nare habens. Rinoceron etiam vt
 dicit pap̄. est fera indomite natūe
 ita vt si capta fuerit teneri nullate
 nus possit. Nec p̄pter fortitudinez
 aut iuuentutem senem vi dere non
 poterat. Quādo cūq̄ senes intue
 batur post ipsos sibilabat. v̄tēs
 ipsos curuatos alijs digito derisi
 ue demonstrabat. Dum autem tps
 p̄transiret et ipse senex effectus es
 set ipsum iuuenes despiciēbāt. Ip
 se vero patienter sustinebat dicens
 Qui desiderat senescere senes nō
 debet despiciere. In hoc apparet q̄
 senes a iuuenibus non sunt despi
 ciendi imo magis sunt venerādi.
 De hoc preceptū habemus in leui
 ti. xij. corā cano capite confurge et
 honora p̄sonā senis. Vnde prima
 petri. v. Adolescentes subditi esto
 te senioribus Catho quoq̄ ait. Ce
 de lo cum maiori. Prout narrat va
 lerius libro. v. ca. ij. de alexandro
 qui p̄cipuū honorem a amorem
 a militibus suis meruit clemētia.
 Vnde ait de eo q̄ cum in nauali tē
 pestate oppressus senio iam conse

etum inacedonem militem nimio
 frigore obstupefactum respexit ip
 se sedens in sede sublimi. Et atimq;
 de sede descendit a manibus suis ip
 sum milite iuxta ignem in sede sua
 imposuit. Item refert valerius qd
 qm a comie senescunt filij parentes
 suos in mudo ponunt. a iuxta pectus
 suu eos collocant. fouent: nutriunt
 et calefaciunt. Quod etia agere de
 bent homines rationem habentes
 circa seniores a parentes. Vn va
 lerius libro quinto dicit qd dum q
 dam mulier nobilis ob quoddam
 flagiciu fuisset carceri mancipata:
 vt ibi fame deficeret filia sua nup
 ta de licentia iudicis ipsam quidie
 visitabat. Prius tamen diligenter
 pscrutabatur ne quid sibi comesti
 bile deferret. illa vero extracto vbe
 re singulis diebus de lacte proprio
 matrem alebat. Tandem vero iudex
 pietate comotus matrem filie con
 donauit. Simile p omnia refertur
 de quodam patre sene et gradeuo
 taliter a filia sustentato. Solum vul
 tures parentes suos mori permit
 tunt.

De orice vel orige q nunq infirmat dia. xcu

Orice ut in britone
 dicitur vt quida dicunt est
 animal quoddam in heremo simile
 capre cuius pili sunt reflexi vsus
 vtra natura omnium animalium. Alij
 dicunt qd est mus aquaticus q cum
 captus sit projicitur in vijs vel in
 copitis. Alij dicunt qd est animal si

mile muti quod nos dicimus glire
 vt dicit isido. Et e animal mudum
 quantum ad esum sed imundum qua
 tu ad sacrificiu. Dic orix sanissime
 degebat ita qd nunq infirmabatur
 Eappter infirmos deridebat cum
 egrotabant dicēs. Isti simulat do
 lores vt a laboribus vacare pos
 sint a quiescere. Sic enim dicit nū
 q infirmis seruebat. Interea fe
 bricitate cepit et egrotare vnde in
 choauit gemere ac plorare dicens
 Deu miser nunq languidis seruiui
 sed pro posse meo ipsos diffama
 ui. Nūc autem promitto deo celi a
 terre qd si me liberauerit semp ser
 uiam egrotis a imbecillibus. Cuz
 autem conualuisset et correctus litem
 tissime seruebat egrotis dicens
Q Deus dat infirmitatem hie pro
 ppter utilitatem. Dic possumus cui
 dēter cognoscere qd infirmitas no
 bis datur a deo propter utilitate
 et fortitudinem anime. Vnde dice
 bat apostolus secūda ad corin.
 xij. Cū infirmos saluet secūdu cor
 pus tūc fortior sum et potens salu
 cet secūdu animā. nā virtus i in
 firmitate pficitur. Gregorius quoq;
 dicit. Custos virtutum infirmitas
 corporis. Legitur in vitaspateū qd
 cū quidā peteret a iohāne heremi
 ta vt a tertiana sanaretur. Rēdit.
 Rem tibi necessariam cupis abij
 cere vt enim corpora a medicinis
 curantur ita anime languores pu
 rificantur infirmitatibus et casti
 gationibus. Item cum quidam
 miles rogaret quendam virum
 sanctum vt a morbo liberaret euz
 precibus suis Sed audito ab eodē

q̄ melior et deuotior esset i egritu
dine q̄ in sanitate dixit oro deum
vt seruet te i statu quo magis hu
militeris.

De saginario publi co dialogus. p̄vi.

Saginario quidā
publicus arabat pratū vt
seminaret. Sed boues vt solebāt
non arabant imo pro posse recalci
trabant p̄pter quod arator ipso
aculeabat. Boues autē vociferati
fūt contra eū dicentes. Maledicte
qua de causa percitis nos q̄ semp
seruiuimus tibi. Quib⁹ saginari⁹
Cupio arare pratū hoc vt mihi et
vobis cibū tribuat. Et boues pra
tū hoc nolim⁹ arare quomā cibū
delicati nobis tribuit a ideo inq̄n
tū possumus resistem⁹. Sed q̄ sta
bant sub iugo b̄mati a bubulcus
eos verberibus aculeabat nō va
lentes effugere obediētes facti sūt
dicētes. Melius ē p̄ amorem fa
cere q̄ p̄ timorem. Sic et nos cum
seruire debem⁹ seruiamus caritati
ue ac volūtariē nō coacte q̄ coacta
seruitia deo nō placent Vñ Aug⁹.
Nemo enī inuitus b̄n facit etiam si
bonū ē quod facit. Chrisos. Volū
tas facit opus remunerabile. non
opus. Et isidor⁹. Tale erit op⁹ tuū
qualis fuerit intētio tua. Vnde de
quodam iaculatore d̄r vel legitur
Qui sciebat tombare q̄ postea vis⁹
est tombare i cella sua ad honorē
dei. et visi sunt circa eū q̄tior ange
li cū singulis cereis assistētes ei.

57

De sumia q̄ scribebat libros dialog⁹. p̄vii

Symia pulcherrime
libros scribebat. sed tñ nun
q̄ cor dabat ad id quod scribebat
imo magis cū alijs loq̄batur vel
auscultabat q̄ ab alijs dicebātur.
Qua de causa sepiissime libros falsi
ficabat scribens in eis q̄ loq̄batur
vel q̄ audiebat ab alijs loqui. No
lens at se corrigere null⁹ ei tueruz
portigebat: q̄ in paupertate collisa
dixit. Nihil scriptor opatur cor
de si nō meditat Sic enī cū psallere
et orare volum⁹. debem⁹ corde me
ditari q̄ nihil ē sola voce cantare si
ne cordis intentione. Sed sicut ait
ap̄ls ad ephē. v. Cantate in cordi
bus vestris d̄no. non solū voce s̄
corde: vt possim⁹ dicere cū eodem.
prima corinē. xiiij. Psallā spū psal
lam a mēte. Vñ seneca. Noto vbi
cūq̄ sum Ita faciebant p̄bi qui in
tēti erant ad inuestigandū a inue
niendū prudentiā. Vñ studiū illo
rū ad illaz habendā sup̄uacū est
scribere cū eoz studia pateant per
sapiētie documenta. De quoz stu
dio narrat valer⁹ li. viij. vbi ait
q̄ caruafides laboriosus a diutur
nus sapiētie miles siquidē nonagi
ta expletis ānis ita se mirificū do
ctrine tēporib⁹ ad dixerat vt tūz ci
bi capiēdi causa recubisset cogita
tiomb⁹ inherens manū ad mensā
portigere obliuisceret. Eodē modo
narrat ibidē de archimede phō q̄
cū capta sua ciuitate. s. syracusana

a marcellus edictū dedisset ne ille
ocideretur Ipse vero oculis in ter
ra defixis formas vel figuras seu
circulos describebat supuenienti ve
ro milite a super caput strictū gla
diū tenenti a inquirenti quis nam
esset ppter mirā cupiditate; veri
muestigandi quod querebat in fi
guris nomen suū indicare nō potu
it. Sed protracto puluere manib⁹
noli inquit obsecro istū circuitum
disturbare. Et sic quasi neg ligēs
imperium victoris. militis gladio
est obtruncatus.

De cameleopardulo dialogus. xviii.

cameleopardulus ē

animal ethiopū vt dicit isi
do. li. xij. a pli. li. viij. cap. xix. caput
habet cameli a collū equi et cru
ra a pedes bubali a maculas pdi
Est at bestia maculis albis rutilē
colorem distinguētibus sup asper
sa Et est bestia magis aspectu q̄ fe
ritate cōspicua in tantum māfūeta
q̄ etiā ouis fere nomen accepit vt
dicit idem. Hic pictor magnificus
effectus semp xpm monstruosuz
effigiebat vt se vindicaret ppter
quod ml̄ti xpm deprecabatur di
centes. Quō hic iuuare nos debet
qui nec formam habet nec decorē
Quadā autem vice hic cameleop
dulus alte christum colorabat et
pro posse suo ipsum monstruosuz
et despectū ostendebat. Vnde xps
pturbatus ei apparuit dicens. Qua
re me sic deturpas ostendens me

esse monstruosum cū sim pulc̄er p̄
filijs hoim In me angeli intueri de
siderāt a tu honorē a decorē meū
vis rape. Cui cameleopardulus. En
nō credis me memorari q̄ me mō
struosū plasmasi a non decorasti
Nūc de te me vindicabo nec vnq̄
tibi parca christus at pturbatus
cū alte pingēret precipitauit eum
dicens. Malam ppetrauit vindi
ctā qui p ipsam pdit vitā. Sic enī
multi sunt ita acerbi a duri q̄ nun
q̄ iniuriā volūt dimittere: sed sem
p volūt vindicare ppter quod dici
tur ecclē. xxij. Qui vindicari vult a
deo inueniet vindiā Ideoq̄ sene
ca. Iniurie obliuisci debem⁹ q̄ iniu
riarū remediū est obliuio Antiqui
principes fuerūt clementes a ben
gni in dando indignis a in remit
tendo hostibus suis. Vnde refert
valerij li. vi. de camillo cōsule qui
cuq̄ falscos obsideret magister tu
di nobilissimos oēs pueros illoꝝ
in castra romanorū pduxit pro qui
bus nō erat dubiū quin illi essent
se ipsos ipsi imparatori tradituri.
Camillus at non solum hāc spre
uit pfidiam sed precepit vt pueri
vinctū magistrū virgis cesum ad
parentes suos reducerent Quo be
neficio victi animi eorū portas ro
manis aperuerūt. Reditat abrosij
in sūma de officio in cronica roma
noꝝ cū venisset quidā asserēs q̄
medicinā toxicatā p̄tro medicus
daret a sic rege mortuo victoriā
obtinēt iussit eū fabricius ligari a
ad dñm suū remitti. Et subdit am
bro. reuera preclaz vt q̄ virtutis
certamē su scepat nollet: fraude vi

52
cere. Tūc pīrus dixisse fertur. Iste
est fabricius q̄ difficultus a legati
tate q̄ sol a suo cursu auerti nō pos
set. et sic cū eo ad libitū pacem cō
posuit. Narrat valerius. li. v. ca. p̄mo
q̄ cū carthaginēsiū legati ad cap
tuos redimēdos i vrbē remissent.
protinus his nulla pecunia accep
ta reddūt iuuenes numero. MM.
d. cxxl. Tantū hostiū exercitiū dimis
sum tantam pecuniā cōtentam tot
iniurijs remā datam mirandum
est vltra modū. Itē narrat vale
rius libro. vi. ca. ij. q̄ cū priuerna
captus esset a romanis aliq̄bus de
suo p̄lo interfectis. aliq̄bus cap
tis. a cū eis auxiliū nisi in precib⁹
restaret his q̄ capti erāt princeps
eorū interrogatus quā mereretur
penā ipse sui r̄ndit. illam quā me
rentur illi qui se dignos libertate
iudicant. Et cū iterum quereretur
ab eo qualem cū eis pacem roma
ni habituri essent impunitate do
nata constāter respondit. Si bonā
dederitis pacē perpetuā habebitis
si malam. non diuturnā. Quae
factū est vt dictis non solū remā
sed ius a beneficiū romane ciuita
tis daretur. facti enim erant ciues
romani.

De lauro nauata dialogus. xxiij.

99
aurus est animal
tam i terra q̄ in aqua habi
tans volat enī a natat vt dicit glo
sa. de utro. xiiij. volat vt aquila. na
tat vt piscis. Auis est parua et in

gra et pinguis semper habitans
iuxta aq̄s nec potest longe volare
Vn a agiles hoies frequēter eā ca
piūt currendo. Vn in aurora. lau
rus flumis est habitator a incola
terre. Dic maxim⁹ nauata extitit h
classe suā vltra q̄ decebat semp
preponderabat de se cōfides. Amici
enī de hoc eū redarguebāt nec ip
se se corrigebat p̄pter cupiditate
lucri. Quadā autē vice nauē onera
bat q̄ de fluctibus mergebat. nō
valens se gubernare p̄pter onus
et vndas. Idcirco ad solū p̄pulsā
ta naufragiū p̄tulit dicens. Hoc
intendant negociatores ne p̄pter
cupiditate lucri festinēt ditari cū
periculo. sed cū securitate paulatī
proficiāt. Ait enī Bernard⁹. Nolo
repente fieri fūmus. sed paulatim
p̄ficere volo. Quidā rusticus habe
bat gallinā vnā q̄ quotidie ei faci
ebat ouū. et multa lucrabat oua
cōgregando a vendendo. Dic cogi
tans q̄ multa oua possent inueni
ri in ea. a volens totū lucrū simul
habere scidit eam. a nō inueniens
oua p̄didit totū vt vulgariter di
citur. oua a gallinā. Caueant etiā
negociatores ne aliq̄d iniuste ad
quirant sibi. q̄ diuitie iniustoz ci
to dilabuntur. Vn p̄hs. Diuitie ci
to adq̄site diu durare nō p̄nt. Itē
puer. xx. Hereditas ad quā festi
natur in p̄ncipio in fine b̄ndictio
ne carebit. Cū q̄dā mercator vini
medū aque totidem denarijs ac si
purū esset vendidisset. Et cū in na
ui aperuisset sacculum vbi aureos
susceptos de p̄cio vini reseruabat.
simia quedā in nauē eāt hec vidēs

Que clam venit a accepit sacculū
cū aureis. fugitq; sup anchorā. In
cipiensq; aperire sacculū vnū aure
um pñciebat in mari. aliū autem
ī nauī vt mercator ex fraude nihil
apportaret.

De leone venatore Dialogus centesim⁹.

100
eo quidam maxi

mus venator fuit. Hic sem
p agebat cū venabat a aīalia in
tuebat a conspiciabat vnū de meli
oribus ipsūq; psequēbat Animal
at illud cū esset in distantia bona
ab ipso q̄ citi⁹ fugēbat pro quo
leo cōtristatus nō habens quod
optabat. volens etiā de reli cīs ca
pere minime valebat ppter q̄ oīa
alia iā latitabāt Leo vero amara
tus manebat a nūq̄ venabatur di
cēs. Nunq̄ dimittamus certū
nec relaxemus ppter incertū. Sic
enim nōnulli cū possint agere ea q̄
cōpetunt nesciunt cape cupientes
meliora idcirco sepe decipiūtur et
ea q̄ antea habere poterant nō in
ueniūt. Volūt etiā capere que non
pnt a recuperare pdita a irrecupa
bilis sed nō valent: vnde amarissi
me dolēt. Cōtra quos dixit dauid.
ij. regū. xij. Nūc q̄ mortuus ē qua
re ieiuno. enūquid potero reuocare
eū. Ego vada; magis ad eū ille re
to non reuertetur ad me. Vñ fabu
latur de philomena q̄ doctū iuue
nem qui eā cepit. de re pdita a irre
cupabili nūq̄ doleas vt legitur in
barlaā. Est enī demētia a piculus

relinq̄re rem securā a certam pro
alia incerta a vana put refert esō
pus. quidā canis ferebat petiā car
nis p pontē a videns vmbra in
aquis reliquit carnes quas habe
bat in ore vt acciperet eā que appa
rebat in aquis. Ideoq; eā pdidit.
Sic enī faciūt multi qui ppter cupi
ditatē adquirendi relinquūt secu
ra q̄ habent vt adquirāt ea q̄ non
habent. Vnde esopus non debent
pro vanis certa relinq̄. Et sic demē
tia est securā relinq̄re. sic est fatu
tas de vanis sperare q̄ vane sūt co
gitationes hoīm vt psal. xciiij.
Vnde cū quedā dñā dedisset ancil
le sue lac vt venderet a lac portaēt
ad vitem iuxta fossatū cogitāe
cepit q̄ de p̄cio lactis emeret galli
nā q̄ faceret pullos quos audos ī
gallinas venderet a porcellos eme
ret eosq; mutaret in oues a ipas
in boues. sicq; ditata contraheret
cū aliquo nobili a sic gloriabatur
Et cū sic gloriaretur. a cogitaēt cū
quanta gloria duceretur ad illum
virū sup equū dicendo gio gio ce
pit pede pcutere terrā quasi pūge
ret equū calcarib⁹. Sz tunc lubrica
tus est pes eius a cecidit in fossatū
effundēdo lac. sic enim nō habuit
quod se adepturā sperabat.

De tragelapho archi rectore fallace dia. ii.

101
ragelaphus idē

hirco ceruus dicit brito no
men ē cōpositū a tragos qd est hie
tus a laphos qd ē cerus qui licet

fit eiusdem speciei cum ceruo villo
fos tñ habet armos vt hirci a me
tum barbatū cornibus ramosis.
Vie architector optimus effectus
est sed maximus deceptor. Duz cō
sulebat edificiū fabricari tale fun
damentū construebat q̄ edificiū
ruinā cito patiebatur dicēs intra
se deuo hucabor ego cū reedifica
to illud. Sic enim homines spolia
bat cū consiliabatur. Inter hec q̄
dam tyrānus volens sibi palaciū
mirabile edificari vel fabricari mi
sit p̄ter hunc architectorem ei q̄
pecuniā innumerabilem dedit p̄
ter edificiū cōstruēdum. Archi
tektor autē vt solebat fundamētū
debile fundauit. ita quod expleto
opē palaciū se scindere cepit a rui
nā minari. Tyrānus at̄ hoc vidēs
amari catus architectorem citauit
ei q̄ dixit. Quare me decepisti mali
gne Cui ille. Me decepi cū palaciū
fundauit. sed oportet p̄sternere ip
sum vt melius fundetur. Tyrān⁹
autem ipsum cepit et iuxta murū
collocari fecit. a ip̄sū palacio p̄cū
pitari fecit dicēs Per consiliū
nephandū. sepe portant multi dā
nū. Ergo caueas dare falsum consi
liū et nequissimū. Sepe enim conti
git q̄ illi qui dant cōsilia mala sū
per eos deuoluuntur. Eccle. xxvij.
Facienti nequissimū consiliū sup
ip̄sum deuoluetur. et nō cognoscat
vnde veniat illi. prout refert orosi
us. q̄ dum quidam tyrānus mul
tos innocentes dānaret. pilus ar
gentarius volens sibi placere. tau
rum ercum fecit cuius in latere ia
nuam composuit p̄ quam eamna

53
ti possent ichudi. deditq̄ eum tyra
no vt quos exosos haberet igni
bus suppositis intus includeret. a
vt gemitus bouis vel pecudis vi
derentur resanare in p̄mis Sed ty
rānus factū abhorruit a dixit ei vt
p̄mus intraret. vt sicut qualiter p̄
os tauri mugitū emitteret scire pos
set. a sic eū inclusit et puniuit

De bubalo caligaria dialogus. cij.

102
bubalus ē animal

simile bobus ita indomitū.
q̄ p̄te feritate iugū non recipit in
ceruice. Bubalos affrica procreat
In germania at̄ sunt boues agre
stes habentes cornua in tantū p̄
tensa vt in regis mensa p̄ter infi
gnem eorum capacitātē ex eis po
cula fiant vt dicit isidorus. Est at̄
animal magne fortitudinis vnde
domari non potest nisi circa lo fer
reo natis eius infixo quo circū
ducit. nigri autē coloris vel fului
paucos a raros habēs pilos. cor
neam habet frontem cornub⁹ va
lidissimis arcū septem. Caro eius
non solum vtilis est ad escam ve
rius etiā ad medicinā. vt dicit pli
libro. xxij. ca. x. Vie caligarius no
minatissimus extitit qui p̄ artem
splendide cū magna familia vege
bat. Sed cū diues esset factus ar
ti derogare cepit dicens. ars ē hec
vituperata. manus semper migras
gesto. sed eo i turpitudine lingēs
coram et pedes. Volo enim me

sublimare a apothecarius fieri. q̄
postmodū redolebo. Cuz enī esset
specarius eff edus oēs ip̄sum deri
debant. p̄pter q̄ artem nesciebat
nec vendere nec comparē cognosce
bat. idcirco breuif sua dissipauit.
et in egestate decisus ait. Meli
us est bene in puis stare q̄ se ma
la cōmutare. Caueat ergo quilibz
a cōsideret statū suū nec cito se mu
tet. Ait enī apl̄s prima corin. vij.
In qua uocatione uocati estis i ea
dem p̄manete. Quia dicit sen. Non
cōualescit planta que sepe trās fer
tur. Perseuerātia enī est i ratione
bene cōstituta stabilis a perpetua
mansio. Ait enī tullius rethorice.
In hac pseuerantia fit homo imo
bilis a nō frangatur aduersitati
bus nec extollatur prosperitatibz.
Itē nō terreatur cōminationibus
nec flectat promissionibz. Ait enī
seneca de naturalibus q̄stionibus
li. iij. et vt ait expositor sup̄ boetiū
de cōsolatione posuerūt p̄bi duo
dolia in limine domus iouis. Secū
dū ipsos ē dom⁹ mūdus. iste duo
dolia p̄sp̄ritas a aduersitas de q̄
bus oportet gustare mūdū int̄ca
tes. Alexāder enī nō potuit cōstā
tiā et pseuerātiā diogenis vincē.
Ad quē in sole sedēte cū accessisset
et ip̄si diceret vt si qua sibi donari
vellet indicaret. vir robuste cōstā
tie ei r̄ndit. Vellem p̄ ceteris vt a
sole mihi nō obstes. Id est vt non
stes inter me a solē. Ex hoc exiit p̄
ucrio. Alexāder diogenē gradū
suo diuitijs pellere t̄tauit. Sed ce
lerius arimis dariū potuit pellere
gradu suo regali. Ideoq̄ ait sene

li. v. de bñficijs q̄ diogenes m̄ltō
potētor et locupletior fuit alexan
dro oia possidēte. Plus enī erat id
quod nollet accipe q̄ q̄d ille possz
dare. Et illo die victus fuit alexan
der q̄ vidit hominem cū nec dare
posset q̄equā nec auferre. Nec enī
tp̄alia vilia reputabāt p̄bi. Vnde
quidā ph̄s fleuit q̄ vidit hoies
circa vineas a cāpos a edificia di
ligēter laborare tanq̄ in ip̄sis eēt
p̄petua beatitudo. Alter q̄si hoies
deludēdo p̄ carnis voluptate a cu
ra seculi sp̄rist. Diere. li. Stultus
factus ois homo a sciētia sua. con
fusus est ois homo a sculptili suo.
Sculptile dicitur quicq̄d homo in
hoc mūdo delectabile cōstituit.

De iuueno toto Dialogus. iiii.

103

iuuenus bonus est

nouellus cū a vinulo discē
dit a incipit uiuare hoim vsus t̄x
rā colendo. Sic optim⁹ erat cocus
facere enī sciebat fercula diuersa
a delicata: t̄n ipsa vastabat p̄pter
q̄ ea nimis salabat. Vñ dñs e⁹
uocauit eum ad se dicens. Quare de
struis fercula sic delicata p̄pter ni
mū salem. Qui ei semper r̄ndebat
p̄pter q̄ meli⁹ mihi sapit. Vidēs
dñs q̄ se nō corrigebat p̄pter gu
lositate suā cū verterauit a spolia
tū reiecit. Sic enī accidit ei cū mul
tis. Sed p̄pter ingluuiē. saporem.
a appetitū madatus fuit. qui mise
rabiler corruit dicens Plus p̄

gulam motiuntur q̄ i bello perimū
tur. Sic enī multi gulosi nolūt nisi
que sibi sapiūt a appetūt Et qui se
quūtur appetitū sue gule sūt velut
animalia imunda. Vnde seneca.
Ventre obediētes animalū im
mūdorū non hominū similitūdi
nem habent. Sed sicut dicit glosa
Non cib⁹ sed appetitus in crimine
est. Ignominiosū valde ē xp̄iano
ventrem p̄ deo colere a p̄ concupi
scentiam a appetitūm gule anime
virtutes expellere. Dicit enī gahē
nus. ciborū concupiscentie anime
sunt detrimēta. Quāto enī magis
ventre quis impletur tanto anime
virtutibus minoratur. Et ipocras
Immunda corpora quāto plus nu
tries tanto plus ledēs. In frantia
fuit quidā abbas q̄ quotidie epu
labatur splendide a diuitijs efflu
ens erat languidus nec medicinis
poterat reparari qui desperans de
vita ordinem cōstarcētū intrauit
in quo p̄pter parsimoniaz ieiunij
conualuit et factus est robustus.
Vnde gahēn⁹. Abstinentia sūma ē
medicīa Eccl. xxxvi. Qui abstines
est adijciēt sibi vitam. Legitur q̄
bragmāni scripserūt ad alexādū
Illicita est apud nos ventris extē
sio proinde sumus absq̄ egritudi
ne et diu vīuimus. sani sumus nec
nobis aliquā medicīnā facimus.
Isti solam immortalitē qua care
bāt ab alexādūo querebant. Fuit
nostris tēporibus quidā antiqu⁹
senex q̄ vixit multis ānis. Cūq̄ in
terrogatus esset quare tantū a tā
diu sanus vīuebat rōdit. Nunq̄
surrexi a mensa ita satur q̄ graua

54
tus. est et venter meus. nec etiam
flebotomia vsus sum. mulierem
demq̄ nunq̄ cognoui. His tribus
de causis diu a sanus p̄mansī.

• De capriolo ioculato
re dialogus. iiii.

104

capriol⁹ quidam

erat excellentissimus iocu
lator qui egregie cantabat. tripu
diabat a serinonabatur. tamē
deuitatus habebatur propter q̄
nimium ioculabatur. Ideoq̄ pau
prime degebat. Quadam autē vi
ce ad regem properauit dicens. Do
mine velut scitis optime ioculati
scio vltra ceteros. sed non libenter
in tuo regno auditus sum. Multi
enim non ita ioculati sciunt a am
plificē munerantur fac mihi ratio
nem. Cui rex. sicut dicit vrbane ioc
ulari scis sed hoc in te vicū est q̄
nimis omnia facis a dicit ita q̄ au
dientes fastidiuntur. Si vis ergo
libenter esse auditus stude tempe
rate loqui a ioculari. Capriolus
autem hoc faciens q̄ citius se dita
uit dicens. Dulcia sunt agitata.
si sunt semp temperata. Ita a nos
agere debemus ea que scimus et
agimus ita temperate a gamus q̄
fastidio nō appareamus. Dicit enī
isidorus. Omne quod est nimium
conuertitur in fastidium. Vnde qui
dam versificator. Non bene dicitur
nimium qui verba loquuntur.
Decipiuntur aues per cantus sepe
suas. Quidam paruulus interro

gavit senē quēsdā dicens Bonū ē
loqui an tacere pater. Cui senex.
Si sūt verba inutilia dimitte ea. si
āt bona sūt nō dū protrahas s
cito incide quod loq̄ris. Quia dicit
eccle. xxxij. Adoleſcens loquere in
tua causa vix. Si bis interrogat⁹
fueris habeat caput r̄sum tuum
Vbi sūt senes nō multū loq̄ris.
et in medio senatorū ne adijcias
loqui. In vitaspātū quidā inter
rogavit senē dicens. Usqueq̄ servā
dū est silentiū. Cui r̄ndit. vsq̄ ad i
terrogationez. In oī loco si tacitue
nus fueris requiē habebis: vnuz
serva silentiū vsq̄ ad tps. Temi
stodes p̄hs r̄. sico taceti i vniuo
dixit. es dōd⁹ a hoc si solū habes
q̄ taces. Ea p̄pter isido. Tpe o gruo
loq̄re. Tēpore cōgruo tace nō loq̄
ris nisi interrogatus fueris. Non
dicas āteq̄ audias. Interrogacō
os tuū aperiat.

De lepore iurista dialogus. cu.

epus iur̄ parisi

us ad studendū a fact⁹ est
sum⁹ iurista. ob hoc venit ad le
onē dicens Dñe. res meas expendi i
studijs litteraz. peto q̄ sim bñ sa
lariatus vt honorifice sub umbra
alaz tuaz possim v̄uere. Cui leo.
Indagare prius te volo anteq̄ sa
larū tribuē p̄ge meū ad diuersa
videndū. Qui cū pagarent simul
per siliā. ecce quidā venator appa
ruit habens arcū a pharetram a
post v̄sum a post vulpem sagitta

bat Vulpis āt ingeniosa cū intue
bat sagittā deuitabat idū a salta
bat. V̄sus āt arrogās a de forti
tudine sua cō idens impetuose ver
sus hominē tendere cepit volens
ipsum decerpere. Venator āt emit
tens sagittam accepit v̄si vitam
Quod videns leo ait lepori. Ex hoc
fac prouerbū vt agnoscatur scien
tia ex quo vis fieri salariatus. Le
pus autē exarauit in libro dicens

Valet contra idum mortis esse
sapiens q̄ fortis. Leo quoq̄ p̄uer
būm laudauit a ipsum secum in
vitem duxit vbi inueniens quen
dam dñm depompantem id est vi
tuperatē seruos suos Vnus illo
rum patienter auscultabat. alter ve
ro contra dñm verbosari cepit et
non cessabat. pro quo dñs iratus
ipsum grauissime verberauit a ex
poliatum ipsum reiecit. patientez
autem retinuit a exaltauit. Ex hoc
vero lepus leonem scripsit. Multū
melius tacere ē q̄ male r̄spondere
Et hoc prouerbūm magnificauit
leo a leporem in villam duxit in
qua inuenerūt bubulcū quēdam
qui cōiungebat boues a ad man
sum id ē terram. xij. iugerū aran
dum mandabat dans ei pro quo
libet fasciculū feni. Vnus autē sine
timore fasciculū bahulabat. alter
vero p̄pter audaciam verbosari ce
pit dicens Quid est fenū secum de
ferre. nō enim sic saturabit nos. Et
hoc dicens noluit fenū secum por
tare. Cūq̄ ad laborem venissent a
vsq̄ ad v̄serū ararent ille qui ha
bebat fasciculū feni se reparauit a
lius fatigatus nō habens de quo

se refocillare posset famelicus in-
terit pro quo dicitur lupus leoni
dicens. Melius est possidere puum
quid quam nihil habere. Nec oia videns
leo inquit. Recte fili studuisti nec
tempus tuum perdidisti quoniam rationa-
biliter ad interrogata scis respon-
dere unde ei salarium prebuit dicens

Qui vult esse sublimatus prudens
fiat et sensatus. Hoc enim attendat
studentes et frequenter ad discant
ut sublimati existant. Mens enim ho-
minis alitur et letatur discendo id
circo finem habere non debet dicit enim
seneca. Discendo ne defeceris. Idem
debet esse finis discendi quam et viuendi
Alius quidam dicit. se pedem in sepul-
cro habere adhuc addiscere velle
Prudentia enim per se est desiderabilis et
etiam propter alios quam utilis ad multa
Ait orator super primum ethicorum
Vere est beatus qui inuenit sapientiam
et qui affluit prudentia puer. in Iudeo
antiqui principes habebant magistros
filios. sicut traianus habuit plutar-
chum et nero senecam et alexander ar-
istotelum. Nato enim alexandro philip-
pus pater eius scripsit unam epistolam
aristoteli. Philippus aristoteli sa-
lutem fratrem mihi gemitum scito quo
equidem dominus habeo gratiam non tam pro
inde quam natus est quam quod contigit tempo-
ribus vite tue. Spero enim fore ut sit
educatus eruditusque a te ut dignus
existat a nobis et rebus nostri regni
Nota quod princeps non solum sapiens
esse debet in humanis dispensationibus
et legibus eorum. sed etiam in diuinis le-
gibus. prout ait dominus deuterio. xvij
Postquam sederit rex in solio regni sui
describet sibi deuteronomium legis

huius in volumine accipiens exem-
plar a sacerdotibus leuitice tribus
et habebit secum. legetque illum om-
nibus diebus vite sue et discat ti-
mere dominum deum suum et custodi-
re ceremonias eius que in lege pre-
cepta sunt. quod si forte illitteratus est
princeps consilium litteratorum uti re-
gi necesse est unde a sacerdotibus
iubetur accipere exemplar legis et
a catholicis et ecclesiasticis sicut ex-
ponit eliminandus. Ait enim tullius
de tusculanis questionibus libro
nono. philosophia est cultura animi
que extrahit vicia radicibus et ea
mundat et preparat animos ut
fructus ferant. Ut enim ait papi-
as Academia fuit villa frequen-
ti terre motu concussa distans mi-
liario ab athenis. Hanc philoso-
phi elegerunt scilicet plato et sui ut
timore a libidine se continerent et
ab alijs vicijs cessarent et studio
vacarent. Et inde dicti sunt achada-
ma.

De cane et lupis dialogus. cui.

106
canis quidam ma-

gnus latrator et phiator fu-
it contra lupos. ita quod nullo modo
permittibat eos in ciuitatem ingre-
di. Lupi vero quam plurimum canem ab-
horrebant cupientes ipsum extinguere.
idcirco filii in castris conuenerunt
et duos de senioribus ad canem
mandauerunt dicentes Magnus

es et formosus potes a virtuosus
ideoq; omnes in campo congregati
sumus vt te regem nostruz patre
mus. Veni ergo nobiscum secure
vt te honorifice coronem⁹. Canis
demens se sublimare cepit cum se
audiuit laudari ac de curtino in q
tutus degebat exliēs cū eis ire ce
pit. Lupi at caute ad ceteros eū p
dixerūt qui cū ipsum intūti sunt
se fortificauerūt. a ipsum totū lace
rauerūt dicentes. Esse qui cupit
astutus maneat vbi stat tutus.
Sic enī homo cum in loco tuto ma
net non inde exire debet ppter pro
missiones et laudes adulatorum.
q; multi reperūtur deceptores qui
incautos seducūt verbis mellitis
propter quod dicit albertus. non
acerba verba sed verbera timebis
Et phīs. Qui bene dissimulat cit⁹
inimico nocet. Prout esop⁹ volēs
ostendē q; homo debet cōsiderare q
re sibi aliquid promittit vel datur
Ideo introducit hāc fabulam. q;
quidam latro de nocte venit ad do
mū cuiusdā et canis dom⁹ incipit
latrare. At ille extraxit panes de si
nu et cepit ei blandiri dans ei pa
nē. Cui canis tua dona laborāt vt
fiteā a facias furtū. Si tollo tuū pa
nē tu auferes oīa de domo mea et
iste cibus priuabit me ab oī cibo
Nolo enim semp egeus esse ppter
modicam saturitatē. a ideo nisi spō
te recedat latro mō tua furta pā
dam. Dum enim canis filuit latro
stetit postq; latrauit ipse fugit.
Vinc dicit auctor. Cū tibi quid da
tur cur detur respice. si das. cui des
ipsa dona

De lupo et azimo Dialogus. cxi.

107

Upus cum azello

si mul sarrabat sed azimus
simpliciter desup laborabat. lup⁹
autem maliciose inferi⁹ traherat
cupiens occasione inuenire vt azi
nū deuoraret. Vnde querimonia
fecit versus azimum quare mittis
sarraturam in oculis meis. Azim⁹
respondit. Ego hec tibi non facio si
pure sarram guberno. Si vis tu de
super sarrare gaudeo. quia inferi⁹
operabor fideliter. Cui lupus. Mel
cio. si dirigis sarraturam in oculis
meis tuos eruam. Sarratibus au
tem illis lupus fortiter insufflare
cepit super sarraturam vt sarratu
ram in oculis socij mandaret sed
propter omissuram ligni sarratu
ra cecidit in oculos lupi. Lup⁹ au
tem pre doloē se retor sit a iurauit
vt vehiculū precipitaret sed iudi
cio dei penetrare cecidit a lupū ma
trauit. Azimus at filiēns se inco lu
mē cōseruauit dicens. Multi gla
dio necantur quo necare meditant.
Sic enī faciūt maliciosi qui expan
dūt retre ante oculos sociorum vt
eos fraudulenter capiāt. S; sicut
eccle. xxvij. Qui parat foueam pro
ximo suo incidet in eā. put esopus
volens ostēdere q; qui vult decipe
re alios deus eum decipit et dam
nat. introducit exemplū q; quidā
furicus venit ad flumē a nō aude
bat ultra natare. Hūc vidēs rana
volens eum decipere dixit. Bene re

mas frater et amice. Dicitur enim frater in angustijs coprobatur. Vn veni mecum quod valde bene natare scio. Credens hoc furicus promittit se ligari cum filo ad pedem rane. Cuncta nati sunt in fluctibus rana submergebat se et furicum necabat. Interea mitius desuper volabat et videns furicum rapuit: et simul cum eo traxit ranam et utrumque comedit. Unde esopus. Sic pereant qui se posse fatentur et obfunt. Ut discat in auctore pena redire suum.

**De urso et lupo
dialogus. ciiii.**

108

Ursus clamitavit

lupum ad se et ait. Sumus nos inter feras nominati. sed si simul proceremus erimus magis sublimati. Placuit hic sermo lupo et conuersiones et societate statuerunt. Ursus autem infirmavit lupum dicens uolente cum in estate manere. tu uero de quo uenatus eris me facies ego autem in cella te refocillabo quod optime preparatus sum in hieme. Nolo quod permaneam in prima cum algore sed in cauerna mecum epulaturum eris. Credit lupus et pro uiribus uenabatur ut se et uersum saturaret. uersus autem uacabat et sine labore splendide epulabatur. Cum ad cellam adueniret. uersus ad foueam lupum duxit: sed in fouea lupus nihil inuenit de quo mirabiliter tristabatur et famelicus efficiebatur. Ursus autem lingebat se et per hoc clare uidebat. de lupo quod non parabat. Cui lupus. Quid hic

gustare deleo. Quare me taliter decepisti. Et uersus. Sede mecum et lingue te si uis. alioquin recede. Lupus autem delusus ad filiam reuertitur dicens. Semp socium probemus antequam nos sociemus. Ita et nos probare amicos debemus antequam eis fide demus. Nullus secreta sua amico committere debet nisi prius eum tectet et probet. Eccle. xi. non omnem hominem inducas in domum tuam id est in cor tuum multe enim insidie sunt dolosi. Unde Idem. Si possides amicum. in temptatione posside illum et non facile credas ei. Ante probationem enim non debet de facili homo amico credere. sed postquam ipsum tectauerit id est probauerit et fidelem inuenierit debet secure sibi committere. Unde ualerius libro tertio. ca. viii. scribit de alexandro rege macedonum quod cum philippus medicus et probatus amicus medicinam sibi dare deberet superuenient littere de emulis misse continentes quod philippus corruptus pecunia a dario in medicinam posuisset et uenenum. Quas cum alexander legisset medicinam prius hausit et postea litteras legendas philippo dedit ob magnam fiduciam quam de ipso habebat. malum de ipso suspicari non poterat. Nulli enim amicitie et societati ante probationem constringere nos debemus. dicit enim marcialis choicus cuidam amico suo. Antequam ames crisipe proba. Quia dicit phus propter amicos non probatos prouide tibi Unde seneca. Tu omnia cum amico delibera. sed cum tempore prius. Non enim omni

nis socius ē bonus nec fidius. Imo
 discernendus est socius a socio.
 Dicitur enī q̄ duo socij p̄ viam in
 cedeabant quib⁹ occurrens vrsus
 impetū facit in eos. Pre timore at̄
 vnus ipsorū ascendit in arborem.
 alius vero se finxit esse mortuū in
 terra. Vrsus at̄ venit ad eum qui
 iacebat quasi mortuus a putans
 illum mortuum abiit. Tūc socius
 descendit de arbore et quesuit a so
 cio di cēs. Quid cōsultuit tibi vrsus
 in auricula. Cui ille dixit mihi ne
 curem de tali socio qui dimisit me
 in tali periculo. Nota q̄ inimici q̄
 grauiter se offenderunt nunq̄
 possunt rectam pacem adinuicem
 habere. Vnde p̄ similitudinē habe
 mus q̄ quidā rusticus habens fi
 liū vnicū p̄misit vt iret ad locū a
 lūderet quē serpens momordit et
 occidit a sepult⁹ ē apposito signo
 sup̄ tumulo rusticus at̄ explorās
 et cōsiderans si posset occidere ser
 pentē inuenit eū. a dū vellet occide
 re serpentē fugit a intrās se ramen
 abscedit caudā eius. a facte sūt imi
 citie inter rusticū a serpentē. Ru
 sticus aut̄ loquebatur de pace cui
 serpens inquit non potest fieri q̄
 dicit q̄ dū videbis tumultum filij
 tui. et ego q̄ dū videro caudā me
 am non potest esse firma pax.

De damula et lupo
Dialogus. xij.

Damula ut dicit
 pap. ē capra agrestis hec

cum p̄notaret cū quodā rustico a
 de pascuis quadā vice rediret Lu
 pus cucurrit ad eā dicens. Modo de
 te v̄trem i plebo cū euadere nō po
 tes. Damula at̄ se corā lupo gemit
 laut dicens. Rogo te p̄ deū q̄ p̄mit
 tas me p̄ire dire ad ouile. Hec dicit
 me⁹ hodie nō lactauit p̄ter quod
 fame interire poterit. p̄mitto enī
 tibi q̄ postmodū ad te remeabo.
 Lupus vero cogitauit habere v̄trū
 q̄ a ait. Va de ad ouile a capretū
 tecūz apportabis. cupio enī videre
 eū et eius et tuū miserebor. sed sine
 te euadere non poterit. Hec omnia
 damula iurauit. sed cū ad domū
 reuersa fuisset fetū suū enutritū a
 ad lupum non rediit. et lupus la
 mentabatur dicens. Qui secur⁹
 est ex auro nō amittat pro thesau
 ro. Sic enim multi cum habeāt suf
 ficientiam p̄ter concupiscentiam
 et auaritiam cūcta volunt degluti
 re tanq̄ lupi qui nūq̄ saturantur.
 propter quod sepe vacui existunt.
 Cupidus a auarus est sicut vas
 sine fundo quod nunq̄ impletur.
 Juxta illud eccle. v. Auarus nō im
 plebit pecunia. Et ideo antiqui p̄n
 cipes cupiditatē a auaritiā respue
 bant nō enī ambiebant dñari p̄
 ter pecuniā adquirendā. sed p̄ter
 gloriā et reipublice custodiā. Vn
 de narrat valerius libro. iij. cūz sci
 pio accusaret apud se natū de pecu
 nia r̄ndit. Cū totā affricā potesta
 ti v̄re subiecerim nil ex ea q̄d meū
 diceret preter ignomē retuli. fuit
 enī dictus scipio affricam⁹ q̄ affri
 cā deuicit. Narratq̄ valerius de man
 tēsi curione q̄ fuit norma romane

57
fugalitatis et per aculum fortitu
dimis. Cū enim legati sauiti remis
sent ad eū. ingressi vident eū scam
pno sedentem iuxta focum atq; li
gneo catino cenantem ei magnū
pondus attulissent et benignis v
bis inuitassent eū auro vti. vultū
rū soluit dicens. In vacuū aurum
attulistis. sed dicite sauitis maten
sem curionē malle locupletibus i
parare q̄ ipsū fieri locupletem. et
referte eis nec acie inimici nec pecū
nia me corūpi posse. Ibi dē narrat
q̄ dum legati missi a sauitis romā
remissent inuenerūt fabriciū prin
cipem romanorū sedentē a canentē
Cui cum p sua libertate multa au
ri pondera obtulissent. ille non ad
propriā sed ad cōmunem vtilita
tem respiciens ait. Abite a aurum
vestrum asportate. q̄ romanū ma
gis vult dominari habentibus
aurum q̄ auro. Refert Aug⁹. de ci
uitate dei q̄ lucius valerius qui de
fundus est in suo consulatu adeo
paup fuit vt numis apud eum mi
nime inuentis a populo sepultū
sibi daretur. Ipsi enim principes cū
rem publicam haberent opulētissi
mā. in domibus suis erant paupe
res Vnde ait Aug⁹. ibidē vbi nar
rat q̄ quidam eorū fuerat bis pro
cōsul ex illo senatu expulsus est eo
q̄ decem pondera argenti i suis do
mibus habere cōpertus ē. Itē va
lerius patrie rem vnusquisq; auge
re non suā procurabat paup q̄ in
diuite imperio q̄ diues in paupe
versari volebat. Et ponit exēplum
de cōsulibus q̄ adeo paupes erant
dū moriebantur q̄ non habebāt

vnde filias suas traderent nuptijs
iustriū tū virorum inopie a sena
tu succurrebatur a eorum filias cō
suevit senatus honorabiliter nup
tius tradere vt ait Aug⁹. epla. v.
q̄ prudētius attendūt plus dolen
dum esse dicunt paupertatē q̄ opu
lentiam perisse romanā. In paup
tate enim mox integritas seruaba
tur. opulentia at mentes hominū
omni peior hoste corūpit. Vnde le
gitur q̄ exercitus alexādrī deuictō
dario spolijs vltra modum ditat⁹
est paulo post cū hostibus iterū
cōgressus deuict⁹ est. Quod vidēs
alexāder spolia omnia que serui ac
quisierant iussit comburi dicens q̄
diu sine pecunia fuerunt non erat
qui eis resisteret. sed auro a argē
to onusti de fides a pigriti effecti sūt
Quibus amissis fortiter pugnaue
rūt sicut antea Ita legitur de roma
nis q̄ olim pugnabant pro glo
ria adquirenda pro libertate se q̄
da et pro republica cōseruanda et
tunc semp vincebant. Sed post q̄
se ad auaritiā cōuerterūt semp
victi fuerunt.

De vario et squillato Dialogus. c. 1

Arius est bestia

pua paulo amplior q̄ mu
stela. A re nomen habet. In vete
enim candidus in dorso habet co
lorem cinereum ita elegantem vt
mireris bestiam sua creatione spe
ctabilem. de genere piroli est. in
arboribus habitat et fetus facit.

Datum bestiarum pellibus in ornatu
vestium et maxime in palliis gloria
ris se laet homines. ipsa tamen bestia in
pelle propria minime gloriatur. Va-
rius licet sit puus propter nobilita-
tem pellis sue animal excellentissimum
est. similiter et squillatus. Hi duo
societate statuerunt dicentes. Sumus
nos sublimati et apud omnes appre-
ciati propter valorem pellium nostrarum.
ex quo sumus ita nobiles prosequa-
mur viles et despectos. Unde similes
inuenerunt bufonem et molestare eum
ceperunt. Quibus bufo. Deus fecit
nos et non ipsi nos. si estis vos venu-
stiores: creatorem vestrum laudate
Ipsi vero perturbati oculos eius
eruerunt dicentes. Audes loqui con-
tra nos deturpate. Post inuenerunt
bubonem in idum in arbore facientem.
qui post ipsum sibilantes effugerunt
et oua eius et idum dissipauerunt.
Bubo autem tristis auolauit dicens.

Male fecistis fratres quod si dei crea-
tura sicut vos. si alius de vobis me
vindicabit. Demum inuenerunt simi-
am super arboris iocari. quae dixerunt.
Quare non vere candidaris oibus dete-
rior quod sine cauda es et posteriora
nobis ostendis. Simia autem de arbore
descendit et ipsos euisceravit dicens.

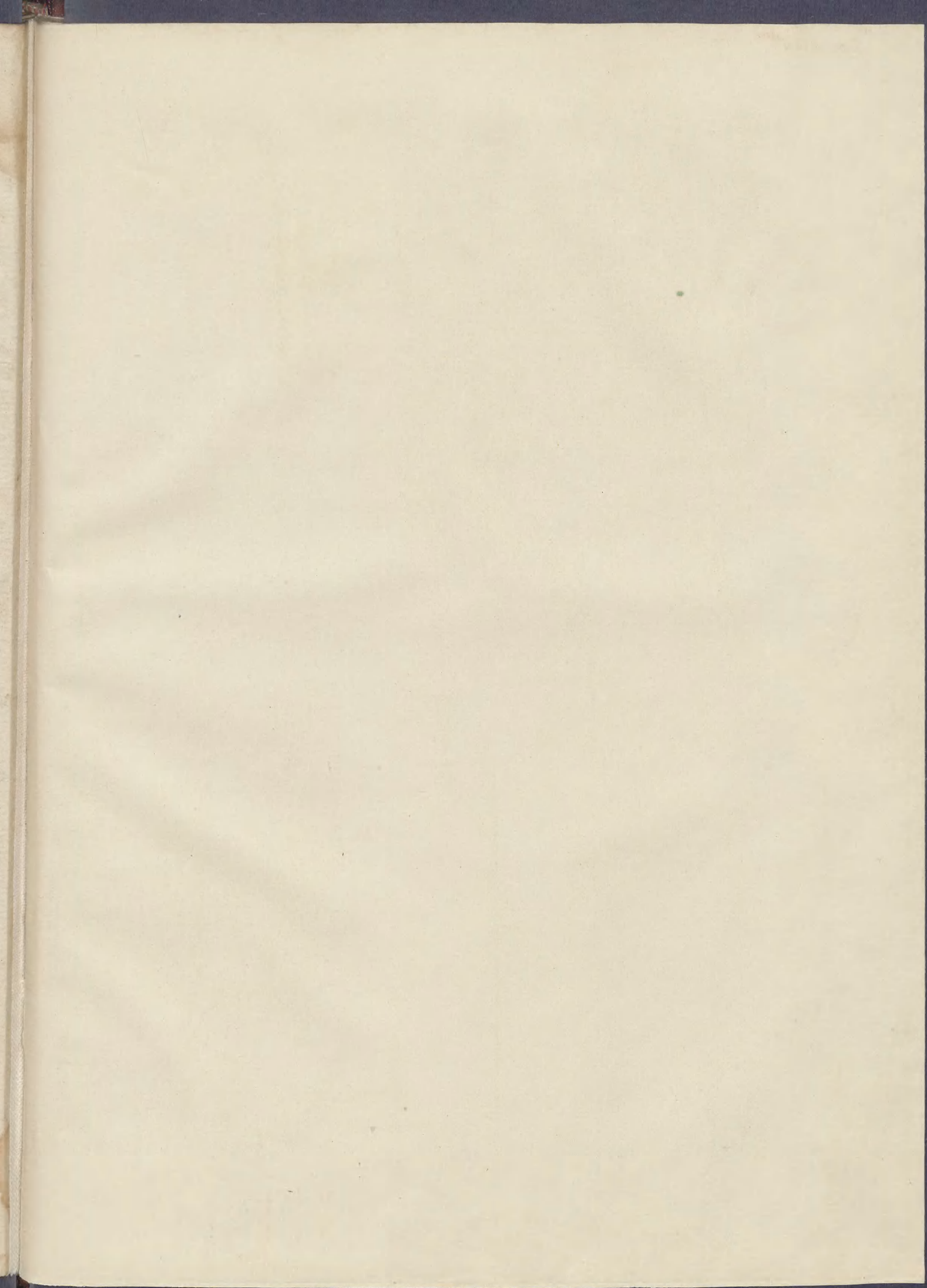
Sunt curiales nobiles et deriso-
res ignobiles. Ergo nobiles et po-
tentes propter suam magnificentiam mole-
stare nequaquam debent humiles et pau-
peres quod nobilitas non est in dignita-
te parentum sed in morum compositione
Vnde dicit philosophus. Nobilitas est in mo-
ribus. Et alius. Nobilitas est que
sola animum ornat moribus vulgari-
ter dicitur. Villanus est ille qui facit villa-

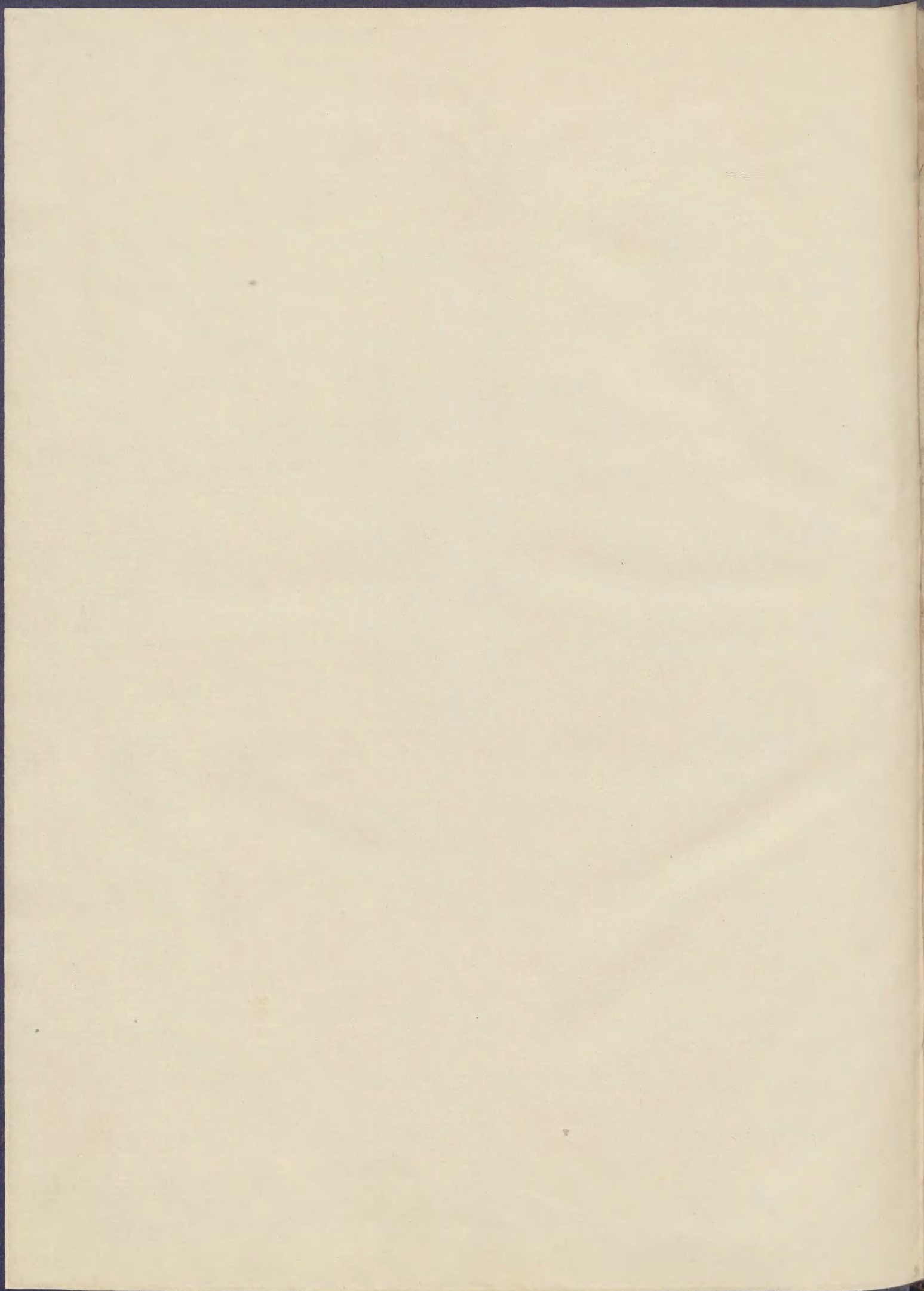
nam non quod in villa nascitur. Legitur quod
quidam leo in iuuetute multa mala
fecerat. implagauerat enim vngul-
fuis aprum thaurum et azellum. Accidit
enim quod ipse deuenit ad senectutem et
tempore hiemis infigidatus occidit in-
ntuez non valens pro se exire. hoc vi-
des aper recordatus est suorum vulne-
rum percussit eum grauius dentibus
similiter thaurus perforauit ventre
eius cornibus. azellus vero graui-
ter calcibus percussit eum in fronte.
Leo autem satis faciens suo dolori inquit
Omnia que vici me vincunt. nunc
meus dormit honor. et opus hono-
ris recessit. Ecce cui nocui. nocet. quod
alijs feci super me descendunt.

De equo et apro Dialogus. cxi.

quus cum apro

diu questionabatur sed pro-
pter longitudinem questionis equus
bona sua dissipauit. vnde ad mulum
accessit rogans eum ut sibi mar-
chas decem aurei mutiaret. Equus
vero cum his marchis se recupera-
uit et vincens questionem multa lucra-
tus est. Mulus autem postmodum mar-
chas suas petebat velut pollicitus
fuerat. sed equus pro rusticitate sua
mulum deturpabat dicens. O mule
non vere candidaris talia petere a me.
pro quo mulus perturbatus ipsum ante
iudicem citauit. Equus vero inflama-
tus clamitauit ad se camelum et azi-
num quod mulum fortiter percusserunt et cum
his ad iudicium peruenit. Iudex quod

59

**De hircu & ueruece
dialogus. cxiii.**

Magnus grex simul

accumulatus edebat in pa-
tuis ueruec at id e aries vel muto
clamtauit hircu de capris dicens
Extra gregem pcedamus. quare
cu ouibus ta turpiter maneamus
Cuq extra gregem exirent a socie-
tate sua spernerent. lupus rapax q
in filiis latitabat in illos exiliis
iplos momordit et se paut dices
Melius e esse sociatus q mane
segit raris. In hoc apparet q qui
spernit societate spernit securitate.
Quia de eccle. iij. Ve soli q si cci-
derit no habebit subleuantez. Que-
da omix habebat pullos multos
quos auide fulciebat. Adueniete
at mltuo omix pullos ad se cōgre-
gaut. vt ipsos ptegeret a rapace
Oes vero qui ad ea cōfugerūt pro-
tecti sunt a defensi. vnus tñ illoru p
se solū picare voluit nec de socie-
tate curauit. unde rapax ipsum rapu-
it et asportauit.

**De pãthera & porco
dialogus. cxiiii.**

Pãthera e animal

uarij coloris pulcru a odo-
riferu dicit at solinus q e animal
colore variu speciosu nimis minu-
tis orbiculis sup dudū itant ocul-
tis ex filiis orbiculis reluceat et in

teruleum vel albu colore varietas
distinguat. Est at hoc aial admo-
du mansuetu Inimicu at solim ha-
bet draconē. Du comederit faciatu
q fuerit diuersis abis vt dicit phi-
siologus recedit se a dormit in spelu-
ca sua. Inde p triduu exurgens a
somnia rugitu emittit. Cetero vero
bestie cu voce ei audiuat cōgregat
et sequitur odoris ei suauitate q
egred it de ore ei. Solus at draco
cu voce eius audierit cōtrahit ti-
more a fulcit se i caueris terre. Sz
semel pãthera tetat e edere de por-
co a q delicatu cupiebat a abho-
rebat imudu. vnu p se nutrebat
stratu mudissimu facies ipsi. et se-
pissime porcu extricabat nec pmit-
tebat in luto ipsu agitari. Sus at
in hoc molestabat si magis cupie-
bat in luto cuz alijs se volue ac fe-
dere. Quadã aut vice sus de domo
exiliis cu alijs se totu fedauit. p e
q pãthera porcu imudu abho-
ruit et repudiavit dices. Remu-
tare aliquē de natura e pena dura.
Sic eni faciūt pctores a imudi. q
ppter mala cōsuetudine non valent
exire de luto cupiscētie a luxurie.
Quia dicit phs. Cōsuetudo e alte-
ra natura. Et ideo pncipijs obsta.
Tetatio eni in ortu suo e qsi virgu-
la q cito pt euelli anq per antiq ta-
te crescat i arborē. Sz vt dicit glo-
pam cōsuetudinis exulit languor
inuetatus q difficile curat. Vñ
Ihe. xij. Sicut mutare pt ethiops
pellē suā a pardus varietate suā sic
a vos poteritis bñfacere cu malis
didiceritis. **Legit de xspasiano im-
patore q cu esset auarus in hac cō-**

suetudine iam senex. a quidam viator
raro diceret sibi vulpem pelle posse
mutare non animu. Rndit. hmoi
hoibus debem? risum. nobis crimi
nosus correctionem plenam.

De onagro et apro dialogus. xv.

Onager dicit papi

as e azimus filuaticus. a a
per e porcus filueticus. Di duo iue
neut dnm in silua errant. Qui di
perit. adiuna nos dne a redit iudi
ciu iudica de nobis. Quibus dng.
Quid vultis vt faciam vobis. Cui
azimus Dns meus me decepit. ha
bet eni cane puulu q de cibo dnr
scitur a in cubili suo dormit. Ipsi
eni dng blanditur cu ipsoq iocat
me nunq tetigit nec mihi blandi
tur q quotidie sarcina gesto et in
negocijs suis me affligo. Cui dng
Onager si vis esse libenter tactus
et visus esto imaculatus a no ster
coratus. Canis enim pter q stat
mundus manet apud dnm suu le
tabudus. Aper q dixit. Dns meus
tenet philomena penes se i cauea
deaurata a cu ipsa pagit q pluri
mu a letat. me at non graciose au
dit cu balatu traho. siliter nec cu
socius meus cantat. Vn petim? po
ne modu in his. Ad hoc dng rndit
Nescitis qd petatis. Si auide cupi
tis ee auditi a intellecti debetis ha
bere verba delicata no feda. no vo
ce turbidam Philomena pter q
placide loquitur a catat gratanter
auditur. vos autē no sic. Ipsi vero

obmutuerunt dicentes. Qd no licet
no petamus. quod nescimus no di
camus. Ergo a nos si cupim? si
libenter visi e? a tacti studeam? esse
imaculati. no polluti no fedati p?
si volum? esse auditi a intellecti lo
quamur verba placida no turpia
no vitia. Snt eni quida quoz gut
tur e quasi sepulcu quod fetet cu
apitur de qbus psal. v. Sepulcz
patēs e guttur eoz. s. maloz homi
nu q semp dicūt fetida. De qbus
dicit idē psalmista. Disperdat dng
vniuersa labia dolosa a linguam
magniloqua scz aduersus dū et
proximu. Talibus eni verbis iu
riosis a contumeliosis loqntes no
sunt audiēdi. Juxta illud sen. Clau
dende sunt aures malis vobus.
Diogenes phus quidam referenti
quodda malu ab amico de ipso p
latu ait. Dubiu est an amicus hoc
dixerit. certu est aut mihi q mala
dicit Antistenes quida dicenti ille
de te malu hoc dixit Ait. no de me
hoc dixit sed de illo q hoc in se ha
bere recognoscit. Senocrates rndit
quida maledicti sibi vt tu lingue
tue dng es sic a ego aurium meam
Sic ego possum ponere aurib? me
is clausura. Rndit quida dicenti si
bi. maledixit tibi ille. Quidam ma
le de te dixit non curo q audire
esse debet robustior lingua. cu in
gulis hoibus sint singule lingue
aures vero bime. Et sic debet homo
plus sustinere duabus aurib? q
possit aliquis loqui vna lingua.
Narratur in libro de nugis phoz
quida male dicenti sibi respondit qu
da. facile in me maledicere te cum

nec sum responsurus. In eodē libro
narratur q̄ senō p̄hs cui dā male
uenti sibi dixit. si meis aurib⁹ te
audires taceres. Nota q̄ sustinē
tia cōtumeharū in verbis in p̄peri
orum fuit in antiquis legitur de ale
xandro put dicitur in li. iij. de nu
g'is phōrum q̄ cū antigon⁹ ei dixit
set. etati tue iā regere cōuenit. qua
si dicat nō pudet in corpe regis v
luntatē dominari luxurie q̄ si dicat
Indignus es regnō racōe etatis a
whūptatis a tñ patientissime tūh̄.
Eodē libro narratur de patientia iu
lii cesaris. cū enī caluiciū grauiter
ferret a capillū defluentē a ceruice
ad frontē cōuocaret milite ei dicē
te. factus ē tibi o cesar caluū non
esse q̄ me in romano exercitu timē
dum quicquā egisse vel actuz esse
quod tñ patienter sustinuit. vnde
cū de eo essent famosi libelli a iocu
laria carmina publice diuulgata
et hec ad impropertū suū patientis
sime sustulit. Cū quedā matrona
eius originē despiciens panificuz
vocaret ludēdo ptulit. Ibidē narrat
de augusto cesare. Itē cū quidā di
ceret ei o tyrāne. respondit si essem
inquit non diceres. Ibidē narratur
de scipione africano q̄ cū quidam
eum p̄ vim pugnantem vocaret a
ex hoc argueret. respōdit. p̄mato
rem peperit me mater mea nō bel
latozem. Legitur etiā de augusto
cesare libro. iij. de nugis phōrū q̄
cū tiberius ei d̄quereret q̄ multi
de eo male loquerentur. respondit
Satis est si hoc habemus ne quis
nobis male facē possit. idcirco nō
h̄ indignari si aliquis de nobis mā

60
loquitur. De patientia antigoni
regis narrat seneca libro. iij. de iu
ra. cum audisset aliquos de se ma
le extimare et loqui q̄ oia cum au
dret eo q̄ inter dicētes esset et solā
manū leuiter cōmouit dicēs qua
si in persona alterius. hinc discōdi
te ne rex vōs audiat. Item refert se
neca libro. iij. de ira de dicto rege
atigono q̄ cū quadam vice audis
set quosdam ex militibus oia ma
la imprecātes sibi. accessit ad eos
maxime qui laborabant. a cū eos
audiuisset a ignoarent a quo au
dientur admonuit eos dicēs nūc
maledixistis antigono sed nūc bñ
optate ei q̄ vōs diligit. Mira enī
humilitas regis qui non dedignā
tus est condescendere laborantib⁹
et mira patientia qui non est indī
gnatus sibi maledicentibus

De Salamandra ⁊ idio dialogus. xxi

¹¹⁰
alamandra ē ge

n⁹ lacertuli siue stellionis
animal pestiferū a fūme venenosū
nā vt dicit pli. li. xxx. ca. iij. fruct⁹
arborū inficit. aquas corrupit ex
q̄bus si quis comederit vel biberit
mox necatur s̄ si salua eius pedes
hominis tetigerit totū hominē in
ficit et corrupit et q̄uis tanta sit i
salamandra vis veneni a quibus
dam tamen animalibus mandit
loco tibi. inter medios ignes viuit
sola animalū vt dicit idem imō in
tendū et ignem extinguit. Et est

genus salamandre cuius pellicula
villosa et pilosa sicut pellicula vitu-
li marini ex qua fiunt aliquando cin-
guli ad usus regum qui post lon-
gam vetustate in igne proiecti non
exuruntur sed post diuturnam in-
flamationem illesi et purgati qua
renouati ab ignibus extrahuntur
Et ab illa pelle fiunt ligamina in lapa-
dibus et lucernis que nullo incen-
dio corrumpuntur. Idrus autem ser-
pens est toxicosus qui vivit in aquis
habens quinque capita. Hi duo pre-
habentur simul sed cum salamandra
vinceretur ab idro proijcie-
bat se in ignem ut euaderet. Cum
autem idrus vincebatur a salamandra
iactabat se in aquam. Sic enim
se conservabant nec corruebant di-
centes. Ad domum qui revertitur
non fugit nec contrititur. Ita et nos
protegere debemus. Cum enim impu-
gnamur ab inimicis infernalibus
de igne concupiscentie et luxurie de-
bemus nos proijcere in aquis ca-
stitatis et modestie. Cum autem impu-
gnamur de aqua cupiditatis et a-
varitie debemus nos iactare in ignem
caritatis et largitatis. exemplo co-
lumbe. Legitur de proprietatibus avi-
um quod sunt quidam accipitres que
aves non capiunt nisi in aere. et qui-
dam sunt qui non accipiunt nisi in
terra. columba vero naturaliter hoc
cognoscit et ideo si fugatur ab ac-
cipitre capiente in aere statim ad
terram se deijcit. si vero ab accipi-
tre capiente in terra in aere se tenet
et sic euadit. Ita et nos ingenium
habere debemus contra accipitrem
infernalem qui habet mille artes

nocendi. Unde paulinus hostis no-
ster cui sunt mille artes nocendi tam
varijs expugnandus est telis quod
impugnat insidias. et ideo hostis me-
us qui persequitur me mille habet
artes nocendi. Dicitur quod quidam
demoniacus ad virum sanctum ad-
ductus est qui precepit demoni ut
exiret et nomen suum diceret. Et ille.
Nos sumus tres qui in isto homi-
ne habitamus. Ego vocor claudens
cor. alius frater meus vocat clau-
dens os et tertius vocatur claudens
in aures. Officium enim meum
est peccatoris cor indurare ne pos-
sit contritionem habere. Et si forte
convertitur laborat frater meus ut
a confessione impediatur. Et si for-
te confitetur tertius prohibet satis-
facere. et iste tertius vocatur clau-
dens in aures. et per hunc modum
fere omnes lucratur.

De simia et taro dialogus. cxxv.

Tarus est animal
ad quantitatem vulpis cuius
pellis est valde hispida et villosa.
De hoc dicit philosophus libro viii. c. xxxix.
quando eos canes insequuntur an-
helitum. et flatum retinent retinen-
do cutem extendunt et sic morsus ca-
ni et idus hominum arcent. Nec be-
stia vulpem odit et cum eo dimica re-
sistit sed videns vulpes quod propter
duriciam et eius villosam pellem le-
dere non poterat se victum simulans
fugam petit. Et dum tarus predam
querit vulpis latibulum eius sub-

61
intrans vrina a alijs immūdijs
taxi cubiculum inficere cōfueuit cui
fetus fetorem abhorrens melius id
est. Crus defedatum domiciliū de
relinquit a aliam mansūculam si
bi necessario querit. Et si qñ in hie
me eis defecerit abus pro abarīs
erit somnus. Est ergo animal ml
tū dormiēs. Ad hūc accessit simia
dicēs. frater accomoda mihi cen
tū marchas qz cupio in partibus
ultramontanis negociari a lucrū
fideliter tecū diuidere. Cui taxus
libenter ānuam quomā quiescere
peto pro si mihi fideiussores dabis
a instrumentū p manū notarij mi
hi facias. Simia aut bubulum et
taurū fideiussores instituit a cyro
graphū p manus semipedis relin
quens ad ptes suas peragrauit a
nunq̄ rediit. Taxus autem vidēs
q̄ illusus esset a simia a fideiusso
ribus petiit accomodata. Ipsi vō
sibilabant post ipsum et q̄pluri
mū spernebant. Taxus aut hoc in
dici indicauit ostendēs ei cyrogra
phum Iudex itaqz fideiussores cita
ri fecit a sententia propalauit qz
restituerent que p cartam obliga
ta fuerāt. ipsi vero indignati taxū
semp psecuti sunt et ad extremūz
grauius pesserūt. Taxus autem
vulneratus ait. Qui non cupit
mutuare nunq̄ cupit litigare. Sic
enī multo tiens accidit qz homo p
dit amicos cū repetit fenerata. Ta
men dicit ppheta psal. cxi. Iocun
dus homo qui miseretur a commo
dat. Sed erubet catho Cui des vide
to vt sit d iscretio accomodatoris.
Fabula tur enim qz quedā caprio

la pregnans venit ad aliā habentē
domūculam et verbis dulcibus
et precibus lamentans de partu.
petiuit domūz proimittens se post
partū redditurā sibi domūculam.
Hec abiit illa manet sed post par
tū per plures dies rediit petēs sua
iura. At illa obserauit aures a e
dem. et nolens reddere quod pmi
serat ait. Nō timeo tuos dentes qz
dentes filioz meorū te lamabunt
p hoc docetur homo qz nō semper
credere debet verbis mellitis quia
mlti decipiuntur causa pietatis. vñ
versus. Non satis est tutū mellitis
credere verbis. Ex hoc melle solet
pestis amara sequi. Prout refert
elopus volens ostēdere qz ml pōt
pdesse malis qñ mens praua ma
lor non verecūdatur esse imemor
beneficij accepti vnde ait qz lupus.
masticando in guttuē ipsi os trās
uersatū est. Qua de causa misit ad
gruem vt suo rostro ipsūz extrabe
ret. Crus osse reuoluto et ewlso de
fauibus petiit promissa q multa
promiserat lupus. Cui lupus An
non isetis viuis manere meo. Nō
ne potui procidere collū tuū morfu
meo. Ergo tua vita sit tibi munus
meum.

De mure 7 murilego dialogus. cxviii.

us iuit ad muris

legū et se q̄ plurimū exina
uit dicens. O excellentissime semp
intendo seruire tibi a nūq̄ a te rece
dere tantūmodo ptege me a furoē

mustele. Mustilegus at in protecti
onem eum recepit et ubique ipsum
cum portabat non permittens eum a
mustela decipi. Mustela ideo fuit a
masticata de eo quod faciebat cat
tus et eum quam plurimum emulabatur.
Quadaz at vice mus fefellit a mu
tilegus ipsum corripuit pro quo iratus
mus ad mustelam accessit. eamque
humiliter salutavit dicens Magna
sunt peccata mea. vere dignus sum
puniri quoniam tibi sub protectione
cattus aduersatus fui. Sic enim inter
mustilegum et mustelam discordiaz
seminabat cum ab ipsis corrigebatur.
Ad postremum sic eas simul copula
uit quod omnino cupiebant se dilani
are. Dum at ad certamen promp
te gradiebantur ait mustela. O so
ror quid agimus quare pro hunc fal
sum murem volumus nos dilani
are. Melius est ut ipsum madem
quam de seculo nos delere. Placuit ser
mo cattulo et ita fecerunt dicentes.

Qui discordia utuntur iustum est
si puniantur. Ita faciunt multi adula
tores et maliciosi inter principes
pacem habentes propter quod odibi
les sunt deo. Dicitur pro uer. vi. Ser
fuit qui odit deus et septimum detestatur
anima eius. oculos sublimes lin
guam mendacem. manus effunden
tes innoxium sanguinem cor imagi
nans cogitationes pessimas. pedes
veloces ad currendum in malum. et
proferentem mendacia testem falla
cem et qui seminat inter fratres di
scordiam. Unde ecccl. xxiii. Sufurro
et bilinguis maledictus est. multos
enim turbauit pacem habentes. Anti
qui enim tales sufurrones et adu

latores non diligebant. sed erant
in eis magnificentia et fortitudo ad
profitendum verum in sermionibus.
Ut enim narrat valerius lib. vi.
quod omnibus siracusanis expectan
tibus exitum dyomisii tyranni pro
pter nimiam morum acerbicatem qua
dam mulier ultime senectutis ora
bat deos ut icolumis et supistes es
set. Quod ut agnouit ille indebitam
admittens benignitatem vocauit eam
inquirens quo merito suo id face
ret. Respondit. illa certa est mei pro
posita ratio. Cum essem puella et ha
berem grauem tyrannum eo carere
cupiebam. Quo interfecto deterior
arceam occupauit. cuius domina
tionem firmi magis expectabam. Te
autem non permiciofiosem habere
cupimus rectorem. Timeo itaque ne
si fueris assumptus deterior in lo
cum tuum succedat. ergo orauit pro
te. Maierunt etiam antiqui philoso
phi veritatem dicendo mori quam tui
ta veritate vivere. Unde de dyoge
ne dicitur quod erat usquequaque pro
fitens verum. de quo ait valerius li.
iij. ca. iij. quod cum eidem lauanti ole
ra aristippus dixisset. si dyomisio ty
ranno adulari velles ista non ederes
imo inquit ille si ista esse id est ede
re velles dyomisio adulari ne cesse
non haberes. maluit enim oleribus
vivere et verum dicere quam epulis re
gis saginari et eidem adulari.

De quibus agnis et lu
po dialogus. cxi.

qui quinq; reli
 a parentibus velut pupilli
 et **ham** a consanguineis a a tu
 toribus regebatur. Quadam autē
 vice lupus vnū ex his clam ad se
 vocauit dicens. Cupio de te condole
 re vt de pupillo. vnde volo tibi lit
 teras insinuare vt proficere possis.
 verū tamen pge prius ad fratres
 tuos a dic vt tecū veniant ad me
 meū acta confirmandū. Agnus i
 nocens gauisus ē gaudio magno
 valde et prexit ad fratres suos et
 hec oīa intimauit. Cui dixerūt. hoc
 plurimū nobis placet sed eamus
 ad tutores nostros vt cōsulant no
 bis. Quibus dixerūt tutores Caue
 atis vs a tali magistro q̄ si ad ip
 sum reuersi fueritis iugulabit vs
 Illi at non attēdentes ad cōsiliū
 seniorū ad lupū accesserūt. Lup⁹
 autē videns letabūdus effectus ē
 et in ipsos satiēns iugulauit. et se
 cū filiis suis pauit dicens. Male
 pgit a offendit qui maioribus nō
 credit Ergo credere debemus ad se
 morū cōsiliū. Quia dicitur Job. xv.
 In antiquis est sapientia a in lon
 go tempore prudētia. Debemus eti
 am custodire cōsiliū nobis datū
 maxime ab amicis. dicitur enim
 prouer. iij. Custodi legem atq; cō
 siliū a erit vita anime tue a gratia
 fauēb⁹ tuis. dicitur q̄ quidā agri
 cola agricolauit terrā seminans in
 ea semen linū. Hoc videns irūdo do
 ctā a atiqua cōgregauit oēs aues
 simul dicens hic ager a hoc semen
 nobis mala vincula minatur vn
 q; disperdamus ea ante q̄ crescat.

Notuerūt autem adhuc imo repro
 bēdebant eam improperātes va
 nos timores. Inter a herba exiit
 de humo a irūdo iterū monet in
 stare pericula. Aues vero rursūm
 deridebant dicentes irūdo placat
 homines sibi et blanditur cantu
 suo. Interim linū metitur et fiunt
 rethia que aues capiebant. Tunc
 omnes aues cognouerunt errorem
 suū et penituerunt tarde Vnde il
 le qui spernit vtile cōsiliū sumit
 inutile a ille qui nimis est tutus iu
 re subit rethia. Et nota q̄ quando
 q̄ cōsiliū vili persone vtilissi
 mum est q̄ ingenium plus valet
 virtute. vnde versus. Ingenium su
 perat vires a summa prudentia est
 prudenti. prout scribitur q̄ aquila
 volans per aerem et videns moue
 re testudinem id est galandram
 deposuit se super ipsam accepit q̄ i
 pedibus. At illa retraxit pedes et
 collum in conchā ita q̄ nullo mo
 do poterat de ipsa comedere nisi q̄
 volebat sed quedam cornix hoc vi
 dens ait: licet sis potens a rex aut
 um nescis tamen omnia Audi secu
 re cōsiliū meum. quod gerit in
 concham valde bonus cibus est
 p te. frange conchā deferēdo in al
 tū. Sic fecit a comedit cū dulcedine

**De reptilib⁹ multis
 dialogus. cxx.**

Leptilia multa se
 super humum simul solaci
 abantur ad solem sed basiliscus
 id est serpens venenosus vt supra

didum est in dialogo quadrage-
simoprmo in medium exiuit ca-
mans. quis in duello meū satire
poptat veniat a pugnabo cū eo
Testudo at in medio processit cū
ipsa pugnatura. Dum autē simul
pugnarent basiliscus cupiebat eā
mordere a toxicare: sed testudo tra-
hebat et caput a pedes in conchā
q̄ nō poterat eā tangere. Postea
vero extrahēbat et basiliscus cum
dentibus a ungulis aculeabat sic
enim victus anguis erubuit. Pau-
lū post denuo se fortificauit. a vo-
lens se excusare q̄ erat turpiter vi-
ctus ait. volo me vindicare. si ē in-
ter vos aliq̄s preliator veniat ad
me et ipsum curabo. Ericius autē
spinosus hoc audiēs armatus ad
bellū processit. Cum autē serpens
non videret cū furore maxime ag-
greditur super eum. Ericius vero se
corroborat acuit pennas suas a i
ipso fixit vsq̄ ad sāguinē vulne-
rauit. Basiliscus quidem confusus
metore quasi desiciebat. Interea
rana hoc videns cupiens se vindi-
care de serpente sup ipsum ascendit
volens ipsum extinguere. Anguis
itaq̄ intūens ranā dum fatigatus
a famelicus existeret se q̄ plurimū
corroborauit a eam cepit a deglu-
tuit dicens. Male pugnat qui
paratus non est nec bene armat⁹
In hoc notatur q̄ cum cernim⁹ mi-
micos nostros fortiores aliquan-
tulum supeditatos non debemus
aggredi super eos sed super sedere
ac videre finem rei. Ait enim sene-
ca. Inimicum q̄uis humilem docti est
metuere. Ergo enim letari nos debe-

mus de inimici interitu ne forte sit
per nos veniant similia. Vnde pro-
uerbioꝝ. xliij. Cum ceciderit i-
micus tuus noli gratulari. Ne te-
ris super inimici interitum ne sup
veniant in te similia. Qui emz gau-
det de inimici casu cadit in illum.
Legitur q̄ quidam imperator ha-
bebat duos artifices vnum sarco-
rem et alium barbitonforem. In-
for pannorum odiebat barbiton-
forem quia imperator plus eū ho-
norabat. Vnde accusauit eū apud
imperatorem q̄ diffamabat ipsum
dicens q̄ non poterat se torem fer-
re flatus ipsius cadendo ei barbā.
Ex hoc indignatus imperator pre-
cepit eum proici in mare cum sac-
co ad collum. Hoc autem inuēs
nautis imperator amisit annuluꝝ
suum qui cadebat in mari. Barbi-
tonfor autem corumpit nautas
pecunia a cum eis transiit ad ali-
as nationes longinquas in q̄bus
prosperatus est. Et emens piscem
quendam iuenit in visceribus ei⁹
annulum impatoris. cum quo ve-
nit ad eum a donauit ipsum impe-
ratori excusans se de crimine sibi
posito. Tandem pro munere petijt
vt in for pannoz qui de eius gau-
debat interitu mitteretur modo vbi
ipse missus fuerat. et sic euasit. Et
inimicus qui putabat se victorio-
sum interijt. Vnde seneca. Ab alio
expecta alteri quod feceris.

De hoie et muliere
dialogus. cxxi.

omo est secundum

phim mēs incarnata fantas
 ma temporis speculator vi: teman
 cipiu mortis. transiens viator. lo
 ci hospes. aima laboriosa pui tps
 habitaculum. Mulier ē fm secū
 dū phm hominis cōfusio. insacie
 bilis bestia continua sollicitudo. in
 deficiens pugna. humanū manci
 pū a vito continenti naufragiū.
 prout quidā vir castus a immacu
 latus quan doq; habere voluit co
 loquū in ulieris a familiaritatem
 in qua illēctus a illaquelatus fig
 turū castitatis q̄ cito amittit Atten
 dens at ad dulcedinem verbi illi
 et intūens pulcritudinē faciei eius
 dissipatus est dicens. Proptere
 mulieres fracti multi sunt a vitur
 rati. Vnde ait quidam. peccati for
 ma femina est a mortis condicio.
 Hieronim⁹ Janua diaboli viā mi
 quitatis. corpionis percussio noci
 uūq; genus est femina. Idē. gladi
 us igneus est species mulieris. Me
 memento q; thamar a fratre suo sit
 corrupta. Memento semp q; para
 disū colonū de possessione sua eiecit
 mulier. Quid fortius sampsonē.
 Quid sapientius salomone. Quid
 sanctius dauid. Omnis hi p femi
 nas subuersi sunt Eccele. xxv. A mu
 liere in tium factum est peccati. Et
 p illam homines moriūtur. Vnde
 antiqui ab ipsis se continuerunt.
 prout narrat vegecius libro. ij. de
 continētia alexandri q; cum esset
 ei virgo eximie pulcritudinis tra
 dita quidam principi desponsata.
 fūma abstinentia pepcit vt nec eā

aspiceret sed ad sponsum tenuit
 Qua remissa mulieris ac pncipis
 mentes sibi reconciliauit. Cui simi
 le narrat valerius libro. iij. ca. iij.
 de scipione dicens q; cum intellexit
 set q; virgo eximie forme quidam
 nobili desponsata esset inter obsi
 des qui erāt apud cartaginē. post
 q; cartago fuit ab ipso capta vo
 catis parentib⁹ a sponso inuiolata
 virgine eis tradidit a aurū quod
 pro receptione puelle oblatū erat
 virgini in dotem sine marito i mu
 nus nuptiale dedit p quā cōtinen
 tiā a munificentā animos illorū
 sibi applicuit. De mira etiam cōti
 nentia penocratis phi narrat va
 lerius eodē ca. dicens. q; apud athe
 nas quidam iuuenes promiserūt
 quidā a mulieri impudice pecuniā si
 bi dare si animū phi posset ad lu
 ruriā ifledere. Que nocte venies
 iuxta eū accubuit nec in aliq; eius
 continētiam latefecit Et deridetib⁹
 adolescentib⁹ q; animū illius flectē
 nō potuisset respondit q; nō ad ho
 minem sed ad statuam prexisset.
 vocauit enī phm statuam ppter i
 mobilem eius cōtinētiam.

*Simile dicitur de
 Januio de capite
 palatino
 gradiosi o gnu
 vali uaioris
 peloris capite
 iuxta pjanuio*

**De vita et morte
 dialogus. cxxiii.**

ors est secundum

philosophū eternus som
 nus. diuitiū paucor. pauperum de
 siderium. incurabilis euentus. la
 tro hominis fuga vite. resolutio
 hominis. Vita vero est bono
 rum leticia miserorū inestitia

Et homo quidam iuuenis formo-
sus diues fortis a sanus ad me
p̄gredit a ait. O fors imutabilis
miserere mei et exaudi me. sup̄
um quod a te expecto noli emi-
re ad me aurum a argentum la-
des preciosos municipia equos si-
dos predia palacia possessiones a
quicquid vis tibi dabo. tantū mo-
do noli me tangere Cui mors. Im-
possibilia petis o frater nō sunt p̄-
tenda a deo nisi honesta a possibi-
lia ideoq; nō sapienter locutus es.
Quia dicitur homini. Mors ubiq;
te expectat et tu si sapiens fueris v-
biq; expectabis eam dicitur enim
psal. lxxviii. Quis est homo q̄ vi-
uit a nō videbit mortē. quasi dicat
nullus. Vnde versūs Per nullā
fortē poteris euadere mortē. Mors
fecat. mors necat quod carne crea-
tur. Ergo patienter recipe me q̄ ti-
bi nihil noui veni facere. Ait enim
sene. Nemo tam imperitus ē vt nel-
ciat se aliquē non moriturū tñ mors
cū p̄pere a cōsserit tremit plorat.
Quid fles q̄d ploras q̄ morieris
ad hāc legem natus. Quid tibi no-
ui est Ad hāc legem natus es. hoc
patritio accidit hoc a matre a ma-
ioribus tuis. hoc oibus ante te hoc
oibus post te vita enim cum excep-
tione mortis data non est Lex vni-
uersalis est que iubet nasci a mo-
ri. hoc ē autem intelligas vitam gē-
rendo Ait idem debemus nos por-
tare quod non possumus vitare.
Exemplum de dauid de filio mor-
tuo. quia mortuus est quare ieiū-
no. Nunquid potero reuocare eū.
Ego vadam magis ad eum ipse

non reuertetur ad me Vnde nunci-
ata cuiusda; philoſopho morte fil-
ait. quando eum genui in mo-
riturum sciu. Narrat val. libro
quinto. cap. p. dicens q̄ anaxago-
ras audita morte filij respondit ni-
hil quidem inexpectatum aut no-
uū nūcias. Ego eum natum ex me
sciebam esse mortalem a lege natu-
re accipiendi spiritus et reddendi
legē dici atq; neminem mori qui
non vixerit ita nec quidem vūere
aliquem qui non sit moriturus na-
turaliter. Ibidemq; xenophon au-
dita morte filij maioris natu q̄ in
bello ceciderat coronam tantum de-
ponere contentus fuit Agebat enī
solēne sacrificium deinde per conta-
tus quomodo occubisset. Et vt
audiuit fortissime pugnantem in-
terisse. capiti reposuit coronā a p-
mumia quibus sacrificabat testa-
tus est maiorem se ex virtute filij
voluptatem q̄ ex morte filij amari-
tudinem sentire. Narrat Hieroni-
q̄ cum sacra quedam nobilissima
mulier corpusculū mariti adhuc
non esset humatum duos simul p-
didit filios. Rem suū dicitur in-
credibilem sed christo teste non
falsam. Quis illā non putaret spar-
sis crinibus veste conlissa lacere
pectus incedere. Lachryme quē
gutta non fluxit stetit immobilis
et aduoluta ad pedes christi quasi
ipsum teneret ait expedita inquit
seruitura sum domine tibi quia me
a tanto onere liberasti. Legitur in
chronicis imperatorum quedā vxor
octauiam tumulauit quedā filij
suū nomie drusiū a licet eēt pagā

na tamen per magnum sensum na
le existētem in ea deposuit om
ma. Na meroris dices. Quid pfi
cit flere quod non pot euitari a dū
venerit non potest euitari aut eui
cari. Vnde seneca. Nō affligit sapi
ens literoz amissione nec amicoz
eodē modo ferre illoz mortem quo
suā expectat. Et nō quidē memoria
mortis ē quoddā frenū refrenās
hominē ne nimis effluat a discer
rat p latitudines cupiditatū et li
bidinū. mortis meditatio sūma ē
phia vt dicit plato. Vnde dicitur
in vita iohānis elemosinarū atiq
tus postq̄ impator coronatus eāt
statim ingrediebantur ad eū. edi
ficatores monumentoz dicētes ei
dem de quo vel de quali metallo iu
let impium fieri monumentū tū
Infinuatēs ei vt sciret q̄ tanq̄ ho
mo corruptibilis a trāsitorius eēt
vt curā haberet sūsp̄sus a anime
a regnū pie disponeret a guberna
ret. Iuxta illud eccle. vii. Memora
te nouissima tua a i eternū nō pec
cabis. Recitat alfunsius in tractatu
suo de prudentia q̄ mortuo alexan
dro cū fieret sepulcrū aureū conue
nerūt ad eū plurimū p̄bi. Ex q̄bus
vnus dixit. Alexāder ex auro fecit
thesaurū nūc e contrario aurū de eo
fecit thesaurū. Alius quoq̄ dixit.
Alexāder heri populis impabat.
hodie populi impant illi. Alius ve
ro dixit. Vteri alexāder multos po
tūisset a morte liberare. hodie ip̄si
us mortis iacula non potuit euita
re. Alius dixit. Alexāder heri duce
bat exercitū. hodie ab illis ducit
sepulture. Alius deniq̄ dixit. Alex

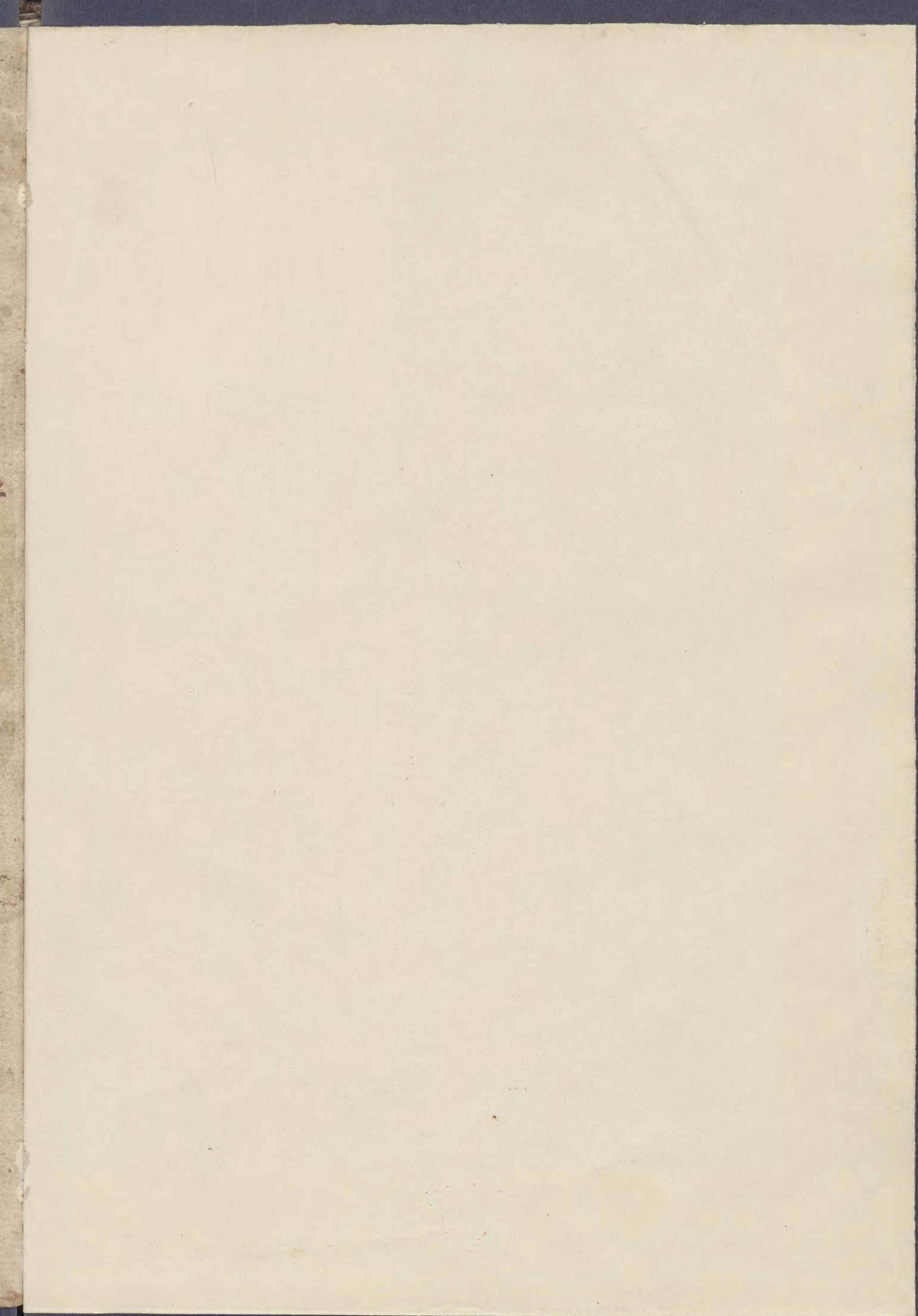
64
der heri terrā premebat. et hodie
die ab eadem premitur ip̄se. Ali
dixit. Vteri alexandrū gentes time
bant. hodie eum vilem reputant.
Alius siquidem dixit. Alexander a
micos heri habuit. hodie equales
omnes habet. Alius dixit. Ei heri
non si fidebat totus mūdus. hodie
sepultura quinq̄ pedum ē con
tentus. Si quis istā consideraret
dicētis modis se refrenaret. Dicitur
de viuēte homine q̄ quasi sterqui
linium in fine p̄detur. Job. xx. Id
precipitur ecclesi. xxvi. Memento
fims. Melius ē ad domum luctus
ire q̄ ad domū conuiuij. Ibi enim
fims cunctorum admonetur homi
nū et viuentis cogitat quis futuruz
sit ei q̄ simili fine claudendus sit.
Ecclesi. septimo. Id circo attendite
et considerate q̄ in morte cuiuscū
q̄ nāsus frigescit. dētes ingrescūt.
facies palleat. vene a nerui corpo
ris rumpuntur. cor vt dicitur pre
mimo dolore diuiditur. omnia mē
bra tāq̄ lingua a lapides arescūt.
Nihil in mundo tam abhominabi
le a tediosuz sicut cadauer mortū.
In aquis non pronicitur ne aque i
ficiantur. In aere non suspenditur
ne aer corumpatur sicut venē
nū pessimū in foueam pronicitur. a
ne amplius videatur terra sup ip̄
sum velociter tumulatur. Ecce glo
ria mundi qualiter claudit. Clau
ditur in fouea fetidissima vbi ei
cor cito marcescit emarcescit oculi
li in sua fortitudine. aures cadunt.
de capite. nāsus extirpat de facie. li
gua putrescit i cre. cor ei crepat in
corpe. Sz heu heu m̄ dñe. Quid oca

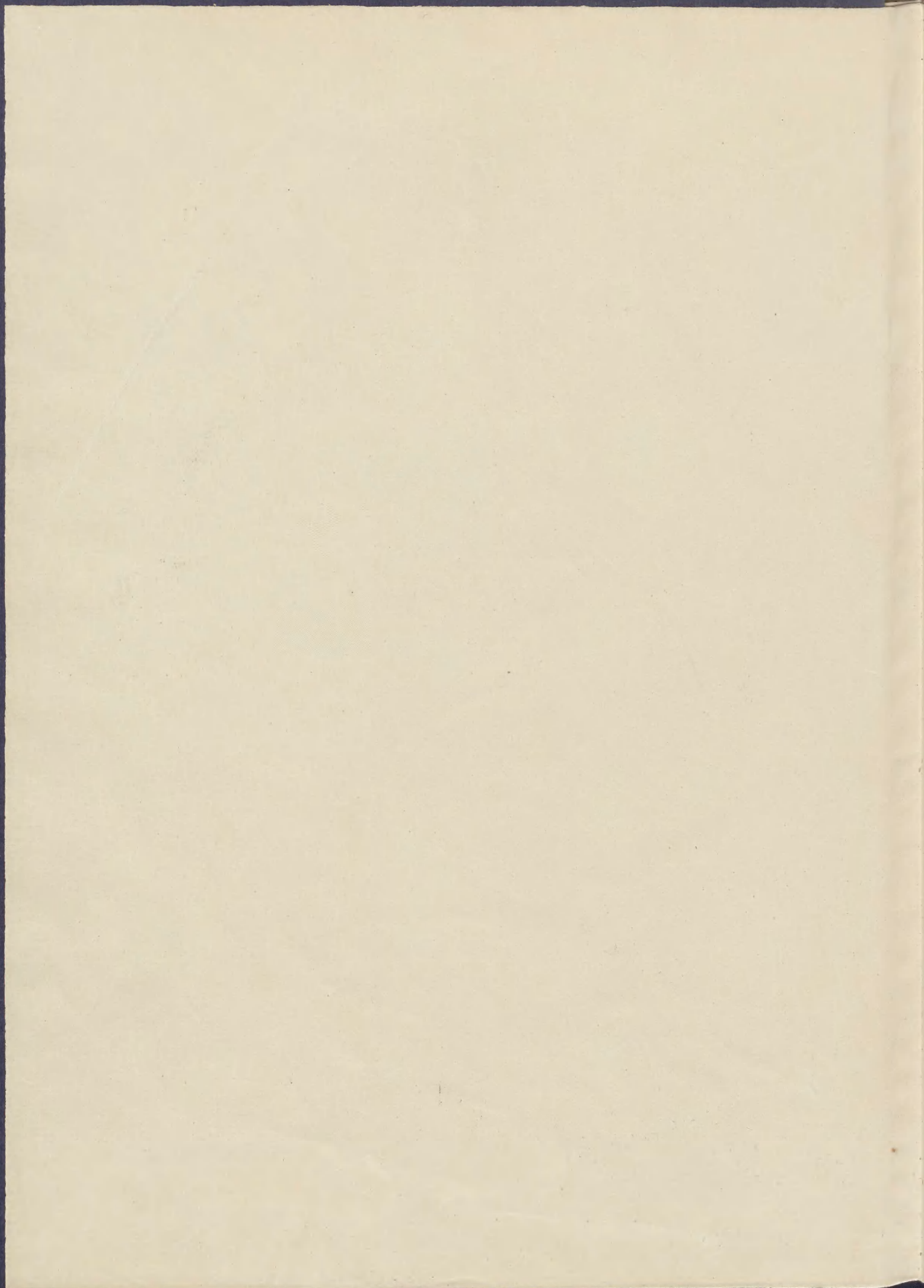
si delectabunt vivere pulcra. atque
audire vana nasus odorare suavia
lingua loqui turpia et inutilia. os de
gustare dulcia. cor cogitare vana
et vilia. Vnde Ber. Quid superbie
pulsus et cinis. cuius conceptus cul
pa nasci miseria. viuere pena. et mo
ri angustia. Precipue enim cum mi
ser homo ad mortem vel ad senedu
tem declinat. cor eius concutitur. ca
put affligitur. languet spiritus. fetet
anhelitus. facies rugatur. statura
curuatur. caligant oculi. vacillant ar
ticuli. nares disfluunt. crines defici
unt. dentes putrescunt. vires amittit
modo letus. modo tristis. modo infir
mus efficitur. O condicio misera. que
re non aduertis quam miserabilis sit
hec vita. Considera ergo genitores
et paternos et antecessores cum non
eos inuenies. Et ut Ber. Dic mihi
ubi sunt amatores mundi que ante
pauca tempora nobiscum erant nihil ex
eis remansit nisi cineres. Et ideo dic
mihi queso ubi sunt barones ubi
principes ubi primates. certe quasi
umbra pertransierunt et in nihilum re
ducti sunt. Idem aug. Vade ad se
pulturam accipe ossa et discerne si po
tes quis dominus. quis seruus. quis pul
cer. quis deformis. quis ignobilis
quis nobilis. quis sapiens. quis ideo
ta et de hoc non poteris recognoscere.
vnde cogita vnde veneris et erube
sce ubi es. et ingemisce que vadis.
et per timesce ut superius venire va
leas vnde expulsus es. Quod nobis
prestare dignetur ille que sine fine vi
uit et regnat per omnia secula secul
lorum. A M E N. ❦

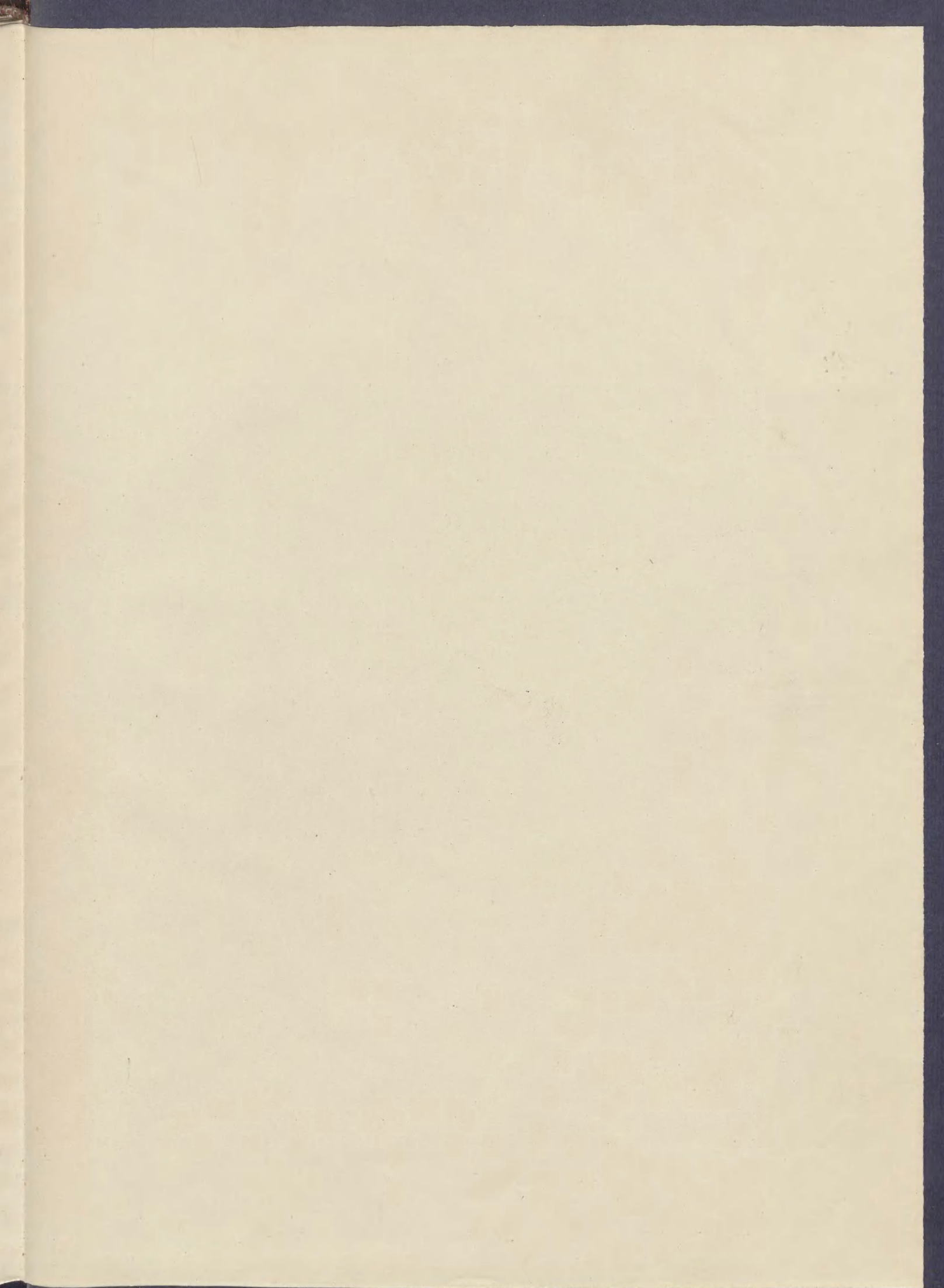
Presens liber Dialogus creatura
rum appellatus: iocundis fabulis
plenus: industria et exsilio. Con
radi de homborch incole coloniensis.
inceptus et finitus est. Anno domi
ni millesimo quadringentesimo octo
gesimo primo mensis octobris die
xxiij. = 0

Or 36.000.

Or 36000

4⁰

Jl # 6126

BIBLIOTEKA UNIW. W POZNANIU

Inc. 167 4°

INKUNABULY